

Szerkesztőség: Bajna-utca, 4. sz. Ide intézendő a lap sajtóeljárásai vonatkozó minden közlemény.

Kiadóhivatal: Városház-utca, 1.

Bérmunkások levélei csak ismert kézről fogadhatók el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZALA

Politikai és vegyes tartalmu hetilap.

A Zalamegyei ügyvédegyelet, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankegyesület az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és öns. szövetk. hivatalos közlönye.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenkint egyszer: vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRÁK:

Egy évre 5 ft. — kr.
Félévre 3 „ 50 „
Negyedévre 1 „ 25 „

Hirdetvény jutányosan számoltatnak.

Árverési s egyéb hivatalos hirdetésmények 30 kr. helyegydíjon felül 100 szögig 1 ft. azontúl minden szögért egy fél kr.

Nyitlár peltisora 10 kr.

Az összetartásban a hatalom.

Lehetetlen, hogy a gondolkodó hazafiút elmékedésre ne serkentették volna a legközelebbi múlt napok eseményei, melyek utóhatásai még nem szűntek meg teljesen. Értjük a Janszky ügyet, melynek minden phásisát olvassuk bizonyára jól ismerik. Ha a Tiszsz miniszterelnök interpellációja után, lecsillapult volna az ügy véglegesen, akkor tovább is jótékony biztonságban ringathattuk volna magunkat, önérzetesen eléje nézve bármely eshetőségnek. Ámde úgy látszik, hogy az egyik tapintatlanság a másikat vonja maga után, s a szerencsétlen Janszky ügy folytatást nyert a bécsi urak házában Belcredi gróf felszólalásával, ki a tárgyalás alatt levő népfelkelési törvényhez szólva, furcsa módon megvilágította azt a gondolkodásmódot, melyet mi közönséges gondolkodású emberek szerencsésen túlhaladtunk tartottunk, mert már teljesen beleéltük magunkat az alkotmányos gyakorlatba, s polgár és polgár között nem akarunk s nem szeretünk látni különbséget, akármilyen kabátot is hord.

Ez a körülmény elmékedésre hív fel bennünket, és oly fanulással szolgál, melyet ha hasznunkra fordítunk, megbecsülhetetlen szolgálatot fog nekünk tenni.

Az európai népek oceanjában mi magyarok egyedül állunk. Dacára ama reactionárius áramlatnak, mely szűkített rág az európai államok életében, alkotmányunk védbástyája mögött meglehetősen megőrizték liberális intézményeinket; tudva, hogy ezek feladásával magával az alkotmánnyal játszunk rútt játékot. A reactio nálunk is megvetette ugyan lábát, de nemzetünk minden rétegének gondolkodásmódja mégis annyira át van hatva a szabadság iránti szeretettől, hogy na-

gyobb hódításokat nem tehetett. Mert ezt a nemzetet olcsó csábzavakkal egy időre félre lehet vezetni, de a szabadság vágya sokkal jobban össze van forrva vele, mintsem hogy a reactio, akármily jelszavakkal éljen is, tartós győzelemre számíthatna. Feladva szabadságunkat, elárulva alkotmányunkat, valóban könnyen elboríthatna a legelső nagyobb vihar zúduló árja.

Ha a jelek nem csalnak, Magyarország még mielőtt ezer éves alkotmányának tünnetpét megüldendi, nagy megpróbáltatásnak néz eléje. A politikai atmosphaera rekkenő, mint a természetes szokott lenni a vihart megelőzőleg. Senkisé tudná azt megmondani, mikor törhet ki; de az európai államok politikai constellációja olyan, hogy e kitérés minden pillanatban megtörténhetik s népek életében az évek is percek számba mennek. A titkos diplomácia szövevényeibe senki sem pillanthat, s gyakran vihar volt már, mikor a politikai barometrum szép időt jelezett.

A magyar nemzetre ép ezért nagy felelősség és nagy feladat hárultott. Nem engedheti meg, hogy az eshetőségek készületlenül találják s minden áron azon kell lennie, hogy a megpróbáltatások idejében a kellő erővel vehesse latba erejét és tekintélyét. Nemcsak a politikai eszély, hanem a nemzetünk iránti szeretet mély és meleg érzelme jelöli ki azon irányt, melyen tanulásokat meríthet a történekből.

Ugyanis viszonyaink az országban belül mincsenek kellőleg consolidálva. A nemzetiségek között nagy még az ellenszenv, hogy ne mondjam gyűlölet a magyarok iránt. Ez a mostoha viszony gyengíti ugy a társadalmat, mint a nemzetet. Ezt a viszályt a politikai tényezők mellett a magyar társadalomnak is segíteni kell megszüntetni. A mult seibeit nem kívánjuk

felzakítani. Hiszen tudjuk mi mindnyáján, hogy minő szolgálatokat tettek a nemzetiségek a magyar ügynek a multban. Ne adja Isten, hogy közülök ismét sokan az ellen emeljék szentségtörő karjaikat, mely őket testvéri szeretettel kebléhez öleli, más sem kívánva tőlök, mint azt, hogy ők is oly szeretettel csüngenek a hazán, mint mi. Vaksággal vannak megverve, ha ezt nem akarják látni, és aspirációikkal arra felé tekintenek, honnan számukra szabadság nem, csak rabszolgaság jöhet. A nemzetiségekkel való viszonyt tehát jobbá, tündöbbé kell tenni.

De van nekünk a hazán belül még más bajunk is. Osztályok és pártok elkecseregett harcot vívnak egymás ellen, a felekezetek békéje, egymás közötti egyetértése is meg van ingatva. Ez nem állhat a haza érdekében. Ez nem szolgálhat a nemzet javára. Határainkon belül minden föléletes viszályt, mely csak kárt szül, meg kell szüntetni, ha azt akarjuk, hogy a bekövetkező eshetőségek, előre nem látható események, egy belsőleg erős, közgazdasági viszonyainban consolidált Magyar országgal találják magukat szemben.

Nagy baj, véghetetlenül káros, hogy közgazdasági és sociális kérdéseink igen sokszor, sőt legtöbbször a fractio tendenciosus szemüvegén keresztül vizsgálhatunk.

Mikor tanuljuk már meg a vitás kérdéseket az egyedül helyes szempont alapján megítélni és megvitálni? Mikor tanulunk már meg, hogy az általános közgazdasági kérdések, a nemzeti vagyonosodást, az ipar emelését, a kereskedelem felvirágzását, a kultúra fejlődését illető kérdések sokféleképpen megzavart képet és helyzetet mutatnak, ha azokat a párttendencia szemüvegén keresztül vizsgáljuk? Magyar országot belül erőssé tenni, viszonyait consolidálni nem egy párt-nem egy fractio, nem egy osztály és nem egy

felekezet fogja, hanem az összes tényezők egyetértő, párt és személyes érdeket háttérbe szorító, s a közügyet ezek fölé helyező, működése.

Azért összetartás; az összetartás — hatalom.

Némuljon el a pártzenvedély zaja, az osztályok és felekezetek harci lár-mája; s vegye kezébe a regeneratio dicső munkáját az — e nevet a szó nemesebb értelmében megérdemlő demokratikus Magyarország — vállalva, összetartva, és e jelben, arról meg vagyunk győződve, úgy mint a multban, a jövőben is győzni fog; — de csakis e jelben. A pártjaira, osztályaira és felekezeteire bomlott Magyarország a viharból csak megtépetve menekülhetne.

A kiskanizsai ügy.

Kis-Kanizsának Nagy-Kanizsától való elválási ügyében megindító agitó azok részéről, kik a város érdekeit szívókn viselik, — közönségesen nem vehető.

Legkönnyebb az ügyet agyon hallgatni és úgy látszik, hogy ez nálunk több esetben szokássá vált. Szerintem azonban a hallgatás csak bátorítja az agitátorokat és félemlíti a kishitűket; míg kölcsönös megbecsülés folytán a legvitásabb ügy is elveszti érdekességét.

Ezen szempontok indítanak és ösztönöznek arra, hogy ezen ügyet a nyilvánosság foruma elé vigyem és ott kölcsönös megvitátás tárgyává tegyem, úgy reményilem kimutathatni azon igazságot, mely előtt mindenki meghajolni kényyszerül.

Az ügy megvitásához okvetlen szükséges, hogy az egyesített két város multja, jelene és jövője kellő módon figyelembe véteassék, mert csak ez vezethet bennünket azon helyes

Tárca.

Visszapillantások hazánk régi igazságszolgáltatási viszonyaira.

Jogtörténeti tanulmány!

Írta: **MAKAY DEZSŐ,**

kir. törvényszéki bíró.

(Mutatvány, szerzőnek saját alá kerülő hason című művéből.)

I. FEJEZET.

(Bevezető. — Szent István' kora.)

Justitia est regnum

fundamentum !!

(Folytatás.)

A comes is segédjén kívül már a XI. századtól fogva nyomát találjuk még egy másik igazságszolgáltatási községnek is: a prístaldusoknak. — Ezen hivatali hatáskörének tökéletes meghatározását tudósaink maig is eldöntetlenül hagyták.

Igy Szegedy¹⁾; továbbá Szelenics, Vajda, Bartal, perestoldának, — vagyis a peres ügyet befogadó, megoldó, (végrehajtási) functionál eldöntő községnek, — Puky ezen kívül még közbíróknak is tartja.

E kérdésről is már egész monographiák irattak s ezek írói közül Kollár Adam azon megállapodásra jut, hogy a prístaldus olyan bírói község volt, mely királynak, nádornak, várispánnak és minden egyéb bíróknak személyisége volt, olyképp, hogy a bírói ítéletét teljesen s tökéletesen végrehajtotta. — Legrészletesebben s legalaposabban tárgyalta azonban e kérdést Miller Jakob Nándor, ki végeredményében odáig megy, hogy a prístaldus a felek képviselője volt, vagyis a bíró előtt tárgyaló ügynek védője, ügy-

védje, — mit bizonyít egy 1269. évi nádori ítéelő levél. — Peresügyi tárgyalásánál, prístaldusnak ügyrendi szerepkörben való ténykedésére vall még Jula nádornak egy 1222. évi oklevele²⁾ is.

Ime tehát megtaláljuk az ügyvédség első csirját a prístaldusokban — már első királyaink idejében! Törvényeink s okleveleinkből pedig bizonyos a prístaldusoknak a következő igazságszügyi ténykedésben való hatásköre volt: 1) Törvényes bizonyítás³⁾; 2) Határjáró⁴⁾; 3) Iktatás végző⁵⁾; 4) Törvénybe idéző⁶⁾; 5) Végrehajtó⁷⁾. — Megannyi fontos bírói functio, melyek közül egyik-másikat előkelő comes-ekre, ország- vagy egyháznagyokra is bízhat némelykor királyaink; igt olvasunk hogy Sug, bakonyi⁸⁾ gróf azt László által 1082. évben kiküldetik Barnabás királyi jegyzővel együttesen hogy a veszprémi püspökség határait bejárja. II. Endre király 1206. évben kelt oklevele szerint Souchna nevű földtér János kalocsi érsekkel járta meg. ⁹⁾ Nemkülönb IV. Béla, 1259. évi oklevelében, Benedeknek, a királyné tárnokmestere és tencseni várispánnak (comes) bizonyos birtokot az iktatás teljesítésére ad parancsot¹⁰⁾ stb. stb.

Ezenkívül mint fent érintettük az ügyvédek is tisztokban állott.

¹⁾ Fejér: C. D. III. 1. r. 364.
²⁾ Szt. László törvényei I. könyv. 40. — Hazai oklevéltár: 9. — Cod. Dipl. Patr. VII. 16. stb.
³⁾ Cod. Dipl. Patr.: 4, 32, 41; 42, stb. — Fejér: II. 41.
⁴⁾ Fejér: III. 1. r. 66.
⁵⁾ Arany bulla: 9. — Fejér: II. 110.
⁶⁾ U. o.: 9. Bartal: Commentarii etc. I. 345; Fejér: I. 484. stb.
⁷⁾ Fejér: I. 449. — Katona: II. 419.
⁸⁾ Cod. Dipl. Patr. VII. 2.
⁹⁾ Ugyan ott: VI. 98.

A bíróságok különfelelőségéhez képest voltak pedig: királyi, püspöki, káptalani, vár-ispáni stb. prístaldusok, kik aztán működésükért bizonyos díjakat is szedhettek; p. o. a tized beszédésénél is, a működő prístaldust meghatározott hányad illette meg, mi Kálmán királynak az Árbei egyház részére 1111. évben kelt kiváltás levelelől is kitétnik, s még ezen kívül az is, hogy a comes curialis-ok is ilyen; — azonban a prístaldusnál magasabb hányadban megszabott — természetbeni díjazást kaptak.¹¹⁾

A királyi prístaldus czimzést — több már II. Endre idejétől kezdve — eltűnve lenni tapasztaljuk okleveleinkből s e helyett a homo regius, a királyi ember merül fel azokban: s innen túl lassanként a „homo regiusok” lépnek functióba.

2. Az „egyház” népei. — Ezek bírja az illető megyés püspök, káptalan, apát, vagy prépost volt; s illetőleg az egyházi helyett annak tisztviselője teljesítette a bíróságot. — Az egyházok eme tisztjei ugyan csak „comes” czimzettel fordulnak elő okleveleinkben. — Így a pécsvárad apátság 1015-ik évi alapító leveleiben szent királyunk akként rendelkezik, hogy az apátság népe egyedül az apát ítéltkezése alatt álljon minden világi ügyekben is, — kivéve a fővesztést involválókat.¹²⁾ Továbbá látjuk ezt a zalavári apátság kiváltásait megerősítő stb. László-féle 1091. évbéli oklevélből, mely stb. Istvánnak 1009. és 1024. évbéli oklevelei alapján az apátság népeit minden megyei fő, vagy albiróknak s udvari grótoknak ítélete, hatósága alól kiveszi; s ámbár ezen stb. István-féle, ugy az 1091. évi stb. László-féle okleveleket neves történetíróink egyike Panler Gyula, idézett művében a XII—XIII. században készült álműnek,

avagy teljesen corruptált eredetieknek nyilvánítja is, — mindazáltal, tekintettel a fennebb érintett s hitelességre meg nem támadott pécsvárad — 1015. évbéli — oklevélre s illetve az abban irrtakra, a zalavári apátság oklevelei ezen világos exemptiót tartalmazó rendelkezését mégis csak valónak kell tartanunk.

Az egyházaknak — az egyházi helyett bíráskodó tisztjeik régi okleveleinkben, szintén mint a vármegyeyek comes (gróf) — vagy comes curialis — (udvari gróf) nevezettel, jelöltetnek.

Igy előfordul: comes curialis Episcopi; C. cur. Capituli; C. cur. Abbatii; Comes Capituli; comes Episcopi.

Az egyházi gróf, és segédje az udvari gróf, ítélt tehát az egyházak népeinek ügyében — és senki más¹³⁾; — vagy ha úgy tetszett neki, maga az egyházi.

3. A világi földes urak népei. Ezek a vármegyey jog hatósága alól ki lévén véve, ügyekben maguk a földesurak és ezek tisztjei — utóbbiak ugyancsak grófnak (comes curialis) nevezetvén — ítéltkeztek.¹⁴⁾

A rabszolgáknak és szabadosoknak természetesen az úr volt bírójuk.¹⁵⁾

(Az úgynevezett úri széknek úri hatóságnak okleveles nyomaira Szent-István alatt ugyan nem akadunk, azonban későbbi időből már számos adat áll erre nézve rendelkezésünkre,¹⁶⁾ s nincs okunk abban kételkedni, hogy már első szent királyunk alatt very gyökeret a földes uri joghatóság; mely feltevése mellett, habár az István korabeli oklevelek ritkasága s a kü-

¹¹⁾ Fejér: II. 203, 219. — III. 1. r. 103; 2. r. 221. — Lathos III. 4.1.
¹²⁾ U. o. II. 196.
¹³⁾ Hajnik: Magy. alkotm. és jogtört. I. 164.
¹⁴⁾ Reg. de Várad N. 43, 69, 81, 132. stb.

pontra, honnét az így minden részre-hajlás nélkül megvárható.

Nagy- és Kis-Kanizsa századokon keresztül egytörvénnyel tartozott, egy — mindkét város lakosai által együttesen választott — községi előjárólaga volt, mindkét város lakossága egyforma jogokat gyakorolt és egy forma terheket viselt, az urbéri pótló szerződést az uradalommal annak idején mindkét város együttesen kötötte és az urbéri elkülönítés is mindkét váropra nézve együttesen történt. Ezen százados egytörvény tartozás felbontására soha sem gondolt senki mindaddig, míg a hatvanas években egy néhány politikai agitatornak eszébe nem jutott a kiskanisziak kedélyét ezen kérdéssel felkorbácsolni oly czéllal, hogy a lakosságot saját politikai céljaira felhasználhassák.

Tehát nem a Kiskanisziaktól, hanem politikai czélokra törekvő agitatoroktól jött az elválási eszme: az egyenlenség elszáradására meg is kísértettek ezek mindent, azonban csak hamar bebizonyult, hogy a százados egytörvény tartozás oly birtokviszonyokat teremtett, melyek miatt Nagy- és Kis-Kanizsát közigazgatásilag ugyan el lehet választani, de birtokviszonyok tekintetében sohasem. Hozzá járul ehhez még a kiskaniszi lakosságának azon dícséretre méltó törekvése, hogy Nagy-Kanizsa közvetlen közelében lévő és azért a többieknél értékesebb földeket minden áron megszerezni iparkodik, mely iparkodása azt eredményezi, hogy a birtok elkülönítés kerestül vitelre esetében is a legtöbb kiskaniszi birtokos Nagy-Kanizsán is adófizető maradna.

Mit szólnak a város közönsége vagy arról, mely a rajta lévő terhek miatt 30 év előtt fel sem osztható? Ugyhiszem senki sem óhajta, hogy ezen vagyon ismét a szerencsétlen nevezetű delegatio kezelése alá adassék, mert akkor el lehetne mondani, hogy adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet.

Tiszán áll tehát mindenki előtt, hogy a birtokelkülönítési ügynek keresztül viteléhez egy emberélet volna szükséges és ez alatt az idő alatt nemcsak azon 6000 frt. mely halomján szerint ügyvédi munkadíjra költötték ki, költendő el, hanem háromszor annyi összeg igényeltetnék a kiadások fedezésére. Pedig elég volt már az eddigi költség is, melynek egyik részét jelenleg Nagykanizsa is fizetni kénytelen.

Hátva volna tehát a közigazgatási elválás

Ez esetben Nagykanizsa megmaradna továbbra is jelenlegi helyzetében rendezett tanácsú város, míg Kis-Kanizsa nagy vagy kisközséggé alakulna és a szolgabírói hatósága alá tartozná, árvalgyeit pedig a megye árvaszéke kezelné.

nádor ítélte, de mindig egy külön nemzeti bíróság jelenlétében és csak a kihirdetett gyűlésekben, s mindig nyílt helyen, — sohasem zárt vagy fallal kerített helyen vagy várbán. — Felelőse a királyhoz ment, — ki helyett az országbíró ítélte végérvényben.

Mint hogy az István után alig egy századig tartotta még fenn magát a nemzeti szervezet és István alatt lehet mondani in floribus volt, — ekként a kivételes bíróság, ha ugyanis ily módot az előjogok betartása mellett működött csakugyan, — kétségkívül István korába tehető. —

A nemzeti szervezettel systematikus végrehajtott megtörése után már, — mint alább Kálmán királynál látni fogjuk, — egyenes reakció talánk, a mennyiben az általa behozott octavális zsinati törvények kezdtek a nemesség felett itélkezni.

De sőt törvényi rendelkezése szerint a nemesség felett még a megye grófja és bírósága is itélkezésre jogosítottak: — és ez utóbbiak tényleges gyakorlati kivételre okleveleinkben adatot nem találunk; hanem mint azt majd az illető királyok koránál ugyis megértendjük a nemesség lakosságát kisebb ügyekben választott megyei bírák (judices megalis) hatósága alá helyeskedett; s ilyenkor a várispának (comes) felett soha semmi hatalma nem érvényesült; — s még II. Endre alatt is csak tízed s hamarai jövedelmek ügyében hozhatott a várispán nemesség felett ítéletet.)

Ezen azonban még korántsem akarjuk azt bizonyítani — hogy a XI. században már a nemesség bírái, állandó inuitiót is képeztek volna.

lőben megjelölnek kevésbé megbízható volt — adatot nem is nyújtanak, mindazáltal az akkor fennállott hatalmas nemzeti szervezet kétségelenné teszi, hogy a földesur saját népen, szolgálján, alattán elsősorban csak maga gyakorolta az igazságot. — Szóval ezen jelenség a nemzeti szervezet idejében egyáltalában nem is hiányozhatott; s noha azt István után körülbelül még egy századig ilyekézt az szervezet magt lenntartani, éppen nem valószínű, hogy a királyságnak előbb nem lett volna birtokában a földes ur, azt nékie későbbi királyaink adják meg, — kik mint látni fogjuk ezen a királyi hatalommal szemben is veszélyessé válódtak. *Allanot az államban* — mindenképp meggyengíteni törekedtek.

4. A királyi nép. — Ezek a királyi lovászok, pohárnokok, heroldok, tárnokok, udvarnokok, solymárok, asztalnokok, fegyverbördők, vadászok stb. voltak.

Úgyekben mindig a megfelelő czimet viselő grófok) továbbá a bakonyi gróf s ez specialiter — Kollár, Kováchich, Szabó Károly szerint — a királyi vadászok grófja lett volna, — s mit legelősi kellett volna említenünk maga a nádor. — Itélkezett.

Ezek közül ismét a tárnokok felett a közvetlen joghatóságot a király nevében a tárnokmester gyakorolta, lovászok felett a lovászmester stb.

(Vége köv.)

1) Reges de Várad. 17. 90. 99. stb.

2) Kiskanisziak. 1878. IV. 206. l.

3) De László törvényei. III. könyv. 2.

Nem hiszem, nem hisztem, hogy legyen olyan lakos Kiskanisznak, ki ennek hátrányait be nem látja. Hiszen azon ügyet, melyet jelenleg a városi tanács kezél, kezelé a Nagykanizsán székelő szolgabíró, tehát egyes hajós dolgok miatt minden kiskaniszi lakosnak jövőre is Nagykanizsára kellene jönnie. De ez még a legkevésbé, hanem mi csoda idővesztéséget és költséget igényelnének az árva ügyek, melyeknek elintézése Zala-Egerszegben történnék. A kölcsönök kamatait Zala-Egerszegben kellene fizetni, a jövedelmek kamatait szintén ott kellene felvenni és minden nagykorúvá váló kiskoris Zala-Egerszegben kapná meg pénzbeli örökségét, holott mind ez most közvetlen a nagykaniszi városi árvaszéknél történik. Ezeket át-kától kell tartani annak, ki ezen állapotok előidézésére segédkezést nyújt.

Különösen azon munkás, melylyel a multikori népgyűlésen ijesztgettek, — elválás esetében azonnal, különben pedig csak akkor jelenik meg, ha mindkét város lakossága kívánja, mert elválás esetében a Kiskanisziak idegeneknek tekintetvén, okvetlen helypénz fizetésére fognak kötelezteni, míg az általános helypénz behozatalához mindkét város együttes akarat nyújtása lenne szükséges.

Tehát minden körülmény mellett harcol, hogy a százados egytörvény tartozás a maga épségében fenntartásék annyival is inkább, mivel Kiskanisznak minden érdeke azt parancsolja, hogy Nagykanizsa oly Emporium legyen, hol a fáradhatatlan Kiskanisziak munkájuk gyümölcsét az eddiginél is jobban értékesíthessék.

Mi lehet tehát mégis oka annak, hogy ezen elválási óhajtsák Kiskanisza részéről időnkint meg-megjúl.

Tévedhetek, de szerintem ennek oka az hogy Kiskanisza azt hiszi, hogy nagyon magára van hagyatva, mely téves hit az egytörvény tartozás kapcsán meglazítja és a saját czéljait a követő egyének által amugy is folytonosan szitati szokott idegenkedést a legmagasabb fokra emeli, pedig tagadhatlan, hogy az idegenkedés Nagykanizsára is visszahatást szül és számos bajt okoz.

Saját érdeke parancsolja tehát Nagykanizsának, hogy ezen ügyben mi előbb állást foglaljon. — Az állás foglalásnál csak azon szempont lehet irányt adó, hogy a csatlakozás fenntartása szükséges és czél szerinti avagy sem?

Ha nem szükséges és nem czél szerinti, akkor az elválást minden áron és módon előmozdítani kell; mert a folytonos igaztás a rendet zavarja, a biztonságot veszélyezteti és a hatósági tekintélyt alá ássa: — ellenkező esetben pedig úgy a hatóságnak mint az

zadban már a nemesség bírái, állandó inuitiót is képeztek volna.

lőben megjelölnek kevésbé megbízható volt — adatot nem is nyújtanak, mindazáltal az akkor fennállott hatalmas nemzeti szervezet kétségelenné teszi, hogy a földesur saját népen, szolgálján, alattán elsősorban csak maga gyakorolta az igazságot. — Szóval ezen jelenség a nemzeti szervezet idejében egyáltalában nem is hiányozhatott; s noha azt István után körülbelül még egy századig ilyekézt az szervezet magt lenntartani, éppen nem valószínű, hogy a királyságnak előbb nem lett volna birtokában a földes ur, azt nékie későbbi királyaink adják meg, — kik mint látni fogjuk ezen a királyi hatalommal szemben is veszélyessé válódtak. *Allanot az államban* — mindenképp meggyengíteni törekedtek.

4. A királyi nép. — Ezek a királyi lovászok, pohárnokok, heroldok, tárnokok, udvarnokok, solymárok, asztalnokok, fegyverbördők, vadászok stb. voltak.

Úgyekben mindig a megfelelő czimet viselő grófok) továbbá a bakonyi gróf s ez specialiter — Kollár, Kováchich, Szabó Károly szerint — a királyi vadászok grófja lett volna, — s mit legelősi kellett volna említenünk maga a nádor. — Itélkezett.

Ezek közül ismét a tárnokok felett a közvetlen joghatóságot a király nevében a tárnokmester gyakorolta, lovászok felett a lovászmester stb.

(Vége köv.)

1) Reges de Várad. 17. 90. 99. stb.

2) Kiskanisziak. 1878. IV. 206. l.

3) De László törvényei. III. könyv. 2.

egyéneknek közeleméje aórái és tel-tel az egytörvény tartozás érszét annyira kiféjlesztani, hogy azon minden ag-tatio hajósóráit szenyvedjen.

P. F

A városi kórház és közvetlen környéke.

Városunk középületi sorában kétségkívül kiváló helyet érdemel az 1892. évben nagy költséggel épült városi kórház és pedig nem csupán a szenvedő embernek nyomonra emelhetését czélzó óvós és magasztos rendeltetése miatt, mert számos külső, valamint a kor és a humanizmus kívánalmának teljesen megfelelő berendezése egyenrangúvá teszi hazánk minden hasonló intézményével. Tagos s magas termek, melyeket minden oldalról a szabadba szolgáló nagy ablakain keresztül az ódító friss levegő naponta korlátlanul átleng, kényelmes ágyak megfelelő felszerelés, czél szerű beosztás és az épület kedves lakása, mind a körülmények együttes megannyi alapfőtétel — öt biztosíték a betegek gyors és biztos felgyógyulhatásának. És minthát méltán feltesszük, hogy mind az orvosok, mind az ápoló személyzet kötelességüket lelkiismeretesen és hivataloszerűen teljesítik, lehetetlen hálás elismerést nem szavazunk mind azon lelkes férfiaknak, kik az óvós intézmény létesítésénél közreműködni szivesek voltak.

De bármennyire méltányoljuk az igen tisztelt városi atyák az irányban kifejtett ügybuzalmát, nem szabad érintetlenül hagynunk, hogy a kórház-közvetlen környéke, mely a díszes épület szomorú ellen-tétét képezi, az elfogultlan szemléletre föltölte kínos hatást gyakorol. — Tudunkkal azért választották a telket kórház építésére, hogy az épület körül fenmaradó üres tér virágos kertté változtatandó át, a föltűző betegnek, kik kórhágotól idegelenesen elhagyni képesek — sétahely gyanánt szolgáljon. Ámde a leendő rétér még mindig az elhagyatottság vizálatlan képét nyújtja; a rögs tér, a parlag heverő táján bozót és gaz burjánzik és az elhanyagolt földből fertőző miázmák, mérges bűzők keletkeznek a betegek hátrányára, kik ily módon elvesztik a vámon, mit a réven nyertek.

Mikor út a megváltás órája e sivar pusztaság számára, azt a jelen viszonyok között emberi számítás szerint meghatározni nem lehet, nagyobb joggal feltehető azonban, hogy szomorú mulandóság gyanánt fenmaradt a jövő nemzedék számára mintegy tanujelűl annak hogy: a szélsőségek találkoznak.

— o. —

A Balaton vidékéről.

Balaton-egylet levele.

Ha a tél után tavasz, tavasz után pedig nyár következik — mint ezt már nem csak saját tapasztalásunkból, de évezredek óta a természetnek helyes rende málta — már akkor is arra gondolnak az ilyenkor, a fürdőbe szándékozók, vajjon hova volna jó elmenni? Mennyivel jobboszab tehát most ezen kérdés feltevése annál, a ki külsőben könnyen teheti, midőn a tél után kövden a forró nyár köszöntött be. Mint hogy pedig minden szentnek maga felé hajlik a keze és nyugodt lelkiismerettel azt a vidéket ajánlhatja leginkább, melyet ismer, úgy talán nem fölösleges, ha a szépségről nem hiába híres, de bizonyos tekintetben pártatlan Badacsonyról tesz némi említést.

Hogy már néhány év óta jogosan a magyar fürdők mellé sorakozhatik, talán szükségesnek mondanom, nem mintha itt semmi kívánni való nem volna, de megvan néhány év óta azon törekvés, hogy a fürdővendégeknek a lehető kényelem kellemessé tegye az itteni tartózkodást. Igaz ugyan, hogy eddig többnyire csak külön-külön vil-lakban és egyszerű lakásokban voltak saját háztartási vezető vendégek; de most már a „Hableány”-ban 16 kisebb nagyobb vendégszo-ba van, amellel, hogy nagyszerű étterem-mel, tánczteremmel és egy pompás verandával rendelkezik a vendég, úgy hogy azok, kik nem saját háztartást vezetnek már most minden kényelmet feltalálhatnak!

A vidék szépsége mindinkább többet vonz ide, úgy hogy az idén is néhány pompás villa épült Badacsonyan. Néhány év óta nemcsak posita van már, de távirdai hivatalra is van kilátás s ez is a vendégeknek nem kevés kényelmére szolgál.

A Balaton part melletti sétány ez évben már jobban megfelel a követelményeknek, mint-hogy a lak lakosabbak; és ha ez nem is így volna, csak a szobából kell kilépni, vagy ablakát kinyitni, hogy a legedzőse-

gesebb szoba legyen levegő átváltás az emelet, melyet oly sokan a külföldi fürdők-mennek, holott itthon is megtalálhatjuk. Egész nyáron jó zene van a színházban, annál hogy agyvesztést nem okozhat kel-lensé szóra.

Egy mindenki kedvencze legyik szobá-haja, minthogy egy a fürdőnek mint a vé-dőki lapok szép szobákkal találhatók.

A Balaton-egylet sűrűn gyakran es-naknak léte, szóval nem meglehetően fű-dőhely, hogy nemcsak hazafiasból, hanem az egészséges iránti tekintetből is békés síj-het. Már aprólékosan volt néhány vendég Bpestről, nem fürdőni, csak levegő változás végett.

S ezek már most is dicsezték a pártal-lan jó levegő hatását idegenkre.

Mégis többet.

LEVELEZŐ.

A Balaton-egylet kirándulása.

— Pratikusok. —

A Balaton-egylet június 14-én (pün-köd) délután, emléktárlással fogja megkezdni Kiránduló Sándor járás magyar 1896 egykori badacsonyi lakóházát.

Hogy azt a vidéket, melyet Kiránduló Sándor regében dicseztett, az ünnepélyes részt venni akarók körültekintően meg-mérhessék, az egylet igazgatóságának el-határozása folytán az egytörvény tartozás az alkalommal kirándulást rendez Balaton-Füredre Tihanyba, Badacsonyra.

Az előbbi évek kirándulásai a részvevők oly kifejezett megelégedésével találkoztak, hogy a Balaton-egylet, mely minden lehető el-kövel, hogy vendégek kellemesen érezzék magukat, teljes bizalommal fordulhat a kö-zönséghez, kivált azokhoz, a kik hazánk e gyönyörű vidékét még nem ismerik, remélve tömeges részvételüket. Kivácssy Ferencz el-nök. Sziklay János titkár.

A kirándulás programja: Június 12-én szombaton, délután 6 óra 5 perczkor indulás gyónvatonon, a déli vasút budai pályaházából. Érkezés Siófokra este 8 1/2 órákor. Innen gőzhajón Balaton-Füredre, érkezés 9 1/2 órákor. Elakállás, ismerkedő estély.

Június 13-án pünkösd vasárnapján: Reggel a fürdő-intézet, esetleg a szeretet-ház meglekintése, 9 órákor a mise után Kiránduló Sándor szobrának megkezdésoruzása. Délután 2 1/2 órákor indulás gőzhajón Tihanyba. Az ós kolostor meglekintése, a világhíró 16 szótágot hangzólató vizhang meghallgatása. Népünnepe az egylet „Garay kunyhó” menedékházánál. Visszatérés gőz-hajón 7 órákor. Este 9 órákor táncmulatság.

Június 14-én, hétfőn délelőtti indulás Badacsonyra. (A badacsonyi ünnepély rész-letes programja Budapest, az indulás előtt osztatik ki.) Utközben a Kiránduló Sándor által megénekelt váromok, gyönyörű zalai hegyek, Csobáncz, Sziget stb. meglekintése a tórl.

Az ünnepély után táncmulatság lesz a badacsonyi „Hableány” fogadónál.

A visszatérés egyenesen Siófokra este történik, olyképen, hogy a kiránduló tár-saság a keddi reggeli vonattal Budapestre érkezhetik. Minthogy azonban a kirándulás alkalmából kiadot vasuti jegyek öt napig érvényesek, liki tetszés szerint Balaton-Füredet maradhat, mely esetben jegye a gőz-hajóra is érvényes marad.

Lakáról (külön-külön szobákról) az egytörvény társaság intézkedik, a lakásjegyek részben már indulás előtt a vasuti pályaházban, részben a gőzhajón adtnak ki.

Részvételi díj.

(Ebben foglaltatik: II. osztályú vasuti jegy Siófokra és vissza; gőzhajón Balaton-Füredre a tihanyi úgyszintén a badacsonyi kirándulásra és onnan vissza, két napi lakás Balaton-Füredre, cigányzene és a táncmulatság beletli díja.)

Budapestről: 12 frt. — Székesfehé-ről: 8 frt. — Siófokról (vasuti jegy nél-kül) 6 frt.

Külön kirándulási jegy: Badacsonyra és vissza Balaton-Füredre 3 frt. — Tihanyba 70 kr. — A balaton-füredi táncmulatságra 1 frt.

Mindenemű részletes felvilágosítást szí-vesen ad az egytörvény titkár: dr. Sziklay János (Budapest, Sándor-utca 17.)

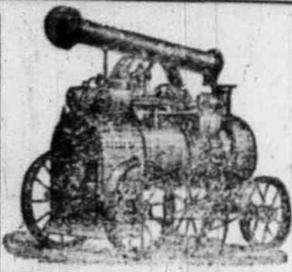
Jegyek kaphatók: Az írők és művé-szek társasága helyiségében (Kerepesi-út Nem-zeti színház bérháza, I. em.); továbbá a tisztviselők orsz. egyesülete helyiségében Régi posta-utca 5. sz.), valamint az egytörvény titkárnál, és dr. Komlódy Gyula, kirándulási titkárnál (Eszterházy-utca 24. sz.)

Hogy a vasuton teendő intézkedések vegtél tájékozva lehessen a titkarság, kéri a jegyek megvételét június 10-én déli 12 óráig eszközölni. A vasuti jegyek az indulás előtt a budai pályaházban adtnak ki, miert is a kirándulók kéretnek, hogy egy órával a vonatindulása előtt megjelenjen szíveskedjenek.

Különfélék.

† **Melnár Atajos** nyugalmazott törvényszéki bíró, újabb időkben gyakorló ügyvéd, a köz és társadalmi életben egy-ránt kedvelt „jó Lujzi bácsi”, e hó 2-án tevékeny életének 75-ik évében jobb létre költözött. — A boldogult már hosszabb idő óta szenvedett, kínzó betegségtől győ-törtetvén, mely évek óta szobájához kötő-t. — Ennek dacára nem szűnt meg folyton

ajánlja.
Legújabb kitűnő szerkezetű s szilárd anyagból készült gépeit.
!! Különös figyelemre méltók !!
R. Garrett & Son
Compressó gépezetű
40% tüzelőanyag takarítással.
Olecsó árak

Legjobb s legújabb szerkezet, szilárd anyag, tartósság, egy évi jótállás.
!! Különös figyelemre méltók !!
R. Garrett & Son
világhírű cséplői
szab. 4-szer fordítható acél sínekkel. Többet és jobban dolgozni egy gyártmány sem képes.
Kedvező fizetési feltételek.

Szerencsét a nőknél

1886-ban is volt Rudolf orlicé tanár Friedrichstrasse 21. Berlin az ő játék instrukcióival. Már a második ternót nyertem, barátom is egy ternót, és Orlicé Rudolf tanár ternó nyeresemény lisztjában szerencsés nyerők két harmadrésztét nők képezik, különösen ünnepi alkalmakkor. Szíves köszönet a nők nevében.
Brünn H. Nowak Zuzanna.

Kérdőkördések. Minden nő bizalmát csak Orlicé Rudolf. matematikai írónak Berlin Friedrichstrasse 21. nyújtja ki mindenkinek megküldi 1885-1886-ki ternó nyeresemény lisztját és szerencselapját. ingyen és franko.

F. W. Suchy

Jungbunzlau (Csehország)

ajánl minden fajta madarat u. m. finom **harezli kanárikat** 3 frt 50 krtól 12 ftig; **beszélő papagájokat** szürke és zöld színűeket 15 ftről 1:0 ftrtig; exotikus madarakat, mindennemű **éneklő madarakat**, finom **tyúkneveteket**, u. m. Houdan, Brahma, Cochinchinai, Olasz, páduai stb.; finom **galambneveteket**, u. m. Angol és Francia hegységeket, párja 3-10 frt. stb. Minden fajta **ebek**, u. m. vadászebek, vizslák, tacsok, agarak, szalabek, ölebek, uszkárok. — Továbbá aranyhalak, aquáriumok, kalitkák, madáretek a legolcsóbb árakon. Árjegyzék ingyen. 650 4-4

AZ ÉLETBIZTOSÍTÁS LÉNYEGÉRŐL

Korunk sokféle jótékony intézményeitől a társadalom összes rétegeit oly annyira egyike sem hatotta át, mint az életbiztosítási eszme. Az életbiztosítás az emberi viszonyok minden nemére kiakaszható. Ezen tudat magával hozta, hogy az életbiztosítás minden osztályban részvevőket a munkától kezdve a nagy iparos- és bankárig, a kunyhó lakosától a nemesek palotáig. Itt egyházy csal. mely az életbiztosítást hathatósan előmozdítja. Gondoskodás a családról az atya s fenntartó érártán halála esetére. Az atya 80 éves korában negyedévi 5 frt 95 kr. díjért bár mikor bekövetkezett halála után a bank a családnak 1000 frt. tőkét fizet ki. **Gyermekek kiképzésére az esetben is, ha az atya a gyermekek éretkoruk idején már életben nincsen.** Egy 40 éves apa 1 éves fiának negyedévi 8 frt 50 kr. díjért 1000 frt tőkét — fizetendő a 24 életév elérével — biztosít. Ha az apa. bármikor a biztosítási idő lejártá előtt meghal a díj-fizetés megszűnik és a fiú a meghatározott időben **egy is megkapja az egész biztosított tőkét.** Ha a fiú a meghatározott kor előtt meghal — az egész befizetett díj visszatérítetik.

A családvagyon gyarapítása.

Egy 25 éves férfi 1000 frtyi tőkét biztosít élet és halál esetére. Ha az 55 életév elérése megkapja a biztosított-összeget; meghal azonban, bármikor ezen határidő előtt, a tőke örökösének kifizetetik. A negyedévi díj ezen esetben 7 frt 27 kr. Az egész tiszta jövedelem a biztosítottak között felosztatik. A tartalék felelőleg ezen biztosítási nemekben 1884. év végével 136.015 frt 99 krra rogtott. A „Salvia” az összes biztosító intézetek közül tagjainak a díjfizetésre a leghosszabb halasztást engedélyezi. Fizetett tőkék 1884 év végével 1.048.315 frt 11 kr. A tagok állománya ezen főosztályban 23.633 számot 14.201.477 frt 67 kr. biztosított tőkével ért el. Közelebbi értesítés nyerhető a „Salvia vezérigénységénél” Budapest IV. Ferenc Képviselek elfogadtatnak. 659 2-3

Mindenki, még a legszegényebb ember is, áldozhat három krajczárt naponként, belső testrészeinek gyökeres kitisztítására, hogy ez által egész serég betegségek elejét vegye, a melyek a táplálkozás s emésztés megzavarai menetéből (székrekedés, gyomor-, máj- és epehajok, aranyeres bántalmak, vértorlódás, étvágyhiány stb. keletkeznek. — Brandt R. gyógy-szerész svájci labdacsinak használatát értjük itt; egy egész doboz ára a gyógyszer-tárakban 70 kr. Gondosan megfigyelendő, hogy mindenik dobozon rajta van-e czég-jegyül: a fehér kereszt vörös mezőben s Brandt R. névalírása, ne hogy másképp csomagolt s olcsóbb szerek által rászédettessünk. 621 V. 1-1.

Pezső AYALA & Co.
Egyedüli raktár Nagy-Kanizsán Fesselhofer József urnál.
Védjegy 478 32-100

1093 tkv. 1886.

Arverési hirdetés.

A nagy-kanizsai kir. törvényszék tkvi osztálya részéről közhírré tétetik, hogy a Dél-zalai takarékpénztár végrehajtónak Stróber József és neje Csah Juli nagy réecei lakos végrehajtást szenvedők elleni 260 frt tőke és járuléka iránti végrehajtási ügyében a nagy réecei 47 sz. tkvben A +(1761-1770) hr. sz. 1872 ftra és + 930. hrsz. a. 46. ftra becsült váltság köteles ingatlan B. 5. alatt Csah Juli javára bekeblezett haszonélvezeti jogra tekintet nélkül.

1886. évi július 3-án d. e. 10 órakor. Nagy-Réce község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen eladani fog.

Kikialtási ár a fentebb kitelt becsár.

Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezére letenni.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben még pedig az elsőtt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 1 hónap alatt a másodikat ugyanattól 2 hónap alatt, a harmadikat ugyanattól 3 hónap alatt minden egyes részlet után az árverés napjától számított 8% kamattal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módokat szerint lefizetni.

Nagy-Kanizsán a kir. törvényszék telekvi osztályánál 1886 évi február hó 27-én tartott üléséből. CSERESNYÉS EVELL mk. elnök. mk. jegyző.

661 1-1

„MARGIT”

gyógyforrás,

„MAGYAR SELTERS”

Vegyelmezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénasvartartalma kiváló hatásának bizonyult különösen **tüdőbántalmaknál** a hol a szabadszénasv csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénasv gazdagsága a gyógyhatású alkatrészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabadszénasvartartalomban erősebb ásványvizek, mint a **seltersi, gleichenbergi, tüdőbajokban**, különösen **tüdővérzéseknél** már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézetekben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorfban**, a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapesten: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navratil, Dr. Poór, Dr. Kétly, Dr. Barbás**; Bécsben: **Dr. Bamberger, Dr. Duschek** stb. a legjobb eredménnyel alkalmazzák a lélegző-, emésztő- és húgy-szervek általános hurutos bántalmainál.

Borral használva a legegészségesebb ital!

Édeskuty L. m. k. udvari ásványvízszállítónál Budapesten.

Ugyszintén kapható minden gyógyszer-tárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben,

LIPPMANN KARLSBADI PEZSGŐ-PÓRA

A karlsbadi ásványvizekből nyert forrás termények segítségével készíte, tehát ezek minden hatályos anyagot tartalmaznak és minden gyógyító tulajdonait különös érvényre juttatják.

Általgyal gerjeszt. **gyomorhajban szenvedők** Használati kézikönyv. **VADE-MECUMA** Használati kézikönyv. **felülmúlhatlan hashajtó szer,**

kivételes, gyors és biztos hatással. **kellemes, olcsó és kényelmes.**

Égészséges! tehát **udítól!** mind-n csikarólag működő hajtóeszer pillulánál stb. előnyben részesítendő.

Orvosiilag ajánlva gyomor-, máj-, vese- és hólyagbajoknál.

Éhsémet és sokat keresett háziszert. Emésztési gyengeség vagy háborgatott emésztésnél. étvágy hiány életmód által előidézett gyomor és bél atonia. nyálkasság és evés utáni rosullét. kellemetlen felbőfögés, felfúvódás, gyomorhív, gyomortájdalom, — ayomás vagy görcs — vértorlódás, főfájás, szédülés, migraine, verrekedés, aranyér. — rendszeren székelés és makacs székrekedésnél. Appróbtát szer kövérség ellen.

Kapható minta doboz 60 kr. %, dobozonként 2 forintjával. **minden bel- és külföldi gyógyszer-tárban** 2 frt 15 kr. beküldése mellett egy eredeti doboz bérmentve küldetik 1 doboznál kevesebb nem küldetik.

Valódi csak akkor, ha minden adagon a védjegy Lippmann kezevonása látható.

Központi szétküldés: Lippmann gyógyszer-tár Karlsbadban!

Kapható még következő gyógyszer-tárakban: Nagy-Kanizsán: Bolus, Prager, Holdmezőudárhelyen: Kiss. Szabadkán: Decsy, Józ, Saegden: Barcsay, Kovács.

Tab: Krébsz Ódon. 648 5-*

Az első osztrak

Ajtó-, ablak- és szobatalaj-gyári

társaság

BÉCS IV. Heunmühlgasse 13, alapított 1817.

Markert M. vezetése alatt

ajánlja nagy áru-raktárát kész ajtók és ablakokból vasalással együtt, továbbá lágyfa padlók és amerikai tölgyfa-fries és parkett padlókból.

A gyár annál fogva, hogy dűsan fel van szerelve **száraz faanyaggal**, valamint kész áruinak nagy mennyisége folytán abban a helyzetben van, hogy minden megrendelésnek e téren a legrövidebb idő alatt eleget tehet. Továbbá elvállalja portálék elkészítését, teljes berendezéseket kasszárnyák, kórházak, iskolák, irodák stb. számára, továbbá bármindemű. gépekkel készíthető famunkákat, előírt rajzok és minták szerint, szobabutorok kivételével.

553 10-12

Szerkesztőség: Bajsa-utca, 4. sz. Ide intéseknél a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény.

Kiadóhivatal: Városház-utca, 1.

Hármentelen levelek csak ismert közölközők fogadhatnak el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZÁLA

Politikai és vegyes tartalmu hetilap.

A Zala megyei ügyvédegyület, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankgyejesület az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és öns. szövelk hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	5 frt. — kr.
Félévre	2 " 50 "
Negyedévre	1 " 25 "

Hirletések jutalmatlanul számítanak.

Arverési s egyéb hivatalos hirdetéseknek 20 kr. helyvevővel kell 100 szögig 1 frt. azontal minden szögért egy fél kr.

Nyilttár pottósora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenkint egyszer: vasárnap.

A munkás kérdés.

Olvasóink kétségen kívül figyelemmel kísérték a lapok azon közléseit, melyek elég bőven és kimerítően változták a belgiumi, franciaországi és amerikai munkás zavargásokat. E zavargások, mint a jelen században feltűnt kérdések egyes gyanus jelenségei, kóros tünetei a legnagyobb mértékben érdemlik meg figyelmünket. E zavargások nagy mérvű és kiterjedése, habár ideiglenesen képesek voltak rendőri és katonai erővel megfékezni, mutatja, hogy a kérdés megoldása elől kitérni nem lehet, s a legtöbb európai államok kötelessége lesz azon eszközökkel gondoskodni, melyek a kérdés ártalmas és veszélyes, az állami és társadalmi rendre nézve veszélyes hatásaitól megmenteni képesek. Jó lesz ezt megtenni addig, míg azt békés uton lehet eszközölni, nehogy a kérdést megfejteni iparkodó erőszakos elemek annak békés megoldását lehetetlenné tegyék.

Nem véltünk tehát haszontalan dolgot cselekedni, ha annak történeti fejlődését vizsgálva, ennek keretében, a módokat is kutatjuk, a melyekkel az erőszakos megoldást kikerülni lehetne, s a mennyiben a dolog távolabbról benntünk is érdekelt, hazánkra is kitérve.

A népek boldogítását, az államok erősbödését czélzó kérdések majdnem mindenütt oly khaoszába bonyolódtak, a melyek megoldását hiába kísérlik meg a helyzetben uralkodó államférfiak is, sőt úgy látszik, minden javításra czélzó törekvés a kérdést még bonyolultabbá teszi, s a higgadt megfontolás helyett a szenvedély kezd uralkodni a kedélyeken.

A nagy államférfiak közül még egynek sem sikerült a csomó feloldá-

sához vezető utat megtalálni, ellenkezőleg, minden újabb kísérlet csak még népszerűtlenebbé teszi a kísérlettevő félfut, akár erőszakkal iparkodik a tervbevett javaslatot keresztül vinni, akár compromissum utján.

Az állami és socialis teoriák fejlődnek a maguk utján, s a hol — különösen ez utóbbiakat, — a gyakorlati életben kívánják alkalmazni, ott törvénytelen erőszak jelzi e végrehajtási törekvés utját, mert a gyakorlati kivittel oly akadályokba ütköznek, melyeket az elmélet előre nem látott.

A társadalmi bajok ocaánjából különösen két szikla emelkedik ki, melyek ellentéte eredményezi a többi bajokat. A tőke és a munka közötti ellentét ez. Hogy ez ellentét jelenkorunkban oly élesé lett, az természetes következménye az oly sokszor hangsúlyoztatott, általános tudalom-má vált egyenlőség elméletnek, mely teljesen felforgatta a munkádó és munkás közötti visznyt, mely az előtt egészen más volt, eltekintve a tudomány és ipar haladásától, melyek szintén van része e viszony előidőzésében.

Az előbbi századok nem ismerék a munkás kérdést, mely mai napig Európa iparúzó államaiban acutá lett. Csak a jelen században lépett fel e kérdés s csakhamar ijedtűget és féltelmet keltőleg terjedett el egész Európában és Amerikában. Pedg hát dolgoztak az előbbi századok is, csak végig kell tekinteni az iparmuzeumokat, melyek korábbi századok munkáit felhalmozzák, vagy meg kell nézni az előbbi századok templomait, várait s egyéb nevezetes épületeit, sok tekintetben az ujkor nem multa felül azokat. Az előbbi századok ipari termékei a megelegedés, a jólét bizonyos bályeg hordták magukon; jó és tartós

volt minden; nagy művészettel, nagy kitartással készítve. A növekvő luxus következtében, a jelenkor ipari terméke sem anyag, sem tartósság tekintetében nem vetekedhetik az előbbi századokéval. Nagy drágaságuk daczára építkezések, házi eszközök, butorok ugyanak készítve, hogy nem tartósak. A munkásnak nem képezi becsavágatát a munka; legtöbbnyire szegény, elkeeredett ember, a ki minden pillanatban kész segédkezést nyújtani az állami rend felorgatására irányzott törekvéseknek.

Nincs e ebben az elégedetlenségben némileg azon körülménynek is része, hogy az évtizedek óta rendezett iparkállításoknál, tulajdonképen nem a munkás jutalmaztatik meg, hanem a gyáros, a cég tulajdonosa, a ki sok esetben nem ért az általa kiállított munkához? Legtöbbnyire teljesen ismeretlen marad a munkásnak neve, ki az ipari cikket arca verjétével készítette. Már pedig az ipari törekvésnek, általában minden munkának forogója a becsavágó volt és lesz; a hol maga a munkás erkölcsi elismerésre szert nem tehet, ott elnyomják azt a nemes becsavágó, mely nélkül az ipar fejlődése csak pium desiderium. Ez is növeli a munkás elégedetlenségét, s azért van munkás kérdés. Pedg eltekintve a gyári munkásoktól, hol az óriási verseny mód nélkül lenyomja a munkadíjat, a szorgalmas iparos munkás mainap is a legtöbbször tisztességes keresetre számíthat. De a változott viszonyoknál fogva ez maga még nem teheti elégedetté a munkást, mint tette ezelőtt.

A munkás kérdés genesisét ott kell keresnünk, hol a gyári iparnak a gyors és géperő alkalmazása következtében okozott nagy lendülete, az ipar és ke-

reskedelmi szabadság inaugurálása következtelt be. Sokszor ismétlődött már az emberiség történetében, hogy új intézmények melyeket a szabadság érdekében létesítettek, kisebb bajokat megszüntettek ugyan, de nagyobbakat idéztek elő. A tőke azelőtt nem sokat határozott, nyomást nem gyakorolhatott a munkaerőre. Nyájasabb, barátságosabb volt a mester és a segédje közötti viszony. A modern iparúzó megszűnteti, tekintelen kiéul hagyja a munkás individualitását, csak egy szám a munkás, a gyári munkások nagy se regében. A nőtlén munkást többnyire az elhagyatottság érzete teszi iszákossá és viszi az erkölcsi és anyagi lejtőre; a nő munkást pedig a nyomor, mert 3—4—5 személyre keresni nem képes; betegség vagy egyéb rendkívüli esetben pedig épen rossz a helyzete.

Ebben a tekintetben a tőke, a munkaadó, a gyáros még korántsem tette meg emberi és felebaráti kötelességét. S ha valaha komolyan hozzálátott a munkás kérdés megoldásához, ott kell hozzá fogni, hol a munkásnak erkölcsi állapotát emelve anyagilag is jobb állapotba helyezték. A munkás kérdés világrészünkre nézve óriási veszélyek magvát hordja magában. Midőn épen a pünkösöd közeledtével e kérdésről elmélkedünk, nincs hőbb óhajtatunk, mint hogy e kérdést hivatott erőkink tanulmányozzák s a szent lélek segítségével, békés megoldást elősegítő tényezőket fontolják meg, mert habár iparunk szerényebb fejlettségénél fogva nálunk a kérdés oly könnyen akuttá nem járulhat, nem árt, hogyha iparunk fejlesztésével együtt egyszermind a kinövésait gátló körülményeket is ismerjük.

De miképen akarjuk iparunkat fejleszteni, hogyha mi ennek érdeké-

Tárca.

Viszappillantások hazánk régi igazságszolgáltatási viszonyaira.

Jogtörténeti tanulmány!

Írta: **MAKAY DEZSŐ,**

kir. törvénybíró.

Mutatóvány, szerkesztéséknél a kerülő haszon című művéből.)

I. FEJEZET.

(Bevezetés. — Szent István kora.)

Justitia est regnum fundamentum!

(Vége.)

Az egyházi gróf, és segédje az udvari gróf, itélt tehát az egyházak népeinek ügyében — és senki más!; — vagy ha úgy tetszett neki, maga az egyházi.

3. A világi földes urak népei. Ezek a vármegyék jog hatósága alól ki lévén véve, ügyekben maguk a földesurak és ezek tisztjei — utóbbiak ugyancsak grófoknak (comes curialis) nevezetesen — itéltek.

A rabzolók és szabadosoknak természetesen az úr volt bírójuk.

Az ügyvezetett úri széknek úri hatóságának okleveles nyomaira Szent István alatt ugyan nem akadunk, azonban későbbi időből már számos adat áll erre néve rendelkezésünkre, s nincs okunk abban kételkedni, hogy már első szent királyunk alatt vert gyökeret a földes úri joghatóság; mely feltevése mellett, habár az István korabeli oklevelek ritkasága s a kü-

lönben meglevőknek kevésbé megbízható volta — adatot nem is nyújtanak, mindazáltal az akkor fennállott hatalmas nemzeti szervezet kétségtelenné teszi, hogy a földesurak népen, szolgáiban, alantán elsősorban csakis maga gyakorolta az igazságot. — Szóval ezen jelenség a nemzeti szervezet idejében egyáltalában nem is hiányozhatott; s noha szt. István után körülbelül még egy századig igekezett e szervezet magát fenntartani, éppen nem valószínű, hogy e királtságok előbb nem lett volna birtokában a földes úr, azt nékie későbbi királyaink adják meg, — kik mint látni fogjuk ezen a királyi hatalommal szemben is veszélyessé válódtak „államot az államban” mindenképp meggyengíteni törekedtek.

4. A királyi népe. — Ezek a királyi lovások, pohárnokok, heroldok, tárnokok, udvarnokok, solymások, asztalnokok, fegyverhordók, vadászok stb. voltak.

Ügyekben mindig a megfelelő czimet viselő grófjuk) továbbá a „bakonyi” gróf s ez specialiter — Kollár, Kovachich, Szabó Károly szerint — a királyi vadászok grófja lett volna, s mit legelőll kellett volna említenünk maga a nádor — itélkezett.

Ezek közül ismét a tárnokok felett a közvélelén joghatóságát a király nevében a tárnokmester gyakorolta, lovások felett a lovászmester stb.

Láttuk ezen rövid ismertetésből, hogy szt. István korában — s ellehet mondani az Árpád korban — az ország nem nemes lakosai mily bíróságoknak voltak alávetve.

Kivételek azonban itt is fordulnak elő, a mennyiben a király egyeseket a rendes bíróság illetősége és hatásköréből specialis esetben — kiemelt, és a saját maga bíróság-

alá rendelt, ez azonban már csak a XII. XIII. századtól kezdve fordul elő.

Igy a többek közt IV. Béla, 1252-ben kelt oklevelében a táborozó kolostor népeit a várispánok joghatósága alól kivesszi és magának a királynak bíraskodása alá helyezi.)

Hasonlóképp 1264-ben a csuthi monostor népeit is kivesszi a várispánok joghatósága alól s őket a király bírósága alá rendeli.) stb.

Ezen kivételes joghatóság létesítése azonban ritkábban fordul elő.

Midőn valamely birtok nemesnek, egyházfőnek adományoztatott s így a birtok s annak népe ezáltal az eddigi várispáni hatóság alól elkerült s egyenesen az adományos, az új földes ur bírósága alá jutott, — ha ily földes ur bírósága alá jutott, — nem teljesíté bírói kötelességét, vagy pedig azt nem jól, hanyagul vitte, szóval nem úgy s akként a mint azt az előbbeni bíró teljesíteni szokta volt, ilyenkor a király nem vonta el az új földes úr joghatósági és bíraskodási jogait, hanem elrendelte, hogy ő maga (az adományos) vagy a tisztje itéltesse a király színe el ezen hanyagsága miatt; ámde népei azért tovább is megmaradtak az új adományos bírói hatalma alatt; a király nem helyezte a rosszul bíraskodó urnak népeit a saját (a király) joghatósága alá — mivel a király színe elé szállított hanyag bíró — alkalmassint megtanulta ott a bírói kötelemeket, jövőre nézve.)

Szent István idejéből nem találjuk azonban annak nyomát, hogy léteztek volna önálló joghatósággal, bíraskodási hatalommal felruházott városok, vagy községek, mert

a XI. századbeli okleveleinkben előforduló ilyen kifejezések mint p. o. a veszméri püspökség alapító levelében 1009-ből: „Comitatus Visegradiensis Civitatis”; vagy a szilizi apátságot alapító 1061-iki oklevelében: „Comes Simighiensis Civitatis”, — miként azt Pauler Gyula tekintélye is támogatja) — egyenesen magát a vármegyét s nem pedig a külön, önálló várost — jelentették.

Ezekben, igekeztem rövid körvonalai-ban feltüntetni a Szent István alatti bírói szervezetet, az ország nem nemes lakosait illetőleg.

A mi pedig az országos fő- és köznépességet illeti, — mint azt fentebb már előadtuk, — ezeknek minden peres ügyeiben egyedül a király maga volt az illetékes bíró, illetve annak ítélőszékén a nádor s az országbíró.

E kiváló nemesi kiváltság Szent István alatt, s utána egész Kálmánig ellehet mondani szigoruan be is tartott; mit könnyen megmagyaráz a fennállott nemzeti szervezet, melynek tagjai — az ország valódi, gyökeres nemesei — nem is engedelmkedtek volna másnak, mint a királynak.

Nem hagyhatom itt felemlítés nélkül, a mit Horváth István — a nagy tudós — a nemzeti szervezet kivételes bíraskodásáról felhoz, — nevezetesen, hogy az ő nemzeti sereg tagjainak perében ugyan a nádor itélt, de mindig egy külön nemzeti bíró jelenlétében és csakis kihirdetett gyűlésben, s mindig nyílt helyen, — sonnasem zárt vagy fallal kerített helyen vagy várbán. — Felebbes a királyhoz ment, — ki helyett az országbíró itélt végérvényben.

1) Fejér: II. 54, 308, 319. — III. 1 r. 103; s 2 r. 221. — Lőrinc III. 4. 1.
2) U. o. II. 188.
3) Hajnik: Magy. alkotm. és jogtört. I. 164.
4) Nag. de Várd. N. 43, 60, 61, 122. stb.

1) Reges de Várd. 17, 20, 29. stb.
2) Századok: 1876. IV. 296 l.
3) Sz. László törvényei: III. könyv 8.

1) Hazai okmánytár: VI. 64 l.; — Fejér: VII. 5 r. 307. l.
2) KNAB: MONUM. Strig. I. 513.
3) Fejér: IV. 2 r. 291. l.; — Wenzel: Cod. Nov. Árpád III. 1. l.

1) Fejér: I. 289; — Hazai okmánytár VI. 1. l.
2) U. o. I. 398.
3) Pauler: „Magy. Várispánok?”
4) Horváth István: Magyarország gyökeres régi nemzeti jogáról. 106. l.

ben nem tesszünk semmit. Itt a kormány kezdeményezése sem használ semmit, hogyha pénzünkkel teljes erővel pártoljuk Ausztria és a külföld iparát, saját iparunkat pedig hagyjuk elzúlni. Szegény mesterembertünk fizeti az adót, de senki sem kérdezi, hogy miből fizesse azt, mikor a maga és családja életét alig képes fenntartani. Monumentális épületeknél a hozzá való asztalos, lakatos cikkek Bécsből hozatnak; óriási pénzösszegekkel gyámoltatjuk a külföldi ipart, észtük a külföldi ipartermékeket; a munkásokat más honnan hozatjuk, a magunkénak pedig nem adunk betevő falatot. Arra ébredünk egyszer, hogy iparunk proletárrá válva, a socialismus karjaiba vetette magát.

Ha valóban fejleszteni akarjuk iparunkat, neveljük az iparost, adjunk neki munkát; olyan iparcikkekért, amelyeket tartósan és jól nálunk is ki lehet állítani, ne vigyük a pénzt külföldre, akkor nem kellene félnünk a rémtől, mely a nyugati államokban most egyszer mászor oly ijesztő módon kísért. A fiatalabb iparos generációt pedig műveljük, hogy kiállhassa a versenyt. Ez a valódi hazafiság.

A Janski-ügy befejezése és a király, s a parlament közötti egyetértés.

A C. P. írja A Janski ügy már most a király és legfőbb hadur mintaszerűleg alkotmányos fölfogásának és Tisza Kálmán miniszterelnök nézeteinek teljes egybetalálkozásával, valamint a magyar parlament akaratnyilvánításának tökéletes összehangolásával végbefejezést nyert.

A magyar Parlamentnek ezen akaratát, pártkülönbség nélkül oly egyetértéssel és nagyszerűen nyilvánult, midőn Tisza Kálmán miniszterelnök válaszával Ugron Gábor és Szalay Imre szélsőbal oldali képviselők interpellációjára adott válaszával a magyar képviselőház minden pártja tudomásul véve elfogadta és magáévá tette, hogy az ennél fogva több jelentőséggel bír, mint akár a kormány, akár pedig pártjának nyilatkozata. — E nyilatkozat mert a kérdésben Magyarországon minden pártkülönbség megszűnik, az egész nemzet akaratának nyilvánítása gyanánt tekintendő.

A bécsi sajtó egy részének rendszeres

kisérleteivel szemben költött híreket terjesztene e fölfogás változékonysága felől határozottan hangsúlyozva constataciónk kell, hogy azon semmi körülmények között csúrés és csavarás, vagy magyarzgatással bármit változtatni vagy azt legcsekélyebb részben is vissza vonni, épen úgy nem lehet, mint a király szavait, kinek lovagias érzelmé változhatlan szeréte az ép oly loyális mint szabadságszerető magyar nemzet iránt az 1867 évben létrejött kiegyezés óta minden egyes napon azt bizonyították be, hogy Magyarország koronázott királya, a közös hadsereg legfőbb ura, a magyar Állam szabad alkotmányának leglekiismeretesebb őre és leghívőbb védője, a ki Európa szerte teljes joggal, mint az alkotmányos uralkodó legfőbb öklöb mintaképe tiszteltetik.

Most már, elvben és gyakorlatban az eltérés kiegyenlítése megállapítható, amaz eltérést, mely bizonyos hivatalos személyek nézetei között melyek Ausztriában merészkednek a katonai körök véleményét Magyarországon irányában minden érre való meghatalmazás, vagy jogezim nélkül kifejezni, és ama megtámadhatlan alkotmányos eszme között, melynél fogva a hadsereg a koronázott király és legfőbb hadur parancsának engedelmességre csak ama politika és ezél érdekeiben alkalmazható, a mellyel az alkotmányos miniszterium megegyezik és a melyért felelős is.

Egy sajnálatos félreértés következtében, a melynek eredetét vitatni fölösleges, a mely félreértés az e tekintetben egyedül a magyar parlamentnek felelős közös hadügyminiszter, Bylandt-Rheydt gróf tudta nélkül fordult elő, Janski tábornok szolgálati teendőinek újból felvétele végett Magyarországra tért vissza.

Most azonban e félreértés helyre igazított, és 3 havi szabadságolás alakjában a törvényhozás és a katonai legyelem értelmében az egész Janski ügy elintéztetett.

Arról, hogy a magyar parlament, — mert itt a kérdés nem egyedül a miniszterelnöknek, Tisza Kálmánnak nyilatkozata, hanem a magyar parlamentnek alkotmányos akarat nyilvánítása körül forog, a hadsereget megsértette, vagy megsérteni bármikor is akarta volna, egyáltalán szó sem lehet.

Ily föltevés csak ama politikusok mesterkedése, kik saját szomorú multjokat, és önön szellemi semmisségüket azzal takarni törekednek: hogy a tisztelet és szeretet ama nagy voltát, melyet igényelni a hadseregnek legméltányosabb joga van, saját

kicsinyes céljaira használhassák föl, egyenlenségek és félreértéseket támasztandók a hadsereg és a magyar állami tekintély legfőbb képviselői között.

A cselekedés most is elszerecsélenült, a melyben együgyűen a bécsi sajtó nem szabadelvű közkeleti napszámokat szegődtek. Ez nem sikerült és sikerülni sohasem is fog, mert hiábanvaló a magyar pártviszállyokra számítás ott, hol a magyar Állam magasabb létezői vannak közzük.

Ily kérdéseknél Magyarországon különböző pártok nem léteznek, a mi van az egyedül az egy, egységes és oszthatatlan magyar nemzet.

Ezért ma Magyarországon kötelességgé vált e kérdésben, a melyben a király és az ő hozzája legcsinálább loyálitással ragaszkodó népek, szabadságszerető népek között tökéletes egyetértés uralkodik, a közvélemény háborgó hullámai lecsendesíteni a továbbá is behonyítani, hogy senkinek sem sikerülhet a koronázott magyar király és népe közé tolatkodni.

Minden, a mi eddig történt, s a mi még történni fog egyedül is egészen a törvény alkotó tényezőkre bízandó. Csak ezek hivatottak arra, és csak egyedül ő felsége a legalkotmányosabb király és a magyar parlament a szeretet és a törvényisztelet elszakíthatlan kötelekeivel összefűzött egyetértés képviseli a magyar Állam megtámadhatlan felségét.

Az ügy publicistikai megvitatásával, a mely már teljesen befejezettül vehető a közös osztrák és magyar hadsereg közjogi állása is megbeszélte. E kérdés régen és pedig már a 1867-iki kiegyezés által megoldott.

Valamint a király a törvény és alkotmány leghívőbb és legszigorubb védője marad, ép úgy van a monarchia két állama közös hadseregének közjogi állása a törvény értelmében és gyakorlatilag és politikailag hatáson módón a magyar Állam és Ausztria alkotmányos kormányzati szervezetében határozottan megállapítva.

Ezen alkotmányos jog a mindig csak a koronázott királyi közönségben érvényre emelkedő államsfenség a parlament kizárólagos költség megszavazási jogánál fogva nyeri megvalósítását.

A delegáció, mely a költségvetést, s valamennyi közös miniszter működését vizsgálja, s mindezek fölött itélni, azokat helyeselni, vagy helyteleníteni az alkotmánynál fogva jogosítva van, a hadsereg igazgatása

és vezetése tekintetében felelős hadügyminiszternek az erre szükséges pénz és az e végből nélkülözhetlen bizalmat megszavazhatja, vagy tőle azokat megtagadhatja. Ez a parlamentnek legfőbb ellenőrzési joga, minthogy a delegáció államjogilag nem más mint egy, a közös ügyek ellátására kiküldött, különös felhatalmazásával ellátott bizottsága a magyar parlament mindkét törvényhozó testületének.

A mostapi közös hadügyminiszter, Bylandt Rheydt gróf mindeddig folyvást jeles szervezőnek, derék tábornoknak, és Magyarország iránti kötelességeihez hűnek lenni igazolta magát.

Ha egykor, a mit mi lehetők nem tartunk, egy hadügyi vagy más közös miniszter lenne, a ki e köteleméről megfelelkezne, vagy azokat egyenesen megszegné, úgy ő a magyar ministeriumnak és a magyar parlamentnek bizalmát, és ezzel együtt ministeri állását is elvesztené, minthogy egy közös miniszternek egyidejűleg a korona bizalmát, valamint a monarchia két Állama parlamentjeit is bírnia kell.

A jelenlegi hadügyminiszter, Bylandt Rheydt gróf teljesít mindazon kötelességeket, melyeket a korona s a monarchia mindkét államának alkotmánya irányában teljesítenie kell, úgy, hogy minden bármilyen tényeken alakuló sérelem a hadsereg igazgatása, vagy fegyelme tekintetében vagy a közös hadügyminiszternek a magyar minisztereinkkel való közvetlen érintkezése után, vagy jelentékeny esetekben — a delegációban való nyilvános megvitatás után orvosolható, anélkül, hogy szükségessé válne minden fölmerülő véleménykülönbségnél, vagy félreértésnél az államtekinetly képviselői és a fegyveres erő közötti viszony fölött vitatni.

Terefere.

No az igaz, meglátszik ezen az újságon, hogy a szerkesztő ur házat épít. Olyan komor, olyan egyhangu, mint valami kívül belől vakolatlan üres szoba. Nincs benne semmi friss pletyka.

Persze, a szerkesztő ur falat rakat, nem ér rá ilyenek után futkározni; — azán meg, — bizony szó a mi szó, a természetben sem igen áll hozzá az aféle mesterség, — ilyen boldog melegen.

Már t. i, milyen meleg volt; mert most hála az égnek, csak türhető, mióta mindennap esik az eső menydörgéssel és villámlással.

Minthogy az István után alig egy századig tartotta még fenn magát a nemzeti szervezet és István alatt lehet mondani in floribus volt, — ekként e kivételes bíróság, ha ugyanis ily mértékű és előjogok betartása mellett működött csakugyan, — kétségkívül István korába tehető. —

A nemzeti szervezeten systematicusan végrehajtott megtörése után már, — mint alább Kálmán királynál látni fogjuk, — egyenes reactiót találunk; a mennyiben az általa behozott octavális zsinati törvények kezdett a nemesek telett itélkezni.

De sőt törvényi rendelkezése szerint a nemesek felett még a megye grófja és bíróiarsa is itélkezésre jogosított; — ámde ez utóbbinak tényleges gyakorlatban kivételére oklevelekben adatot nem találunk; hanem mint azt majd az illető királyok koránál ugyis megérintendjük a nemesség lassanként kisebb ügyekben választott megyei bírák (iudices megalis) hatósága alá helyezkedett; s ilykép a várispán (comes) felette soha semmi hatalma nem érvényesült; — s még II. Endre alatt is csak tíz s kamarai jövedelmek ügyében hozhatott a várispán nemes felett ítéletet.)

Ezzel azonban még korántsem akarjuk azt bizonyítani — hogy a XI. században már a nemesek bírái, állandó institúciót is képeztek volna.

Vizsgáljuk most már azt, volt-e Szent István alatt — tulajdonképen valamely perrendtartás? mily formások mellett ment a perlekedés?

E részben csak nagyon kevés és hiányos adat áll rendelkezésünkre.

Kétségtelenül bizonyos mindamellett is az: hogy István alatt a manapság annyira óhajtott szobalosság és közvetlenség; mind a polgári, mind a bírói törvénykezésnél — egész egyszerűségben uralkodott, — mert az ügyek tárgyalása, előadása még István után is jóval, — egész III. Béla koráig, — ez hozván be először is az irásbeliséget, csupán előszóval itétek.

A bizonyítékok a szent király törvényei nyomán rendszert voltak:

- 1) Az oklevek;
- 2) A tanúk; — ez utóbbinál azonban alap feltétel volt: a teljes erkölcsi garancia s kifogástalanság; hogy csupán csakis keresztény vallású és családosi ember legyen.

Ez általános kellekeken felül még — megkülönböztetendő volt a tanu, társadalmi állására való tekintetből is. — Ugyanis a szolgáló nem tanuszkodhatott a szabad ember ellen, valamint saját ura vagy aszonya ellen sem. — Papi személy ellen tanuságtételre világi egyén egyáltalában nem volt bocsátható.

Rendkívüli bizonyíték gyanánt, — a mennyiben ilyenről a zalavári apátságnak többször idézett 1024. évi kiváltság levelében van szó — még a bajcsót (pugil) is felemlíthetjük.)

Ily bizonyítékok alapján hozott meg tehát az első bírói ítélet.

Felelbezés is — egyfokú — megengedett; ámde a bírja ítéletével meg nem elégedő felelbező — könnyen meg is lakolhatott — az igazságnak ezen további keresése miatt, mert ha a felső bíró helyesnek, helybenhagyandónak találta az első fokú ítéletet, a vakmerő, ki ezen ténye által oly merész volt bíráját igazságtalanság gyanujába keverni, — 10 penza büntetéssel sújtott.

Egyedüli felelbezési forum a király itélőszéke volt, hová, ugy a megye gróf ítélete, valamint a megye gróf hatósága alól felmentett népnek (amint azokat fentebb osztályoztuk) bírái által hozott ítéletek felterjesztendők s ellátandók voltak, a mint ezt okleveleink bőven tanúsítják.)

Az ítélet végrehajtása — mint kimutattuk — a prisdalusi által eszközöltetett.

Az eljárási módot egy sajátos nemé divott — a szent király törvényei szerint, — specialiter a gyilkosság büntetésénél; itt ugyanis n. n. közbiztonság és igazságtétel érdekében kiknek feladata volt a tettesel érintkezésbe lépve, azt a meggyilkoltak rokonával kibekeltetni.

Felemlítetlenül nem hagyható az eljárás, — a Nagy Károly által felkarolt — s a menekülő vádlott egyedüli oásisát képező asyllumnak (menedékhelynek) már azon korban is használatban léte; mely szerint bármely büntetett elkövetője ha Isten egyházába menekült, ott léte alatt — míg abban benn maradt — biztos menhelyt talált, sem elfogható, sem üldözhető nem volt. Bizonyítja ezt Szent István törvénykönyve midőn a menedékhely kedvezménye alól kivesszi a király és haza ellen vétőket.

Ezek után azt hiszem feltehetjük még azon kérdést is, — vajjon szent István alatt éltek-e az igazságszolgáltatási faktorok — működésük fejében valamely fizetést, díjazást? — avagy csupa tiszteletből merő hazafiságból viseltek vállalkon a jogszolgáltatás terhét? — Megkell hogy valljuk, miszerint e részben csak kevés jelenség áll rendelkezésünkre, mivel ama néhány intézkedése kívül amit törvényeinkből olvassuk: hogy t. i. a büntetésnépe egy-egy része a megye grófot illeti; az ő idejéből igen csekély számu okleveleink semmi adatot nem nyújtanak. — Ezen büntetésnépek rendszeresebben megjelölt s biztosabb hányadára néve is csak szent László törvényeiben foglaltatik intézkedés — ebben már megjelölve, hogy mennyi illesse a királyt, s mennyi a bírót; s utána Kálmán király alatt — mint azt annak koránál közelebbről látnifogjuk, — foglaltatik ennek törvényeiben intézkedés a megyegrófok működési, hivataloskodási díjáról, a megyei jövedelmek egy bizonyos része illetéven meg a comes, e czimen.

Oklevéllé intézkedést is csak Kálmán korából tudok erre néve felhozni, de ebből is már kitetszik, hogy a bírák és jogi functionariusok a Kálmán előtti időkben sem hivataloskodtak csupa tiszteletből; mert a már fennebb is idézett Arbei egyház részére kelt 1111. évi oklevélben Kálmán a különböző grófok és prisdalusiok természetbeni illetményeiről tesz említést, — mint olyanokról, melyek már régi gyakorlaton, szokáson alapulnak.

A szent István alatti bírák és közegek illetményeinek — tájadalom, szűkölködünk,

— ennél bővebb s határozottabb ismeretében, s így az iránt, mily értéket, — öszszegzet képezhetett p. o. egy comes curialis castris vagy egy prisdalusiak járandóság — még csak combinative adatunk sem lehet.

Kijelölt feladatom volna még, a szent István korabeli igazságról is valamit felhozni; — e részben azonban kizárólag csak a szent király törvényeihez vagyunk kötve, mert ezen kívül más forrás rendelkezésünkre nem is áll s így ez ismert alapon, egy némely olyan dolgot vélek felémlítendőnek csupán, a mi szent Istvánnak az akkori állapotok s fölfogásokhoz viszonyítva, valóban magasan ki emelkedő, humanus s igazságos gondolkodását tanúsítja.

Igy: az I. könyvben fiának, — az igazság kiszolgáltatását mint a király koronájának egyik díszét, s a főbenjáró, vagy más a király bírálatát igényelő ügyek ellátásában a türelmet, s a szigorúak a könyörülettel leendő mérsékletét ajánlja.

A II. könyvben az emberölést szándékosra és véletlenre osztja; — a szándékos emberölésnek kísértett látjuk továbbá ama rendelkezésében megállapítva, hogy ha valaki emberölési szándékkal kardot ránt, már ezért is a bevégzett büntetett szabott büntetés fele mértékével volt sújtandó.

Érdekes a boszorkányokra való büntető intézkedése is: mely szerint első ízben boszorkányos cselekményért csak bört és tanítás alá vetendő; másodikért — bört felül — testének több részén megbélyegezendő volt; — csak ha harmadszor is visszaesett, ekkor már a bíráknak átadandó volt.

A méregkeverőt, a sértett fél, vagy hozzátartozóinak rendelte átadni — elítélés végett.

Felemlítendőnek tartom még az alábbi néhány törvényi rendelkezését is:

Megállapítja a királyi ügyészek, magyakadás és hűtlenség esetére való örökösödési jogát. — Mindenkinél életét, testi épségét, szabadságát, szóval minden jogait s vagyonát kellőn biztosítja, illelőleg az azt veszélyeztetők ellen megjelöl

*) Deert: Andreae II. 122. 5.

*) Össz. levél: — Dipl. Lev. 22. sz.

*) Bartal: Commentarii etc. Tom. I. Lib. 3. §.

147.

*) Fojer: I. 207; II. 211. stb. stb.

Iskolai értesítés. A n.-kánizsai polgári fiúiskolában az 1885-76. tanévi rendes vizsgálatok június hó 17-én veszik kezdetüket és tartanak e hó 24-ig, a magánvizsgálatok június 25-én fognak megtartatni. Ének-, szavalat- és a jutalomdíjak kiosztásával egybekötött zárónapjára június 26-án tüzetelt ki. Mindezekre a t. cz. szülőket és tanúgyarátokat ezennel tisztelettel meghívja Az igazgatóság.

Iskolai értesítés. A n.-kánizsai polgári iskolai tantestület által rendezett leány-tanfolyam az évi záróvizsgálata június hó 20-án reggel fél 9 órakor fog megtartatni, mire a t. szülőket és tanúgyarátokat ezennel tisztelettel meghívja Az igazgatóság.

Az udvarképeség kiterjesztése. A hivatalos lap egy ép oly fontos, mint igazán üdvös és eléggé nem méltányolható intézkedést közöl, mely hivatva van az udvarképeség fogalmának szigorú határait megágitni és az udvar terméibe rést ütni nemcsak a születés, de most már a hivatalos állás és méltóság jogainak is. A hivatalos lapnak erre vonatkozó közlése szerint ugyanis ő felsége legkegyelmesebben elrendelte, miszerint egy a cs. kir. tábornokok és tisztjeinek, valamint az alább felsorolandó méltóságok valamelyikét viselő férfiaknak nem udvarképes szülései nejei is minden kihirdetett udvari ünnepélyen megjelenhessenek, ha előbb ő felsége a királyné előtt való bemutatás végett a királyné főudvarmesternőjénél jelentkeztek. Az illemtisztóság viselőinek is a megjelenhetési jog, ha azzal előbb nem is bírtak, szolgálataik idejére természetesen szintén megadatik.

Uj katonai törvényjavaslat. A közös hadügyminisiteriumban a bécsi és budapesti kormányokkal egyetértéssel új törvényjavaslat készült el a legközelebb a magyar és az osztrák törvényhozás elé fog terjesztetni. A törvényjavaslat a közös hadsereg belső szolgálatában mutatkozó egyik legégetőbb bajon, a tisztjeinek a csapatok kisebb, belső szolgálatában való túlterhelésén van hivatva segíteni. A közös hadseregben ugyanis alkalmas idősebb alisztek hiánya folytán a csapatok kénytelenek olyan szolgálatokat végezni, és pedig nemcsak a kaszárnyában, de a lovagló s a legénységi iskolában, az istállóban s a raktárakban sőt a tábori szolgálatban is, melyek természetük szerint az aliszteknek illetnék, s előbb, mikor még fennállt a nyolczévi szolgálat, tényleg általuk végeztetett. De az új védtörvény rövid szolgálati ideje mellett a teljesen alkalmas alisztek száma egyre csökken, mert a fennálló aliszti ellátási törvény nem felel meg feladatának. A közös hadügyminisiterium új törvényjavaslata most e hiányon fog segíteni.

A katonai özvegyek és árva-ellátása. A hadsereg, hadtengerészet, honvédség és népfőlkéles tiszt és legénységi özvegyeinek és árvaainak katonai ellátására, törvényjavaslat terjesztett a képviselőház elé. A javaslat 39 §-ból áll s lényegesebb határozatait a következők: A tiszt és tartalék tengerész-kadetek özvegyei elhunyt férjkor rangfokozata szerint következő nyugdíjat kapnak. XII. rangosztály 200, XI. rangosztály 250, X. dík 300, IX. 350, VIII. 400, VII-ik 450, VI. 600, V. 800, IV. 1200, III. 1600, II. 2000, I. szintén 2000. De a nyugdíjazott tiszt özvegye nem kaphat nagyobb nyugdíjat, mint minót férje húzott, a míg él. Azon katonatisztok után, kik háboruban rangfokozatukkal nem járó parancsnokságra akár ideiglenes, akár véglegesen kinevezettek, ha a kinevezés kihirdetett, az özvegy a férj rangjához legközelebb eső magas rangfokozat utáni nyugdíjat kapja, ha a férj a harcban elesett vagy nyert sebei folytán meghalt.

A népfőlkéles tisztjeinek özvegyei a nyugdíjat azon rangosztály szerint kapják, mely az elhunyt férjet népfőlkéles tiszt rangfokozata szerint a hadseregben megillette volna. A gyermekek nevelési járulékát a javaslat következőleg állapítja meg: Minden árva gyermek kap évenként a XII. rangosztályban 40, a XI-ben 50, a X-ben 60, a IX-ben 70, a VIII. és VII-ben 80, a VI-ban 100, az V-ben 150, a IV. és III-ban 200, a II. és I-ben 250 forintot. De az árva nevelési járuléka nem lehet több, mint az özvegy nyugdíj összege. A nevelési járulékot a fiú árva a befejezett 20, a leányok a 18. életévig húzzák.

József főherceg 6 cs. és kir. felsége azon kitüntetésben részesítette a Margit-gyógyvizet, hogy udvarmesterei hivatala által 500 üveg Margit-gyógyvizet rendelt Alsóuthra a főhercegi család részére. Bár követnék példáját a főhercegek főuraink is, mert csak így, ha magyar gyógyvizeinket pártolni fogják, lehetséges a hazánkat előzől külföldi vizeket kiküszöbölhetni.

Főltalálók figyelmébe. A földmívelő-ipar és kereskedelmi minisiterium f. é. 24.24 sz. a. körrendelettel intézkedett az összes törvényhatóságok és kereskedelmi s iparkamarákhoz, melyben utalva ama kellemtelenségekre és időszerűségekre, melyeknek a főltalálók magukat kiteszik, a midőn tanulmányuk szabadalmaztatását kéri folyamodásuk folszerelésénél az előirt alakosságokat szem előtt nem tartják — hasonló ügyekben Benedek Lajos és társai szabadalmi irodáját ajánlotta figyelmébe,

(Budapesti múzeum körút 10. sz. a.) a mely ügyek intézésére a kellő szakavatottsággal bír.

Nyomdákba. Lapnak most számban Makay Dező úr tárcsaszékében azon sajtóval nyomdákba fordult elő, hogy az 5-ik hasábjól folytatóság a továbbiak felismeríteték, minek helyreállításánál a sajtó folytatását a hibás helyektől fogva kell hozniuk.

Törvényszéki csarnok.

A ki a testvérét megölte.

Vuk József molnári lakos elleni fenytő ügyben f. hó 9-én tartatott meg a végtárgyalás. Vuk József azzal volt vádolva, hogy f. évi márcz. 19-én testvérbátyját Vuk Györgyöt szándékosan megölte. A tényállás következő. Vuk György, a megölt, kivált a családi házból és maga alapított családot és gazdaságot. Eközben nem szünt meg édes anyját folyton zaklatni apai örökségének kiadása iránt. Miután az apai gazdaság különben is csekély volt s abból az özvegy-nőnek még három kiskorú gyermekével kellett élnie, nem volt hajlandó fia folytonos követeléseinek eleget tenni. E miatt Vuk György erőszakoskodott, anyját és a gazdaságot vezető Vuk Józsefet folyton életszélyesen fenyegette, bántalmazta és terményeit elhordatta. Azonkívül a község egyéb lakosai is panaszkodtak Vuk György rakoncátlan, dologtalan, részeges magaviseletére és fenyegetésére miatt. Ily viszonyban élt az anya fiával és a két testvér egymással. Márcz. 19-én történt, hogy több molnári lakos vásárról jöve haza, betért a községi kocsamába. Ezek közt volt Vuk György is. Estelele Vuk József is odakerült s a két testvér külön asztalnál, külön társaságban borozgatók. Vuk György társaságából egy már ittas egyén oda ment Vuk Józsefhez asztalához és ezek borát kiöntözni kezdé, mire ezt az asztaltól eltávolították. Erre Vuk György magadéva tette társa ügyét s a Vuk József asztalánál volt Kéri Márton torkon ragadta, míg ezek dulakodtak, Vuk József védekezése szerint, azon felgátsból, hogy ezen civakodás illykép lett inscenirozva és hogy, miután bátyja őt mindig megölés-sel fenyegette, s hogy Kéri Márton utánra kerülne a sor, vélt bántalmazását kikerülendő, ártalmatlanná akarta tenni bátyját és ezt hátulról egy nála volt fokkal egyszer ugy főbe ütötte, hogy ennek következtében néhány nap múlva meghalt. Ezen ügyben tartott a törvényszék végtárgyalást. Elnök: Cseresnyés Sándor, bírák Makay Dező és Erdély Lajos, ügyész dr. Sass Elemér; jegyző: dr. Kiss István; — Védő: Varga Lajos. A törvényszék vádlottat felmentette ugyan a szándékos emberölés bűntettének vádjától, azonban halált okozott súlyos testi sértés miatt 8 évi fegyházra ítélte. Vádlott és ügyész fellebbeztek.

Irodalom.

Petrovics József b.-csabai aljárásbíró által szerkesztett »Közigazgatási törvények- és rendeletek kézikönyve« című közigazgatási szakmunka 9 ik füzeté a napokban küldetett szét az előfizetőknek. E füzettel az említett mű második kötete befejezést nyert s a »örödé fogyasztást, valamint a cukoradó, a bor- és husfogyasztási adó és a cukor- és sörfogyasztási adó és a pénzügyi közigazgatási bíróságról szóló törvényeket és rendeleteket tartalmazza. E füzet tehát a nagy közönséget is érdekli, mert részletesen és alaposan tárgyalja a bor és husfogyasztási adótörvényt, melyet minden fogyasztónak ismerni kellene.

Gabna árak.

Nagy-Kanizsa, jun. 11-én.
Buza 7 frt 90 kr. 8 frt — kr.
— Rozs 6 frt — kr. 6 frt 25 kr. —
Arpa 6 frt — kr. 7 frt — kr. — Zab
6 frt 25 kr. 6 frt 50 kr. — Tengeri
6 frt — kr. 6 frt 30 kr.

Felelős szerkesztő:

VARGA LAJOS

Hirdetések.

2047./kv. 1886. Érk. márcz. 23-án.

ARVERÉSI HIRDETMEY.

A nagy-kánizsai kir. törvényszék tkkvi osztálya részéről közhírré tétetik, hogy Csordás Ferenc sormási lakos végrehajtatonak, Pito Miklós, Pito Ferenc, Pito József, Pito György, Pito András és Pito Juli férj. Kele Jánosné végrehajtást szenvedő sormási lakosok elleni 60 frt tőke, 1871. évi január 1-től járó 6% kamatai, 15 frt 95 kr. per. 7 frt 90 kr. végrehajtás kérelmi, s 8 frt jelenlegi s még felmerülő költések iránti végrehajtási ügyben a fent nevezett kir. trvszék területéhez tartozó sormási 100. sz. tjkvben I. 1-37 sorsz. a. felvett ingatlanok, Pito Miklós, Pito Ferenc, Pito József, Pito György, Pito András és Pito Juli férj. Kele Jánosné illető 2578 frtra becsült 1/2-ád része C. 1. alatt öz. Pito Istvánné sz. Peti Erzsé javára bekebelezett haszonélvezeti jogi jog épségben hagyásával

1886. évi augusztus 10-én d. e. 10 órakor

Sormáson a község házában Varga Lajos felperesi ügyvéd vagy helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános Arverésen eladati jog.

Kikiáltási ár a fennebb kített becsár. Arverezni kívánók tartoznak a becsár 10%-at készpénzben, vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben, még pedig: az elsőt az Arverés jogerőre emelkedésétől számított 1 hónap alatt a másodikat ugyanattól 2 hónap alatt, a harmadikat ugyanattól 3 hónap alatt, minden egyes részlet után az Arverés napjától számított 6% kamatokkal együtt az

AZ ÉLETBIZTOSÍTÁS LÉNYEGÉRŐL

Korunk sokféle jótékony intézkedésétől a társadalom ószas rétegeit oly annyira egyike sem hatotta át, mint az életbiztosítást. Az életbiztosítás az emberi viszonyok minden nemére alkalmazható. Ezen tudat magával hozta, hogy az életbiztosítás minden osztályban részesítőket, a munkától kezdve a nagy iparos- és bankáriig a kunyhó lakóitól a nemesek palotáinakba. Itt egyházy csal. mely az életbiztosítást hathatósan előmozdítja. Gondoskodás a családért az atya s fiatalit édesanyjának halála esetében. Az atya 80 éves korában negyedévi 5 frt 95 kr. díjért bár mikor bekövetkezett halála után a bank a családnak 1000 frt. tőkét fizet ki. Gyermekek kiküszöbölés az esetben is, ha az atya a gyermekek érettségéig társaságban marad.

Egy 40 éves apa 1 éves fiának negyedévi 5 frt 50 kr. díjért 1000 frt tőkét — füstelés s 24 életév elérével — biztosít. Ha az apa bármikor a biztosítási idő lejártá előtt meghal a díj-fizetés megkezdül és a fiú a meghatározott időben mely is megkapja az egész biztosított tőkét. Ha a fiú a meghatározott kor előtt meghal — az egész befizetett díj visszafizetettik.

A családvagyon gyarapítása.
Egy 25 éves férfi 1000 frtyai tőkét biztosít élet és halál esetében. Ha az 55 életév elérése magá megkapja a biztosított összeget; meghal azonban, bármikor ezen határidő előtt, a tőke örökösöké kifizetetik. A negyedévi díj ezen esetben 7 frt 27 kr. Az egész tiszta jövedelem a biztosítottal együtt felosztatik. A tartalék feleleg ezen biztosítási mekben 1884. év végével 136.015 frt 90 kr-ra rugott. A »Salvia« az összes biztosító intézetek közül tagjainak a díjfizetésre a leghosszabb halasztást engedélyezi.
Fizetett tőkék 1884 év végével 1.048.315 frt 11 kr.
A tagok állománya ezen főosztályban 21.633 számmal 14.201.477 frt 67 kr. biztosított tőkével ért el.
Kisebbségi értekezés nyervehető a »Salvia« veszerőgyűléseknél Budapest IV. Ferenc József rakpart 26 sz.
Képviselet elfogadottanak. 629 3-3

Aranyérem Páris 1878. Jury-tag Budapest. orsz. kiállítás 1885.

Neuschloss Ödön és Marcel
parkétygára, ács- és asztalos-üzlete, gőzfűrésze, fakereskedése
Budapesten, felső rakpart 10. szám.
Ajánlja mindennemű a faiparba vágó gyarmányait, nevezetesen:

amerikai tölgyfapadolatokat
egyszerű és berakott
koczkaparkétákat
legnagyobb választékban. Folytonosan nagy készletet tart.
A parkét lerakását jutányos áron elvállalja.
Árjegyzékeket és mintarajzokat kívánatra ingyen és bérmentve küld.
Három évi jótállást vállal.

Haladasi érem Bécs 1873. Erdem érem Szeged 1876.

653 3-12

BUDAPEST, KÖZÖPAL állól-ut 18. sz.

ajánlja.
Legújabb kitűnő szerkezetű s szilárd anyagból készült gépeit.

!! Különös figyelemre méltók !!
R. Garrett & Son
Compond gőzmozgonyok
40% tüzelőanyag takarítással.

R. Garrett & Son
kitűnő gőzmozgonyal
Könnyen hozzáférhető, kiváló szilárd; tartányok nélkül hajlított fűveléi társasokmányal.

Oleó árak

Legjobb s legújabb szerkezet, szilárd anyag, tartósság, egy évi jótállás.

!! Különös figyelemre méltók !!
R. Garrett & Son
világhírű cséplői
szab. 4-szer fordítható acél sínekkel. Többet és jobban dolgozol egy gyártmányon képez.

JÁMGÁNYOSÉPÍTÉS
tisztító szerkezet és a szilárd kapcsolatban Kötés-főle szabdal. Harangjörgyökkel
stb. stb. 644

Kedvező fizetési feltételek.

De hát kérem, már kellett is nagyon, mert hát mielőtt megeredek az egek csatorná, már nagyon megillatosodtak Kanizsa város csatorná, különösen a Csengeri-utcán — unter den Linden — anyított csatorna, melyet úgy építettek, hogy mind a két végén, a hol bele kellene folyani a nagyobb csatornába, magasabb: s minthogy a víz a természet örök törvénye szerint felfelé nem folyik, hát megáll ott a csatornába utca hosszatt, s a napon megfeketedik, mint a cigányi gyerek. Persze aztán ennek illatát is érezni, mikor a bársfa nem virágzik.

Hát még a hol hársfa nincsen; — meg a hol csatorna nincsen, sem fedett, sem nyitott, mint az új utcában, a mely nevezetlik Sugarutnak, Bánom-utcának s a t. — maig sem tudom, mi az igazi neve, — ott volt még csak szép, már t. i. az eső előtt, — mindjárt ott az elején balfelül nem mereu fenn hangon megmondani, csak úgy sugom meg, épen ott a polgármester ur háza előtt; láttam egyszer a mint egy polgártárs valami nagyon megfeketült nedvet lapátolt ki a csatornát példázó árokforma mélyedésséből az utca közepére; apró diákgyerekek tinta tartóval álltak körül, szertették volna bele merni, de a mogorva bácsi nem engedte nekik.

Azt mondják, hogy mit beszélek én itt eső után; most már a sok zápor ismét bele mosta azt a csatornába, s elvitte a kőgyárbérki kanálisba, semmi közünk hozzá; de hát kérem alássan, csak azért mondom, mert örökké nem esheik az eső, aztán eső után, ha újra szárazság lesz, megint úgy talál lenni; mert tessék elhinni, hogy azt meg nem látja senki, hacsak én meg nem látom, — pedig nagy urak járnak el mellette, s ha meg nem látják is, az orruk meg kellene érezni, kivált a ki nem dohányzik.

Pedig hát ilyen kolerás világban márcsak kellene valamit adni a tisztaságra is ilyen városban, mint Nagy-Kanizsa. — Mert akkor hiába küld rendelést a miniszter, hiába beszél a szerkesztő ur, hogy mértékletesen éljünk, ha az utcán mesterségesen tenyésztik a bacillusokat.

De hát talán, — (s azt hiszem, így gondolkosnak a város elei és a rendőrei is) — ide Kanizsára nem is jön kolera, mert az teljes világ életében mindig Talián országából indult ki, — a mióta nem Ázsiából jön? sohasem hallottam, hogy Németországban lett volna kolera; — tehát ebből kiindulva: hemeget a pesti nagy operaházba, hol olaszul énekelnek, de Nagy-Kanizsára csak nem jön, a hol a korzón, meg a hány kávéház van, valamennyi előtt anynyi német szót hall, hogy isten bizony

ha elbontukna is ideig valahogy, rögtön vissza fordulna Talián-ország felé.

Hát már mikor beszélünk egyszer Kanizsán valamennyien magyarul! Azaz hát azon polgártársaink, kiket az üdvnek 1867-ik esztendejében kebeleztünk be a magyar nemzetbe! — Bizony, bizony, az az irodalom pártoló egyesület alakíthatna kebelében egy magyar nyelvterjesztő szakosztályt; ennek még nagy tere lenne itt Kanizsán. Sajnos hogy így van, de nem tehetünk róla: azaz bizony tehetnénk róla egy kis jó akarat mellett az illetők maguk.

Hiszen elég szép is, meg nem is olyan nehéz az a magyar nyelv, itt született ember csak megtanulhatná, ha már magyarnak számítja magát.

Csak nem tartják azt, a mit a multkor az utcán sétáló két német bonne nem tudom, hogyan hívják a bonnet németül — beszélt, s a mit én, — mert Arguszemeim mellett Argus-fülem is vannak, — meghallottam.

Arról discouráltak a kis kedvesek, hogy wár mennyi ideig vannak Magyarországon, de a magyar nyelvet nem bírják megtanulni.

„Deun manches Wort ist so hart, monda az egyik.

Óh kedves kis harci kanári madaraim, az egész magyar szólásban nem talállok olyan kemény szót, mint e kettő: Wort és hart! Ha ezt kitudjátok mondani, bizony nem törnek ki a nyelvek abban sem, hogy: Telen, nyáron puszta az én lakásom.

Hamarabb betörök a fejetek, ha végig mentek a Csengeri-utcán, hol a katonaság által elhagyott házakat most reparálják kívül belül, (talán mire ez nyomtatva lesz, szerencsésen meg is reperálták) s hol a kőműves, vagy cserépező, meg keresztel sem lógat le a háztetőről, hogy minden istenfelő jámbor keresztény ember óvakodjék arra járni; — hanem e helyett leragasztatlan szegély cserépet, olpálcát (még a kőművesnek nincs méterje), — de még a máltos ládát is ott hagyta a háztető ormán szombaton, — nem tegnap, hanem egy hete, — csak magát nem hagyta ott, mert ő elment vasarnap az építészeti segéddek zöldfa kerti majális-bálijára mulatni, s talán még blau-montagot is tartott, s így a fent írt, magukban véve ártatlan, de a ház tetején, meg nem kötözve mindenesetre veszedelmes szerek egész vasárnap, de tán hétfőn is, ott lebegtek szélben, viharban a ház tetején; isten csudája hogy a nagy szél le nem taszigálta a gyantlan járókelők feje tetejére.

Erre is azt mondhatják, hogy már nincs ott, mit beszélek háji háji dolgokról. —

De hát ott volt; én csak arról beszélhetek, a mi megtörtént; nem vagyok én próféta, hogy a jövő hét történetét írjam meg. Azán tehelek én róla, hogy a „Zala“ nem jelenik meg mindennap, hogy mindjárt bele írhatam volna.

A mióta a kőműves építészeti vállalkozó lett, bizony bizony nagyon megfélekedezik a régi jó magyar erkölcsről!

Hm! Sohasem tudta velem senki elhíttetni, hogy akadt olyan varga mesterember a ki magát lábtüpművésznek nevezte; de mióta az építészeti segéddek meghívóját olvastam, — elhiszem.

Még megerjük, hogy a gyepester is egy titulálja magát: mű-ebnyakoncsipenz!

Hanem hát kedves szerkesztő ur, mára talán elég is lesz ebből ennyi; — de csak azért, mert hamarjában nem jálaltam több nyelveit valót ebben a nemes városban. Majd akad még elég; s az én nyelvetem ne féltsé, tudja az, hogy miért van a világon. Alázatosszolgája!

KO-HFA-A.

Iparoktatás és iskolaügy.

(Válasz Bara — cikkére.)

Hogy nemzeti iparunk nincs — azt a budapesti általános kiállítás után kétségbe vonni alig lehetne ugyan, de hogy iparunk fejlődése óriási lassúságú, abban nagy része van az előitéletes elfogultság s nemzeti specialis hajlamaink kivül — a lassan szervezködő iparoktatás, illetve ipartanodának is.

Fejlődik házi iparunk, fejlődik hazai iparunk, de a külföldi ipar fejlettségével a hazai nem állja ki a versenyt, pedig mi az, ami máj naposság előmozdítja a nemzeti jólétet, a nemzet vagyonosodását, függetlenségét, mint az ipar? Franciaország hol a 2—300 millió hitel 10 szeresen jegyzik felül, bizonyára kifejlett iparának köszönheti — polgárai áldozatkészégét. Nem ostoba mondás az hogy az adónak oly természetűnek kell lenni, mint a föld párolgása, melyet a nap magához felszív, de később termékenyítő esőben adja azt ismét vissza a földnek.

Mi is azt valljuk azért, hogy az államnak és a társadalomnak mindent el kell követni iparos nemzedékünknek korunk és műveltségünk igényeihez mért kiképzése érdekében s mindent el kell követni hogy az 1884-17 teiknek mindentitt és mindenben érvény szerzettségük

Hol lépett azonban még ma is 2 év óta teljes érvénybe?

A törvény kötelezővé tette a tanoncoktatást; rábízta a tanodák felállítását és fentartását a községekre, gondoskodott azok fentartására szűk-székes költségekről és ma 2 év után legalább N. Kanizsán ott van az iparoktatás és ipartanoda, a hol azelőtt.

Nem nyugtat meg minket az, hogy az előkészítettek teljesen befejeztettek, de még az sem, hogy azt a jelen iskolaévre életbe léptetni nem érdemes, sőt Bara cikkiróval sem értünk egyet, aki az iparosok lak megnyitásával az iskolák túltömöttségét mérsékelni nem hiszi Szerintünk az iparos iskolák célja — bárki mit szöjjön is — azoknál, akik még elemi oktatásban nem részesültek, az elemi ismereteket pótolni, azoknál pedig, akik ezzel már bírnak, a tovább képzést terjesztetni, majd szakképzést nyújtani. — Így csak végelemzésben levén szakiskola az ipariskola, szerintünk a túltömöttségen is segítsé, mert azt, aki a 2-dik vagy 3-dik elemiből oda átmegy — magába felvénne, s így a népiskolába járók számát csökkente tené.

Nem akarjuk mi sem elhinni, hogy Kanizsa város iskolázéko irtóznék a reformtól, sőt tudjuk, hogy amaz óriási gond és áldozat után, melyet N. Kanizsa város gyermekei oktatására és nevelésére fordít — a várost nagy mérvű mulasztással sem lehet vádolni, — de az ördög nem alszik, az iskolázételesek száma évről-évre növekedni fog — az iskolák túltömöttsége már éveken át tart — mikor lesz itt megállapodás?

A közigazgatási bizottság küldöttjei constatálják, hogy egy osztály a belső — 2 osztály a külső elemi iskolákban túltömött — (értsd, hogy 120-130 van egybe egybe) ez constatáltatik 1884 ben decemberben; ekkor remény nyujtatik, hogy mivel ezen túltömöttség tünetének jelentkezésével egyidejű a város abbéli buzgalma is, hogy ezen szabály- (értsd törvény) ellenes ségnek az új építkezés sőt a kormány támogatása véget vet, ma 1886. június közepét írunk s a szabály elleneaségnek ugyanazok!

Itjuságában él a nemzet, azt mondja a legnagyobb magyar, de ezt sehol sem értelmeik nagyobb könnyelműséggel mint nálunk, nagy Magyarországon, és be kell vallanunk, sehol a világon nem oly szomorúak az iskolai viszonyok, és sehol sem fordítanak oly kevés gondot a gyerme-

büntetési tetteket szabott. Még a pórnak lakását is senkitől meg nem támadhatónak nyilvánította

Az igazságos bírák tekintélyt — azt megvédő intézkedésekkel — biztosítá. Különösen pedig ama humánus rendelkezése által, mely szerint a gonosz tevének ártatlan gyermekei semmi büntetés alá ne vétethessenek, fennköt és mely igazságszeretettel tanúsító érzületéről tett bizonyosságot. —

Igaz, hogy egynemely büntetési tétel, milyenek voltak: a únó adás, hajleányírás, testconkítás, szolgaságra vétés, stb., — korának jellegét félremagyarázhatlanul magán viselte, — mindazonáltal azon jelenség, hogy a halálbüntetés a legrikább esetekre igyekezett szorítani t. i. a király és haza elleni büntettek kivül, csakis az oly igen elbarázdózott karddál való öléket elkövetőket, s a javíthatlan — (már vagy 3-4-szer büntetett) — tolvajokat rendelte halállal büntetni s mely büntetés azon kor szempontjából valóban egyedül lehetett csak az érettebbre alkalmas; — valamint hogy a jószágvesztések esetét is felelet megkorította, — megannyi bizonyosságait képezik annak, hogy a szt. király az örök igazság szabályait mily élénken tartotta szemé előtt; s hogy a büntető hatalom szabályozásánál, az igazságos mérlegelést sok utódjánál mennyivel jobban tisztelte — és alkalmazta is.

Igaz van szt. István életirójának Hartwichnak midőn így kiált fel: „Mily életű s lelkületű férfiú volt, (István) arról, az általa — püspökeivel és főembereivel — hozott törvénykönyve teszen nyílt tanúságot.”

Valóban, a szt. István uralkodása alatti — ezekben röviden rázolt — igazságszolgáltatási viszonyok, a fejedelem szivjóságát tükrözik vissza.

Történeti adomák.

Közi: RÉDEY I.

Azok a nagy szellemek, a melyek az emberiség történelmében kimagaslának mindig rendkívüli hatást gyakorolnak a szemlélőre. Bámuljuk bennök a lángészit, mely keresztül töri merészen a szellem börtönfalát, hogy megvilágítsa azokat a bilincseket, amelyeket a habonas előítéletek, a család és osztályérdek s a bigottizmus a sötétségnek ez iker leányai szültek. Bámuljuk a hajlíthatatlan akaratot, mely harcra viszi a szellemet s gyakran a veti martalékul az egyént a győzelemért. És ne boruljunk-e le imádászerű tisztelettel, — midőn azt a fölmagasztosult küzdelmet szemléljük, melyet a saját meggyőződésért, az emberi világ egész egyeteme ellen folytat a parányi egyed? Tenger ellen egy szalmaszál! Nevetséges volna ba az a szalmaszál előbb vagy utóbb keresztül nem basítaná a tengert egyik partjától a másikig!

Valami megható, valami fenséges van e küzdelemben. Itt nyilatkozik az emberben az Isten. Itt megszűnik az anyag és hátravonul az állat, hogy helyet engedjen egy magasabb élet működésének.

A nagy szellemek olyanok, mint a napok, önmagukból merítik azt a fényt, a melylyel tárgyaikat megvilágítják s a melylyel az emberi érdeket utjai meghatározzák és egyengetik.

Mi természetesebb tehát, minthogy az ilyen kiváló szellemeknek minden tette, minden közönyöknek látszó nyilatkozása értékkel bír előttünk?

Az emberiség nagyjainak egész biográfiáját csak igen keveseknek adatott alkalom ismerhetni, de még egy egy elejtett szó a szellemnek egy egy elhulló morzsája, néha többet megmagyaráz, mint minden akadémikusán jeles biográfia. Az ilyen apró tettek és elejtett szavak már csak azért is főlkötte jellemző tükrei az egyén belvilágának, mivel annak egészen önkénytelen nyilatkozásai és soha sincsenek a közönségnek száva.

Azért tartom én a történeti adomákat mindig érdekeseknek s azért bátorodom e e lapok hasábjain néhány ismeretlenebbet közrebocsátani.

Kant és a gomb. A köingsbergi bölcseletében igen érdekes szerepe jutott a gombnak. A nagy bölcsező egyik tehetséges és vasszorgalmu tanítványa volt R., ki mint afféle leendő filozophus, külsejével nagyon keveset törődött Egykor R. köntösén hiányzott egy gomb és ő több hóig viselte a köntöst eme hiányával. R., ki Kant előadásain mindig az első padban szokott ülni, észrevéve egy nap, hogy professzora folyton a hiányzó gomb helyére szegzi tekintetét, s miután ezt több nap tapasztálta, végre az előadáson a gombok tökéletes számával jelent meg Kant e napon mindjárt szórakozott lett, és pedig annyira, hogy több ízben még az előadás fonatát is elveszté; előadás végével pedig felrehívta a tanítványt s így szólt hozzá mosolygva: Kedves R. ur! kérem legyen szives köntöséről ismét levágni azt a gombot, mert annyira megszoktam őt anélkül látni, hogy ma midőn az üres helyen gombot láték, fejem egészen megzavarodott.

Kant, saját vallomása szerint, az alkonyi órákban volt a legegyszerűbb elméző, mikor is dolgozószobájában keresztbefont karokkal, kályhájához támaszkodva pipáját pampogtatva szemével folyton egy ablakából látható toronynak nagy aranyos gombját szokta fixirozni. Egykor több alkonyon keresztül bármint erőlködött is, nem találhatott összefüggő gondolatokat. Nyugtalan lett; de később rájött szorakozottságának okára: észrevéve ugyanis, hogy a toronyról ama nagy gomb, melyhez már évek óta szokva volt, javítás végett levételet s csak akkor elmékedteit ismét feszítelenül, midőn az a régi helyére visszaállított.

Egy nyilatkozatért egy korona X. Alfonz Castilia csillagász királya a XIII. ik században egy asztrológiai kutatás alkalmával ezen szavakra fakadt: „Ha az Isten tőlem kért volna tanácsot, midőn a világot

teremtette, bátorokdram volna olyan módot tanácsolni, mely szerint egyszerűbb és kevésbé bonyolódott lett volna az alkotmány. E megfontolatlan nyilatkozat a magas lelkű s tubásosan ösztinte királynak koronájába, csaknem életébe is — került. — Mennyivel másképp cselekedett 30 évvel később 1664-ben egy névrokona VI. Alfonz Portugáliának fejedelme, ki midőn meglátott egy üstökösöt az égboltozaton, dühösen a földre veté magát s pisztolyával fenyegette, hogy lelővi, ha rögtön vissza nem tér oda, ahonnan jött!

„S cisne latine? Felsőbüki Nagy Pálnak, a többnyire rögtönző, de mindig szikrázó és elragadó szónoknak gyakran sajtóságos, meglepő ötletei voltak. Így midőn az egyik pozsonyi országgyűlésen a deaknyelv erőszakosáról volt szó, tüzes beszédét egyszerre felbeszakasztván, kérdé: „Tehát mit tesznek velünk, ha nem tudunk, nem akarunk beszélni deakul? Karhatalmat küldenek reánk? S arczához kapván, mint puskát a kezében levő tollat s az állellenben lévő Borsiczkyra czélozva rákiáltott: „Cisne latine? E sajtóságos taglejtést kiűző éljen kísérete s rögtön vége lőn a vitának.

Petőfi selmezi tanuló korában egyik tanárának azon tréfás kérdésére, hogy mi a deak? rögtönzve felelé: „A deak olyan semmi, amiből minden lehet.”

Színész-boszú. A színészek Molière korában igen lenézettek voltak s az akkori társadalom érezte is velök minden lépén nyomon megvetését, melyért azán a szánésg nek néha igen kegyetlen bosszút álltak. — Egy alkalommal Baront, Molière e színészt meghívta egy estére magához egy párisi hercegnő. Baront azonban fényes nappal tette látogatását, midőn a nemes hölgy nagy zavarba jött, s kérdésére, hogy miért ily szokatlan időben jött hozzá? Barontól azt a rögtönzött feleletet kapta: „A hálósipkámot keresem, melyet reggel a hercegnőnél feledtem.” Úgyes replika. Janson kormányzóól kérdezteek Boileau egy lakoma alkalmával, ha nem szeretne-e inkább Boivin, (igyl bört) mintsem Boileau (igyl vizet) nevez-

kek egészségére, — és mint egy híres orvos is mondja — sehol sem találkoztunk az u. n. iskolai higiénia oly gyarló kezelésével és ebből kifolyólag a gyermekek oly óriási halandóságával mint ezen széles Magyarországon!

És ennek dacára mikor az 5% iskolai adó csekélyisége mellett 40 ezer forint iskolai költségtől fulladozunk, még vannak akik sürgetik az állami felsőbb leányiskolát?

Vajon miből ha szabad kérni? És ha van miből, miért nem segítünk első sorban a túltömörségén a parallel iskolák felállításával?

SZÓKE.

A tárgy fontosságánál fogva, melyet Szóke úr cikkében fejteget; megjegyzéseinket azonnal meg akarjuk rá tenni, némileg felvilágosítólak, némileg helyreigazítólak.

A bevezetéshez nincs megjegyzésünk, helyeseknek tartjuk a szerzőnek benne kifejezett intencióit. De már az ipariskola létesítését illetőleg van beleszólásunk. A jövő tanév elején megnyílik az ipariskola. Az iskolások legutóbb tartott ülésén már meg is választotta a tanulókat. Az ügy érdekében óhajtott, hogy a választás szerencsés legyen; bizunk abban, hogy az is lesz. Nézetünk szerint kár lett volna elhamarkodni a dolgot. Ha létesítünk valamit, tegyük azt megfontolva, nehogy az elhamarkodás kérésessé tegye a sikert. Ha a jövő szeptember elején megnyílik az ipariskola, és iparosaink e reájuk nézve fontos intézetet annyiban támogatni fogják, hogy tanonczaikat az erkölcsi pressio minden eszközével fogják az iskola látogatására kényszeríteni, ha maguk is gondosan fognak felügyelni erre, akkor ennek üdvös hatása elmaradni nem fog. Tévedésben van azonban cikkirő, ha azt hiszi, hogy az ipariskola mely csak vég elemzésében szakiskola, a túltömörségen segíthetne. Ebben a tekintetben Barnának kell igazat adnunk. Szóke úr érvelése, hogy azok a fiúk, kik a 2. vagy 3. elemi iskolából lépnek át az ipariskola, a népiskolába járók számát csökkentik. — oktatásügyünk egy oly baját világította meg, mely végeredményében mindig akadály lesz éppen iparunk fejlődésének. Ugyanis az 1868. évi 38. cikk értelmében minden gyermeknek 12 éves koráig iskolába kell járnia; azaz 6 elemi osztályt kell végeznie. Itt csak négy van, mert polgári iskola is létezik. Törvény szerint tehát 12 éves koráig minden gyermeknek iskolába kell járnia, s az iparosnak tulajdonképen érdekében felelőnek, tanonczul csak oly gyermeket fel fogadni, ki 6 elemi osztályt végeztet. Amde Szóke úr által említett anomália onnan származik, hogy az alsó osztályokban a fiú sokszor 2-3 osztályos ul egy osztályban, ahol így vannak felosztva, kezdők, haladók, végzők, ez három osztályos egy osztályra; nagyon természetes, hogy a gyermek a második harmadik osztály után kikopik az iskolakötél sorsból, s megy inasnak, még mielőtt az oly szükséges irást, olvasást, számolást elsajátította volna. Ezek, kiknek nagy részben egy év alatt kellene egy osztályt végezni, — ezek teszik, és okozzák a túltömörséget, de csökkenteni nem fognak, mert mások jönnek utánuk; de rendez körülmények között népiskolai

tanulókat a második harmadik elemi osztályból kilépnie a törvény értelmében nem szabad; ha itt már 12 éves, máshol van baj.

A mit a t. cikkirő úr a közigazgatási bizottság látogatásáról mond s a szabály ellenességeket most még két év után is lennélléséről, arra nézve csak azt ismételtethetők, a mit Barua úr, a cikkirő által idézett fejtegetésében mondott.

Egészen téveseknek kell azonban jelöznünk a következő bekezdésben mondottakat, melyekben szerző igen szomorúknak mondja viszonyainkat, a gyermek-halandóságát is kapcsolatba hozván ezekkel stb.

Ezekre nézve az a megjegyzésünk, hogy az iskolás gyermekek halandósága nálunk sem nagyobb, mint másutt. A mit a statisztikai adatok a gyermekhalandóságról beszélnek, az majdnem kizárólag az 1-7 éves gyermekekre vonatkozik, a melynek azonban az iskola nem lehet az oka. Nem tagadható, hogy sok a teendő még az egészségügy tekintetében, akár az iskolákban, akár az iskolákon kívül; de számos gyermeknek valószínűs menedék hely az iskola. Annak a nagy gyermekhalandóságnak okai pedig népünk megrögzött szokásaiban, sok szülő vétkes hanyagságában és gondatlanságában, az anyajelcsinálásban és sok egyéb bajban keresendők. Nem tudja cikkirő, hogy vannak helyek, hol az egyszerű falusi ember jobban gondozza barmát mint gyermekét? s csak az isteni gondviselésnek s az emberi természet szívósságának köszönhetjük, hogy a gyermekek közül nem többen halnak el. És hány jobbmódu szülőház is van, hol az egészség leprimitívebb követelményeit sem teljesítik? Az olyan felkapott jelszavakat csak cum grano salis kell felvenni.

A mi pedig az úgynevezett felsőbb leányiskolát illeti, a leányiskola létesítésének genesist főlölegesen nem tartjuk elmondani, mindenki ismeri. Vajha áldozhatott volna a közoktatási kormány annyit, a mennyi felállítására szükséges volt; a város óhajja ilyen bírói természetes volt, szükségessége kétségbe nem vonható. Ugy értesültünk azonban, hogy állami felsőbb leányiskola nem lesz, de talán lesz polgári leányiskola, 4 osztályos a mely a felső leányiskola (2 osztályos) helyére lépne; helyiséget és butorzatot könnyen megadhat a város, ha a miniszter a tanerőket fizeti. — Hogy a leány polgári iskolára szükség van, ha már felsőbb leányiskola nem lehet, azt kétségbe vonni nem lehet senkinek sem. — Hogy a város hatósága utat módot fog találni a parallel iskolák felállítására szükséges költséget előteremteni, azt eddig tanúsított áldozatkészsége után bizást remélhetjük. SZERK.

Különfélék.

Dr. Wlassics Gyula. A hivatalos lapban olvassuk, hogy Dr. Wlassics Gyula király ő felsége által igazságügyminiszteri titkárrá nevezetett ki. Városunk e kiünö fíának ez újabb kiünötetéséhez s család öröméhez őszintén gratulálunk. Reprodukáljuk egyszerűen a Budapesti Tágl. a heti közleményét, melyben az ifjabb jogász nemzedék e nagytehetőségű tagja 1866-ban a legszerencsésebb embernek mondatik; ugyanis egyik feltűnést kellett jogtudományi műve az akadémia által megkoszoruztatott; ugyancsak az akadémia legközelebb választotta meg leve-

lező tagjává; neje ikrekkel ajándékozta meg s most igazságügyminiszteri titkárrá nevezetett ki.

Felolvasás. Felolvasás lesz e hó 19-én az irodalom és művészetpártoló egyesület aegise alatt. Nyári Sandor ki jelenleg képzőművészeti tanulmányait Berlinben folytatja, fogja azt tartani. Az ily irányú közleményeiről a Vasárnapi Ujságból és egyéb folyóiratokból ismert fiatal író ajánljuk közönségünk figyelmébe, s reméljük, hogy felolvasása látogatott lesz.

Hangverseny. A bécsi da'ar egyesület komikus négyese Udel Károly vezetése alatt Junius hó 13-án vagyis Pünkösöd-vasárnap este a Zöld a kertben hangversenyt rendez, mely kedvezőtlen idő esetén ugyanott hétfőn, vagy ha ekkor is alkalmatlan lenne az idő a szabadban levő hangversenyre, a Korona szálló éttermében fog megtartatni. A dallársulat már körükben is oly előnyösen ismert, hogy reklámra nem szorul. — Ha az eső ezt a mulatságot is el nem mossa, az előadás meghallgatásával egy élvezetes est ígérkezik. — Bővebbet a falragaszok nyújtanak.

A nagykanizsai polg. iskolai ifjuság szegény tanuló segélyezésére 1885. június hó 26-án a Polgári Egylet kertjében, rossz idő eselése pedig ennek nagytermében Hajgató Béla közreműködése mellett zártkörű s tánczszal egybekötött zene- és Dal-Estét rendez. Belépti-jegyek válthatók a polg. iskola első emeletén június 25-én d. e. 10-12-ig és 26-án este a pénztárnál. Belépti díj 50 kr. Kezdeté 1/2 órákor. Műsor. 1. Szózat. Egressy Benitől. Előadja a pol. isk. énekkar. 2. Tavasszi dal. Abt Ferenczről. Előadja az énekkar. 3. A vándorlegény. Petőfi Sandortól. Szavalja Treiber J., V. oszt. tanuló. 4. Ima. Weber K. M.-tól. Előadja az énekkar. 5. Egyveleg. Czimbalmos előadja Hajgató Béla. 6. Egyveleg. magyar népdalok. Előadja az énekkar.

Confirmáció. Szép ünnepély volt a zsidó pünkösöd első napján, szerdán, a helybeli izr. templomban. Dr. Neumann Ede főrabbi 15 leánykát confirmált, s ez által oly szép intézkedést hozott be, melynek hatása kiszámíthatatlan. Ez alkalommal gyönyörű szónoklattal fejtegette a nő hivatását, mint a családi szentély megőrzőjét védőjét; a leányok letették a fogadalmat, melylyel a szép ünnepély véget ért. Ohajtuk, hogy ebbeli fáradozásában legyen kitartó, hogy az intézmény teljesen meggyökeresedhessen.

Szerencsétlenség. Mult vasárnap Polancz József és neje kis-kanizsai lakások hazulról eltávozván, felvilágzat nélkül otthon hagyták két 3 éves iker gyermekeiket. Mire hazamentek, az egyik a kis Erzsé leány, belesett a kutba, ahonnan halva húzták ki. — Nem kételkedünk hogy a szülőket terhelő azon gondatlan feltűkért, hogy gyámoltalan gyermekeiket minden felügyelet nélkül hagyják, meg fog leniük indítatai a fenytő vizsgálat.

A városi kapitány ur figyelmébe. Vár alkalomával nagy helytelen-ségek történnék a marhahajtas körül. Eppen akkor hajttatnak a marhák az iskolautczán keresztül a vásárra, mikor gyermekek csoportosan jönnek iskolába. Készszeres bajjal járt az most, mikor egyik arkan kaszinó építkezése foly, csoda, hogy valami szerencsétlenség nem történt. Nem lehetne a marhák hajtasát más utcában eszközölni?

A nagykanizsai községi népiskolákban a vizsgálatok következő sorrendben tartatnak meg: Junius 19-én délelőtt: I—II fősztály-leányosztály, III fősztály; délután: II—III—IV fősztály, Torna — 21-én délelőtt: ph. a) I leányosztály ph. b) I l. o. III leányosztály; — délután: IV leányosztály, II l. o. ph. II leányosztály — 22-én délelőtt: IV fősztály; ph. III l. o. II fősztály — délután: ph. II fősztály I l. o. Magyar-utczai I l. o. — 23-án délelőtt: I fősztály, Teleky-utczai I fősztály, Petőfi-utczai I fősztály — délután: Petőfi-utczai II. osztály Magyar-utczai I. osztály — 25-én délelőtt: az összes VI—VII kerületi fi- és leányosztályokban — 26-án Magánvizsgálatok, mégis 26 és — 27 Női kézimunka. — 29-én: Az érdemsorozatok kiosztása. A vizsgálatok reggel 8 órákor — délután 2 órákor kezdődnek. Kelt Nagy-Kanizsán, 1886. év június 9-én. Az igazgatóság.

Mi rontja a levegőt? Eddig azt hittük, hogy a borsáritó magazinok, csont- és rongy telepek rontják csak a város légkörét, de úgy vesztük észre, hogy legújabbán — dacára a kemény harcoknak, mely azok eltávolítása iránt folyik — új és más gyárak és telepek is keletkeznek, ilyen pl. a járásbírósg mellett a Blau Lajos cognac-gyára, mely oly förtelmes és kiállhatatlan büzt gerjeszt naponta, hogy csudáljuk, miként lehetett a v. tanács oly elnéző, hogy egy ily borsáritó magazinokból semmit sem különböző ipar telepre még — egy fúteczára engedélyt adott.

Meghívó. A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet hallgatói folyó évi június hó 12-én, a selmeczi m. kir. erdész akadémikusok kirándulása alkalmával a Hévízi fűrdő helyiség nagytermében nyári táncmulatságot rendeznek. Belépti díj: személyjegy 1 frt; családjegy 2 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hírlapilag

nyugtáztatnak. A füzta jövedelem az Erdélyi Közművelődési Egylet javára fordítottik. Kezdeté este 7 órákor.

Lépre került tolvaj. A Sas-hoz czim zélt vendégül Planknak neje folyó hó 8-án este 9 órákor fehérműt vivő elhelyezés végett szobájába, amidőn zőrejt hallott. — Rögtön segélyért kiáltott, mire egy férfi ugrott ki az ablakon, de nem sikerült elmenekülnie, mert az utána rohanó házbeliek elfogták és megkötözve átadták a rendőrségnek. — Neve Balog József mészáros és pinczér, — ismert veszedelmes egyén, aki már a városból is ki volt tiltva.

Tűz Gelsen. Folyó hó 8-áról 9-ikére menő éjjel Győre István gelsei lakos pajtája kigyuladván, ugy az ő, mint a szomszédok házai a tűzmarialejűvé lettek. Maga Győre, és egy öreg koldus, kinek szálást adott, szintén ben égtek. — Győre István 64 éves, földművelő, mikor észre vette hogy istállója lángra gyuladt, sietett szarvas marháit megszabadítandó az istállóba. Mikor belépett, cseléje kifutott, ő pedig hamar marhához sietett ezeket megszabadítandó, mielőtt azonban cseléjt érte volna, az égő ház tető hegyibe dült, és marháival együtt ben is égett. A koldust senki nem ismerte sem nevével, sem illetőségéről. A hullaszemle szerint Győre István egyidőben tuladhatott a éghetett el; de a koldusnak küzdenie kellett a megfúlással és csak ezután éghetett meg. Elégett azonkívül Lettinger János háza gazdasági eszközei, élelmi szerel, kár 500 frt; Pirbus Menyhard háza, gazdasági épületei, 200 frt; Kalamár József háza és gazdasági szerel, kár 200 frt; Feusz Lajos több ingósága, kára 50 frt. — A tűz keletkezésének oka még eddig ismeretlen.

Rendőri hullaboncsolás tárgyát képezte e hó 10-én Gelsenigeten Császár Ferencz gelsei lakos. Császár Ferencz 65 éves családó, jobbmódu földműves, általában ismert orrvadász, e hó 9-én véletlen agyonlőtte magát. Szokása szerint, e napon is szétzedte egycsövű fegyverét, és hogy tetített senki rajta ne kaphassa, a töltőt c övet csizmazsárába dugta, agyát pedig nyakába akasztotta és szürrel burkolódva hegyre indult. Alig hagyta el a falut, a cső elsült, s mivel vége fölfelé állt, a lövés feje balfelén keresztül ment, utjában csontot, velőt szétronszolta, azért is szörnyet halt. Boncz vizsgálat alatt a sértés közt megtalálott egyik tüjtés és 8 sörét, a többi keresztül ment a talcsonton talált nyíláson. A lojtás és a sörét azonosnak találtatott a nála talált töltényben volt köczsal és séréttel. A törvényhatósági vizsgálatból kiderült, hogy a halál véletlenségből történt.

A járdá terjeszkedése és foglaltás, melyért kávéházi terek czimén összesen csak 80 frt folyik a városi pénztárba, napról-napra nagyobb mérvet ölt. — Lehet, hogy ez a tanács engedélyen kívül történik, de megérjük még Kanizsán, hogy a járdá lesz a kávéház, s a kávéház a járdá, a közmunkát fizető polgár pedig járhat az ország közepén. — Sürgős intézkedést kívánunk.

Tapolczáról írja levelezőnk. A tapolczai zsidó hitközségnek is van már magyar zsidó papja Dr. Rosenstein Mór a budapesti rabbi szeminárium volt növendéke e hó 7-én iktattatott hivatalába. A megválasztott lelkipásztornak, ki Ederics felől jött a hitközség előkelőbb tagjai elébe mentek. Ederitsen Lustig József fogadta szívélyesen az érkező papot. Azalatt szépen teldiszítotték a tapolczai templomot, a templom előtt az egész község, az iskolagyermek s fehérbe öltözött leánykák várták a lelkipásztor. A templom bejárata előtt Dr. Fischer Gyula üdvözölte őt, figyelmébe ajánlvá a tanuló ifjuságot. Azután mindenki a templomba sietett, hol Dr. Rosenstein Mór alakban és tartalomban egyiránt megragadó magyar szónoklatot tartott, mely fölött a templomban jelen volt keresztény hallgatóság is elismerést fejezte ki. A beiktatási ünnepélyt nagy vacsora zárta be.

Az időjárás. — Egyik végletből a másikba csapott át. A hosszú ideig tartó forróságot már több mint 8 nap óta folyton tartó eső követte, és ha igaz van kiskanisai szentes Makárnak, 40 napig tartó esőnek kellene lennie, mert Medart napján esett. Az idén minden megfordítva történik, úgy hogy most már csakugyan le kell mondanunk arról, hogy csak közepes természetű várhasunk. — A folytonos esős legkövetlenebb kárt okoz a széna takarításban, akik már lekaszáltak, azok szénája a réteken rothad, a le nem kaszált amagy silányul el. — Jégverések is a megye majd minden vidékén voltak, sőt a városunkban — székelő biztosító társasági főügynökökhez Somogy, Baranya megyékből is érkeztek kárbejelentések. — Annyi község is uradalom jelentett be károkat, hogy tudósításunk kereté meghaladja a károsodások összes felszámolását. — Ezekután nincs kétség benne, hogy gazdasági kihatásaink ez évre a legszomorúab-
bak.

Elűnt leányka. E hó 10-ről Tapolczáról írja levelezőnk, hogy ott egy Kohn Teréz nevezett 9 éves kis árva párti lányka, ki Tapolczán nagybátyjánál tartózkodott, a házból távozott s azóta nyomtalanul elűnt. Még eddig nem találták meg.

tenni: mert hisz a bor jobb a viznél? — És on, választott hirtelen Boileau szívesebben hallaná-e, ha Jeantarine, (liszt) minstem Janson korpá) néven nevezik; mert hisz a liszt jobb (a korpánál)?

Találó megjegyzés. IV. Henrik francia király így szól egy sétakocsizás alkalmával a mellette ülő spanyol követhoz: »Holnap hadseregemmel megindulok Olaszországba. Mailandban iszom reggelit, Romában hallgatók misét, Nápolyban ebédelek és Sziciliába megyek yecsernyére. — »Ha mindez ily gyorsan történik, felele a követ, úgy kétség nincs benne, hogy fölséged a földközi tengerben ölti az őjszakát.

Királyi hódolat. III. Augustusz sász király, midőn eléje vitték az általa már negyven év óta nem látott Rafael madonna képét, sajtákezüleg lökte félre trónját az utból s így kiáltott fel: »Helyet a nagy Rafaelnek!

Értékes bók. A spanyol királyi kincstárban van egy gyöngyszem, melyet 100.000 arany mesés összegért vett egy kereskedő s ki azt V. Fülöp királynak ajánlotta megvevését. »De miként adhatóit oly roppant összeget egyetlen gyöngyszemért? kérde a király. — A kereskedő habozás nélkül felele: Meri tudtam, hogy spanyol király van a világon. Fülöpnek a bók annyira hízelgett, hogy a gyöngyöt legott megvette a kereskedőtől.

Mindenik talált. Luxemburg marsal, a híres francia hadvezér, III. Vilmos angol király veszedelmes ellenfele, nemcsak rút arcával tűnt föl, hanem pupja miatt is. — Az általa 1693 aug. 27-én vívott és megnyert csata oly érzékeny csapás volt az angolokra, hogy a király a megszegyenítő hátrálás közben e szókra fakadt: »A sátán segítsen pupos cimborájának. — Mikor a marsal megudta azt az érzékeny kifakadást,

guonyosan így szölt kísérőjéhez: »Urak! mit tudhat a király az én pápomról, hiszen soha sem volt alkalma, hogy engemet hátulról lásson; míg ő ellenben annyiszor mutatta a hátát, hogy bizony alithatom: a király telje-on hibálan növést.

Logika. Az osztrák udvar 1836-ban Marokkoba követséget küldött, melynek élén egy pupos gyenge tengertiszt állott, de Pouilly marquis. A marokkói császár többi közt azt mondja neki: Te bizonyosan nagyon erős ember vagy. Pouilly szörnyen hálalkodik a bökért és megjegyzi, hogy nem tudja, mivel adott okot a bókra. Oly silány alakod van, felele a szultán, hogy mást bizonyára nem küldött volna követül, ha igen sok eszed nem volna.

Wellingtonhoz, ki a waterlói csatában igen veszedelmes helyen állott tábor-
karával, így szölt lord Hill, egy a herczeg mellett szétpattanó kartácsra mutatva: Mylord! minő utasításokat vagy hátra azon esetre, ha itt megölte magát? »Hogy úgy tegyenek min: én felelte Wellington. — Ugyanott ép ugyanakkor jött eseben Kempenk egy futárja a balszárnyról és sürgősen kérte az erősítést. Az ősz hadvezér ezt a lakonikus izenetet küldte neki: »Segítség! Nincs: ölesse meg magát.

Nem maradt adós. Bassompierre, IV. Henrik követe e spanyol udvarnál visszaérkezvén, elbeszélte királyának a sok apróságot és jellemző vonásokat, melyek figyelmét megragadták. »A többi közt a világ leghíresebb öszvéren lovagoltam be Madridba. — Az ugyan lélekemelő pompás látvány lehetett, szöla kacagva a király, számár ült az öszvéren! »Ej, ej Sire választott Bassompierre; hát feleli hogy én felségednek képviselője voltam?.

Szerkesztőség: Bonyódi-utca, 4. sz. I. dő irodában a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény.

Kiadóhivatal: Városház-utca, 1.

Bérmentes levelek csak ismert közölközők fogadják meg.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZALA

Politikai és vegyes tartalmu hetilap.

A Zalamegyei ügyvédegylet, a Nagy-Kanizsai- és Délzalai takarékpénztárak, Bankegyesület az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és öns. szövegek hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Éves ár	5 fr. — kr.
Féléves	3 — 50
Negyedéves	1 — 25

Hirdetések jutányos számítottak.

Árverési v egyéb hivatalos hirdetéseknek 30 kr. helyszájon felül 100 szögig 1 frt. azonnal minden szöveg egy fél kr.

Nyilttár postósora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenkint egyszer: vasárnap.

A politikai helyzet föld-részünkön.

A látszólagos szünet dacára, mely a népek politikai életében a nyári hónapokban be szokott állani, teljesen csendesnek még sem mondhatjuk a politikai világot, de mivel éppen ez az idő a legalkalmasabb arra, helyen valónak tartjuk szemlét tartani földrészünk egyes államai fölött s áttekintőleg, röviden vázolni annak kimagasló mozzanataiban a politikai helyzetet, melyből azután könnyen az egésznek képét állíthatja össze az olvasó. Nézzük előbb az idegen államokat.

Angliában Gladston kénytelen vala az alóház feloszlását indítványba hozni, mely elvette az ugynevezett home rule féle billt, melyet az iraknek kibékítése végett alkotott, Irországnak az anyaországhoz való ironszónát nem szűkebb bővebben eszetelni, ismerik ezt olvasóink. Hogy Gladston billje segített-e volna a bajon, azt biztosan megítélőzni nem lehet, de hogy a javaslat nagy ellenszenvre talált, mutatja annak elvetése, s az a körülmény, hogy Belfastban a katolikusok és protestánsok között heves üzemeltetések voltak, melyek alkalmával vér is folyt. Az új választások meg fognak ejtteni, de a kormánypártnak igen szomorú kilátásai vannak. Valószínűleg meggyöngül az új választások alatt, Gladstonnak leghevesebb ellensége Chamberlain, ki egy új radikális párt szervezésén fáradozik. E pártnak feladatát az tűzte ki, hogy Angol és Skóciaország, Wales és Irorszag számára a helyi autonómiának nagyobb mértékét eszközölje ki.

Franciaország az egyenes trónutódok számíltatásával foglalkozott a hetekben. A kamara azon mérsékeltbb javaslatot fogadta el, mely csak az egyes korona praetendenseket utasítja

ki, nem pedig az, mely az összes százi hercegek kiutasítását célozta. A kiutasítottak megadással fogadják a köztársasági kormány rendszabályát; nézetünk szerint nem sokat fog használni, a minthogy nem sokat értett volna, ha a hercegek Párisban maradnak. A proscriptio nem mindig az erő jele, s a köztársasághoz nem méltó.

Franciaországból Németországba nézünk, hol a viszonyok azóta mióta a római curiával megkötött béke s az ugynevezett „kulturharcznak“ vége let, némileg jobbak. Ezzel Bismark legalább a belső viszályok egyikét megszüntette. Közgazdasági javaslatai azonban a porosz képviselőházban még folyton heves ellenzésre találunk s nem igen sikerül neki azokat reáizálni. Posen németesítése s a lengyelek ellen terbe vett rendszabályok, új táptot nyújtottak a német pastikularizmusnak, mely ugyan teljesen sohasem szüntette be munkáját, de mely most, a sensationális bajor válság folytán, meglehet még jobban tojja feltűni fejét, mint azelőtt. Minden attól függ, hogy a regens Luitpold herczeg, miképen fogja uralmát inagurálni; megtartja-e a jelenlegi kormányt, vagy pedig személyes hajlamaihoz közelebb állót fog-e kinevezni. A socialdemokratizmus pedig, dacára a kis ostromállapotnak, mely már évek óta tart és folyton megújítatik, mindinkább erősödik, s nagy kérdés, minő fejleményeket fog magával hozni Németországban. Az eszmekönség következtében Belgiumra tértünk át, mely az utóbbi időkben sajnálatos események színhelye volt, s hol épen most üléséz (Brüsszelben) az általános munkáskongresszus. Sötétebb tünteti fel azonban a helyzet képét azon körülmény, hogy a legutóbbi választások alkalmával a liberálisok hátróztot vereséget szenvedtek; oly vereséget, mely a clerikális ellenpártnak

a kamarában 2/3 többséget biztosít. Ezzel a liberalizmusnak a legközelebbi évekre vége van Belgiumban. A liberális párt, nem tagadható, e vereséget teljesen megérdemelte, mert mióta kormányon volt, semmit sem tett azok érdekében, kik mindent tőle vártak. Meglátjuk különben, hogyan fog a clerikális kormány a munkás zavaron segíteni.

Spanyolországban zavartalanoknak látszanak a viszonyok s előreláthatólag azok is fognak maradni. Az ösvegy királyon emelkedett azellemű, fenkölt lelki fejedelemmé mutatva magát, tapintatos s mégis erélyes eljárása megnyerte neki a spanyolokat, s az a körülmény, hogy Spanyolországnak XIII. Alfonzban királyt adott, a dolgoknak nyugalmas fejlődését ígéri e szép de annyi zivatarban megromlott országnak.

A muszka csár Péterhofba ment családjával nyári tartózkodásra. A hivatalos Oroszország rajong a tartós béke fenntartásáért, s a világért sem kívánja a legesekélyebb háborúcskát sem; a mellett nagyon természetes, hogy a nem hivatalos Oroszország nem mondott le a világ előtt sem Nagy Péter végrendeletéről; majd meglátjuk, meddig tartja e két Oroszország egymásnak az ellensúlyt.

Olaszországban egy pár tüntetést lezámítva elég békés a kormány helyzete. Az országgyűlés új ülészakát e hó 10 én nyitotta meg Umberto király békésnek tüntetve fel a külhelyzetet. A király a munkások érdekeit hangsúlyozta s törvényjavaslatokat ajául a belső rend érdekében.

A magy államokat játszó kisebb országocskákat, habár — amint mutatták — elég kellemetlenségeket tudnak szerezni a nagyobbaknak — melőzhetjük. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy Románia sokáig lesz-e képes megmaradni az Osztrákországgal annyira szűkezes vámszerződés nélkül.

Hogy miképen gondolkodnak hivattott körök e dolog felől arra nézve utalunk hirtirovatunk egyik közleményére.

Igy eljutottunk Magyar-Osztrák országra, melynek viszonyait jellemezni akarván, ebben az egy szóban foglalhatjuk össze: k é s z ü l é s. Mind a két fél parlamentje tárgyalja a javaslatokat, melyek közben igen gyakran hevesebb felszólalásokban nyilatkoznak a nemzetiégi aspirációk. A pünkösdi ünnepek előtt itt is, ott is a vámtarifáról folytak a tárgyalások. A jelenlegi országgyűlési sessió, mely 19-én veszi fel ismét tárgyalásainak fonalát, rövid lesz, s egyáltalán csak néhány, a ház asztalán fekvő törvényjavaslat letárgyalására fog szorítkozni.

Nekünk tartós és biztos béke volna szükségesnek e nélkül közgazdasági viszonyaink javításáról szó sem lehet, s a tartós béke mellett is csak akkor, ha a nemzet összeszedi erejét minden téren, és cselekszik.

A kis-kanizsai ügy.

A kis-kanizsai ügyben történt felszólalás már is eredményezett annyit, hogy nyilatkozat történt azok részéről, kik az elváltat nem akarják ugyan, de azért az elváltat mozgalmat indokoltnak tartják.

Megnyugtató tudomásul vehető a felszólalóknak a Zalai Közlöny 24-ik számában megjelent azon nyilatkozata, mely szerint ők nem kívánnak az elváltat zászlóvivői lenni és nem akarnak ahhoz egy porcszemmel is járulni, hanem csupán az auditor et altera pars elvének hangoztatásából remélhető üdvös következmények elérhete végett nyilatkoztak nézetek.

A fentebbi nyilatkozat után kár lett volna felszólalóknak az urberre visszamenni, hiszen állam is csak a két város öszertartozásának és az elváltat lehetetlenségének bebizonyítása végett hozatott fel indokul; mihelyt azonban ők épen úgy mint

Tárhoza.

Czuczor Gergely „Riadója“.

(Deákori reminiscencia).

Idősebb emberek, kik az ötvenes években s még azok végén jártak iskolába, nem minden megindulás nélkül emlékezhetnek arra az időre, a mikor a hon-és nemzet iránti lángoló szeretetet nem volt szabad valami nagyon zajosan kinyilatkoztatni, hanem a szív mélyében kelle azt ápolni, addig, a meddig azután a jobb idők elérkezével, e meleg érzelme zajos, kiáradó lelkesültséggel nyilatkozhatott.

Mily boldog volt az 50-es évek deák-sága, hogyha egy-egy hazafias költeményt elszavalhatott, ezt is csak a loyálisabb társakból, s hogyan ápolják egymásban az érzelmet azzal, hogy fél napi szünidők alkalmával öszerejtek és egymásnak szavalgatták Petőfi, Arany, Tompa verseit, különösen a hársra vonatkozókat.

De a politikai változás az ötvenes évek végén a szabadság hajnalhasadát jelentette. Sokáig tartott ugyan még a szűrkölet félhomálya, míg az alkotmányos szabadság ragyogó napja teljesen győzedelmeskedhetett rajta, de már a téthomály alkalmával is friss szelelő váltotta fel a Bach korszak alatt uralkodó szélcsendet.

Ebben az időben azután s gymnásiumi életben nem egy mozzanat történt, mely méltó a megörökítésre. Egyáltalán, ki nem látta abban a gondviselés különös kegyét, hogy éppen abban a szabadságtörő korszakban oly hazafias lelkesedéssel lett generáció névelve, dacára az akadályoknak, dacára a rendszernek. Hja! azt szeretjük, a mivel

nem bírnak, s a főkérvés, hogy birtokában jussunk, lelkesít benőnket, az kitartást s erőt, s ha egyszer már meg van, rendszeren elhanyagoljuk, nem törődünk vele.

A Bach-systema alatt különösen a szerzetes-gymnáziumok voltak azok, melyeknek tanárai elévülhetlen érdemeket szereztek az ifjuság hazafias érzelmeinek ápolása körül nem a „Gesamtvonarchia“ iránt, hanem és kívánt a szűkebb hazá iránt.

Enakkor az ötvenes évek végén a győri benzecsek gymnáziumának egyik felső osztályába jártam; a hol a magyar irodalmat F. K. egy áldott lelkű tanár, tanította, ki iránt az összes tanulócsereg nemcsak tiszteltel és nagyrabecsüléssel, hanem valódi szeretettel viseltetett. Erős osztály volt a miénk, ha nem oszlodom 64-én voltunk; volt közöttünk valami 20 clericus. F. K. tehát nálunk a magyar irodalmat tanította, s e közben elég alkalma volt — oda nem illő kitérés nélkül is — benőnünk a hazaszeretet érzelmet ébresztetni; a modor, melyben ő tanított, örökre lelejtethetlen marék előttem s bizonyára mindenki előtt, kinek alkalma volt őt hallgatni. Minden két héten volt egy óránk, melyet e tanár szavalmányokra szánt; bizván a deák maganszorgalmában s némiképen az itélő tehetőség is akarván gyakorlati, szabadsón választásba mindenki szavalandó költeményét; a szaváló órában azután jelentkezett és meghallgatott.

Volt közöttünk egy kis deákocská, a kit bizonyára a Bécsből Magyarországra telelt fő szabadság szelelő csapása érintett, s azért heroicus tette hátrósta magát. Egy reggelen az öszerejtek deákocskának jelentette — ez rendszeren meg szokott történni — hogy ő a jövő szaváló órában Czuczor „Riadóját“ fogja szavalni. Előbb általános megdöbbenés, — azután általános riadalom. A bátrak baltatták, hogy csak tanulja meg a

verset — mely akkor kéziratban közöttünk el volt terjedve — legelőjebb az történetik, hogy nem szabad szavalnia; a gyengébbek féltek a botránytól, hátha a jó tanár nagyon is zokon veszi, minek őt megsérténi. De a többség a szaválás mellett volt, s már gyakorlottak akkor magunkat a parlamenti eljárásban; tehát a többség döntött.

Bécsből furcsa hírek érkeztek s jutottak a mi füleinkhez is. A gymnázium előtt állították fel az Olaszországba induló ünkenyentes sereg toborzó asztalát. A fajakon kiragasztott proklamációk is szokatlannak voltak kissé. Reményi Ede akkor járt be Magyarországot s épen abban az időben hangversenyezett Győrött, s elragadta a közönséget a „Repülj feksémm ablakára“ című dalával. Még feltűnőbb volt, mikor egyik most már veterán írónknak neje zongorázott, s a „Szózatot“ énekelte. Egyzóval volt valami a levegőben, mi a honfi szívet reménynyel töltötte el s a rég visszajelölt nemzeti és hazafiai lelkesedést ajákára csalta.

És a hangulat megragadta a deákocskát is, és sok része volt ennek abban, hogy az emittelt osztály tanuló sereg lelkesültséggel várta a legközelebbi szaváló óra elérkezét. El is érkezett az. A tanár-bélepet a terembe, s mivel ilyenkor rendszeren a szaváló deák foglalta el a katedrát, le sem ült, csak a kalapját tette le az asztalra. Sajátságos. Valami ünnepélyes hangulat uralkodott e teremben, mely az utószóra nyílt, s épen ablaka alatt volt felállítva a toborzó asztal. Mikor felszólította a szaválni szándékozót, hogy lépjen ki, a mi kis hősnök fel is emelkedett és minden tekintet nélkül felállt a podiumra, s maga elé az asztalra terítette azt a félv papíroszt, melyre a Riadó le volt írva. A tanár mosolyogva nézte az előkészületeket, a deákcsereg arczán pedig várakozás honolt. Azután meghajította magát s tompa hangon mondá: „Riadó“ Czuczor Ger-

gelytől. De többet nem is mondhatott. A padokból egy pár gyenge éljen hangzott fel, a tanár pedig a csodálkozás tekintetével nézett a hősrre. Azután újat ajákára illeszté, és sultogó hangon mondá: „Még nem szabad; a falaknak is füleik vannak; tyhú! honnan vették azt a dalt. Rendírtam e forradalmi költemény szerzője, szegény Czuczor G. sokat szenvedett érte. Mi azután kérsére fogtuk a dolgot, s addig könyörgöttünk a szeretett tanárnak, míg végre elmondotta a „Riadó“ keletkezésének történetét, a mint ő magától Czuczor Gergelytől hallotta. A bécsi kormány szabadságtörő eljárása a mélyen elkeserítette e magyar honfiak szívét. Czuczor Gergelynek pedig mélyen érző szíve volt, s egy pillanában, mikor ez elkeserítés tetőpontját érte el, s mikor a bécsi kormány kétszínű játéka ellenségeinkké tette a hazában lakó nemzetiségeket is, akkor azután megirta szenvedélyes költeményét, mely évekig tartó börtönt szerzett költőnek. A fájdalom kitörése volt e költemény, melynek minden sorában az elrúit szabadság fölötti gyász vonul végig. És beszélt egy egész órán át oly szépen, oly lelkesülten, hogy szemünk ragyogtak az örömtől s a hánságnak egy egy könyv lopódzott szemünkbe a lezajlott nagy idők szomorú emlékeire. Ezt az órát nem adtuk volna sokért. S most több mint egy negyed század után, úgy mint én, bizonyára mindazok, kik abból a gardából élnek, mind, mind, lelkesüléssel gondolnak amax órára, melyben a legisz-tább, a legszebb hazaszeretetről kapunk lélekemelő tanítást.

S bizonyára ép oly lelejtethetlen előtte annak a tanárnak F. K.-nak vonzó személyisége, ki ily hatással volt reánk.

és, az elválást nem kívánják, hanem csak a kis-kanisznák kérelmének orvoslását és helyzetük javítását akarják, akkor az összetartozandóságnak szükségességét és az elválás lehetetlenségét bizonyítani felesleges.

Mindenek dacára a tölem megjelent cikket felszólalók azért nem írják alá, mivel azokat a hasznokat, amiket Kis-Kanisza az egyesülésből húz, nem sorolom fel s így nem győzők meg senkit az összetartozandóság szükségessége felől, sőt ijeszgetek semmivel, másodsor azért, mert nem ott kezdtem, ahol kellett volna, t. i. mi az oka a mozgalomnak?

Távol volt tölem azon gondolat, hogy cikkem minden részről kedvező fogadtatásban részesüljön, sőt azt czéloztam, hogy ellennyilatkozatot provokáljak.

Annyit azonban máris elértem, hogy felszólalók a két város összetartozandóságának szükségességét maguk beismerték akkor, midőn kijelentették, hogy az elválást nem kívánják és ehhez egy kis porszemmel sem járulnak.

Igaz, hogy nem mutattam ki azon hasznokat, amiket Kis-Kanisza az egyesülésből húz, de ezt nem is tudnám mással kiolvasni, mint azzal, hogy századokon keresztül együvé tartozott két egyesült városnak polgárai csak egyforma terheket viselhetnek, és egyforma jogokat élvezhetnek.

Aki másként gondolkodik és mást kíván, az az igazság rovására az egyik város polgárait a másik város polgárai fölé óhajja emelni, vagy elsőszülöttségi jogokat akar magának formálni. — Az első eset a lehetetlenséggel határos, az utóbbi pedig csak nemzeti bírtokból és királyi engedelem mellett létesíthető.

Hogy én ijesztegetni akartam volna és még hozzá semmivel, azt cikkemből kiolvasni nem lehet, hacsak azt nem tartják felszólalók ijesztegetésnek, midőn reá utaltam arra, hogy elválás esetében a Kis-Kanisznák idegeneknek tekintetvén, még akkor is helypénzt fizethetnek, ha az általános helypénz fizetés nem hozatik be.

Ez csak az elválás káros volta mellett harcol és feltűnteti a másik oldalát azon mumusnak, mely felszólalók nyilatkozata szerint is okot szolgáltat a mozgalomra és mely az elválás mellett agitálók részéről mindig csak egyik oldalról mutatják le a közönségnek.

Az elválási mozgalom okáról eddig biztos tudomásom nem volt és így azt meg sem említhetem, sőt cikkemnek éppen az volt főczélja, hogy az elválási mozgalom okáról nyilatkozzak tétessék azok részéről, kik elválni akarnak, vagy mint felszólalók, kik elválni ugyan nem kívánnak, de a mozgalmat indokoltak tartják.

Most már tudomásom van az elválási mozgalom okáról és én felszólalók azon nyilatkozatát (mit a cikkben) minden fentartás nélkül elfogadom.

Csak hogy erre szükségtelen az elválási mozgalom, amely az egyenlenséget szítja, a rendet és békét zavarja, a hatósági tekintélyt alássa és a lakosságnak anyagi kárt okoz, hanem e célból egyedül és kizárólag az kívánatik meg, hogy ama egyeségi pontozatok, melyeknek létrejöttében nekem ugyan részem nem volt, de melyeket ismerem, mindkét város közönsége által szorosán értelmeztessek és megtartassanak, ha pedig erre nézve megállapodásra nem juthatnának, ezen egyeségi pontozatok a megye vagy miniszterium által megmagyaráztassanak. De ha egyszer az erre hivatott felsőbb hatóságok által ezen egyeségi pontozatok megmagyaráztattak, akkor azokat másként értelmezni senkinek sem lehet.

A duló systema Nagy-Kanisznán éppen úgy mint Kis-Kanisznán, de az egész országba behozva levén, ezeknek eljárása alól csak az menekedhetik meg, ki a mindenkire nézve súlyos adókat pontosan fejzeti.

A városi tisztviselő pedig minden szabályellenes cselekménye miatt felelőségre vonható, és ha pénzeselő az első fokú helyzeti hatóság intézkedésével megelégedve nem lépnek, nyitva áll az utóbbi a legfelsőbb hatóságig.

Ami a gyűlés és gyűléseket illeti, erre nézve most az erdőtörvény határozott szabályokat tartalmaz, melyeket mindenkinek megtartani kötelező, és a melyeknek szoros megtartására a hatóság helyzeti szervei, tehát a régi elnökök most maguk a törvény szolgálatára lépnek.

Nem tudom, hogy felszólalók a pártor választás és császár fogadás alatti mit értenek? Hiszen ezek nem egyesek, hanem az egész közönség szolgál, ezeket pedig mindenhol a közönség által választott, előjáróság vagy annak feje szokás fellegadni. Vagy talán azt kívánják felszólalók, hogy ezen szolgálk is a tisztviselők módjára választassanak?

A legelő, illetőleg a legeltetési jog szabályozását én is szükségesnek tartom, és beismertem, hogy ezen kérdéssel a városi képviselők közül az egyeségi pontozatok értelmében megválasztott gazdasági bizottság többet foglalkozhatott volna, kívánatos tehát, hogy a gazdasági bizottság az eddigieknél több ülést tartson és ezen kérdést megvitattván, véleményét a közgyűlés elé terjessze. Ezen kérdés megvitatásánál azonban nem azon körülmény lehet döntő, hogy ki van a legelőre jobban reá szorúva hanem, hogy kinek mennyi joga van a legeltetéshez, mert különben nem orvosolható a felszólalók azon panasza, hogy kinek se háza, se rétje, mégis 1 frt 50 kr. taxa mellett 5-6 tehenet hajthasson a legelőre.

Végre az annyira panasztól általános helypénz szedésére nézve lehetnek a vélemények eltérők, de ha ennek behozatala vagy a kérdés felvetése véres sérelmet okoz, akkor ezen sérelmet Nagy-Kanisznán ép úgy érni, mint Kis-Kanisznán.

Szerény véleményem szerint tehát lehet Kis-Kanisza közönségének panaszra elég oka, de az elválásra nem, nem pedig azért, mert egyrészt ez a jelenleg fennálló községi törvény értelmében csak akkor lehet séges, ha ebbe Nagy-Kanisza is belenyugodnék, másrészt pedig Kis-Kanisznánól oly anyagi áldozatokat kívánna, melyek a netán elérhető eredménnyel arányban nem állnának. — Sokkal okszerűbb és czélszerűbb lenne, ha Kis-Kanisza az együvé tartozandóság kapását soha sem lazítaná, sőt azt minél szorosabba fűzni segítené, emellett pedig alapos panaszainak orvoslását illető helyen kieszközölné, és én megvagyok róla győződve, hogy ily úton és módon sérelmeik megszűnnek.

P. F.

Egy program.

Lapunk múlt számának vezércikkében elmélkedtünk a munkáskérdésről, s kifejezést adtunk azon meggyőződésnek, hogy e kérdésnek megoldását határozottan meg kell kísérteni.

A belga kormány ki is nevezett egy bizottságot, hogy a kérdés megoldását elősegítő módokat keressen. Közöljük azt a programot, mely a bizottság munkálatainak alapját képezi.

Program a munkáskérdés megoldásához.

A belga kormány által kinevezett bizottság, melynek feladata a munkáskérdés megoldására módokat keresni, legutóbbi ülésében a szociális reformoknak egész nagy programját dolgozta ki. A bizottság, tekintve a kérdések nagy számát, több szakosztályra osztott s most négy szakosztály munkálatait mutatjuk be.

Az első osztály a belgiumi munkásviszonyok statisztikai képét fogja elkészíteni, egybevetve azokat a más államokbeli viszonyokkal. Tekintve, hogy e téren mily kevésbé foglalkozott még a statisztika, a munkának ép oly nehéz mint üdvös feladatot kell megoldani.

A második osztály szintén igen nehéz feladatot vállalt magára, nevezetesen, hogy a munka és tőke közt barátságos viszonyt létesítsen. Ez osztály hivatalosan section des rapports entre le travail et le capital-nak nevezi magát s a következő reformokkal kell foglalkoznia:

1. A mai fennálló bekehdőségek általánosítása, munkatörzsdék és munkapiacok behozatala, a nyereség részarányos megosztása munkaadók és munkások közt; a munkaadók elvárt kötelezettsége szerencsétlenség esetén; biztosító-társaságok alapítása munkások részére.

A harmadik osztálynak ezt a programot kell elintéznie:

1. Törvényjavaslatok a munkabérek javítását illetőleg;

2. Kölcsönös segítő kör- és balesetre biztosító pénztárak alapítása;

3. Kooperatív termelő-üzemek létesítése;

4. Jobb és olcsóbb munkás-lakások építése;

5. Munkás-takarékpénztárak alapítása;

6. Kivándorlás és bevándorlás;

7. Új iparágak meghonosítása.

Végül a negyedik osztály a következő fontos kérdéseket fogja szemügyre venni:

1. Az erkölcsiség emelése a munkás-osztályok közt;

2. Küzdelem az alkoholizmus ellen.

3. A női és gyermeki munka korlátozása.

4. Az ipari oktatás és gazdasági iskolák behozatala.

A mint láthatni, ebből a nagy listából alig hiányzik egy is ama szociális reformok közül, melyek századunkat oly viharosan mozgatják. Az persze kétséges, módjában lesz-e a bizottságnak e kérdések theoretikus fejtegetésén túl egyebet is csinálni.

Terefe

Sokféle szentje van az istennek. — szokták mondani, de igaz is ám.

Vagy talán az is igaz, hogy: régi szentek szentek voltak egyaránt, csak a gonosz ember tüdői nevékhöz olyan dolgokat, a mikről ő nem is tehetnek.

Ott vannak a szegény lagyos szentek; azoktól könnyen fél mindenki; pedig hát valószínűleg semmi beleszólásuk sincs abba, hogy az ő becses nevük napján milyen időjárás legyen.

Ennek a mostani szezonnak is van egy ilyen szentje: Medárd. Erre meg azt fogták rá, hogy ő mióta esik negyven nap és negyven éjjel szünet nélkül az eső; pedig talán e világi életében éppen úgy borzadt a vízözönytől, mint mi, kivált szénatakarítás idején.

Jaj de hát nekünk városiaknak sincs jó rendben a szénánk ilyenkor, nekünk is sok bajunk van az esővel; — azért olyan vizenyős a terefe, — mert hát a mi járdáinkon is csak úgy megáll a víz, mint más szegény ember réjén, de még jobban, mert ezek is éppen olyan architectonicus szabotással vannak építve, mint csatornáink; ezeknek is az a része maga s a b b, a hol a viznek le kellene róluk folyni; akár milyen gidres-gödros, ütött-kopott is a járda, a szélén ott áll a kifogástalan szűldárságu, vízhatlan perem, melyen még a legerősebb zápor árja sem tud áttörni. Így keletkeznek aztán a járdákon tavak, mint a schweici hegyek között, vagy akár Finnországban, melyet az ez évi hó országának neveznek, s bizony bizony csudálatosnak tartom, hogy ezen járdávak közt bökklázás közben nem találkoztam még valami kacsavadászszal, mert vad kacsákat, ha nem családomból, láttam egyszer csendes estén lecsapni egy ilyen tavacskába.

Hogy kinek kellene erről tenni, azt nem tudom; de bizonyos, hogy valakinek kellene róla tenni, — mert hát rőndnek muszáj — szőnye — lönni.

Persze megint azt kérdezik, hogy hát ha eső nem esnek, miről panaszkodnánk?

Megmondom azt is egy szuszszal, hogy ne kelljen annyiszor beszélnem.

Akkor meg az a baj, hogy úgy elülök a járdát a nyári estéken, hogy az nem is járda, hanem üldes. — s a járókelők mehetnek a csatornában, ha nincs benne víz, vagy az utca közepén.

Nagy kár, hogy ez száraz időben történik, így elmarad a hatás. Milyen szép lenne ez akkor, mikor a járda víz alatt van, legalább nymphákat vélné látni az ember a tó tükörén.

Ezek az e ték Kanisznán. A nappalokat meg arról lehet megismerni, t. i. száraz időben, hogy akkor meg a bolt elé rakják ki, meg látják a levégőben azt, a mi a boltban nem lér el.

Valóban nagyon virágzó kereskedése van Kanisznán, hogy abban a rengeteg sok boltban sem találunk helyet a sok eladó portékának, nagy része kikerül az utcára. Van itt aztán minden, mint Bécsben, csak hogy ott nem az utcán van.

Varrógép, vaság, kis gyerekkocsi, — üres láda, vaseke, karszék; ha pedig a fejétől tekint az ember, lát ott napernyőt, esernyőt, selyemkendőt, szörkendőt, képrámát és ráms képet, s ha észre nem akarja a nindereket venni, észrevételei magát az eladó portéka, mikor beleböklik az ember, vagy beleüti a fejt.

A legtöbb ilyen eladó tárgyon az is rajta van nagy betűkkel, hogy miképp eladó. Részletileg ízelek erre, vagyis hogy: Auf Raten. A boltos nem tud magyarul, s azt gondolja, hogy a közönség is jobban megérti így.

S nem tudom, mi előnye van az ilyen auf Raten-geschäftnek?

A minap bemegyek a trafikba. Kérek egy papír szipkát.

Hogy ez a szipka?

Egy krajczár.

Nem kaphatnám meg két havi részletfizetésre?

Oh igen, hanem úgy valamivel drágább; — akkor most tessék fizetni egy krajczárt, meg a jövő hónapban is egy krajczárt. Köszönöm szépen!

Alásszolgája

KO-HFA-A.

Kottori, június hó 13-án.

Helyreigazítás. F. évi június hó 6-án e lap hasábján a kottori tüzesetre vonatkozólag megjelent közlemény, melyről csak most vettem tudomást, helyre kell igazítanom; mert azon tudósítás az igazságtól oly messze jár, hogy itt minden jólelkű ember megbotráncokozott rajta. Azt már mi e vidéken megszoktuk, hogy minden ily veszély esetén Alsó-Domboru van kiemelve, mint legnagyobb

mentő, védő, faktor, sok esetben megilleti őket a dícséret; de az már tulmegy az igazság határán, midőn az állítatik a közleményben, hogy az alsó-domborui lecskendő csak két perczel érkezett későbbben mint a kottori; ilyen igazságtalan állítással tolatkodni fel a dícsőség kapujára — szomorú jelenség s ezembe jut a nagy latin költő mondása: Timbo Danaos et dona ferentes. Mire a domborui lecskendő megérkezett, a tűz már teljesen megfékezve s lokalizálva volt, úgy hogy nem is volt szükség az idegen segítségre, a domboruiak nem is akarták a hidrophort leszerelni, de én kérttem őket, hogy csak szereljék le, mert azért még van oltani való. Ez a szegény kottori nép maga saját lecskendőjével mentette meg magát a nagyobb veszélytől, már az utca másik fele is égett, mégis sikerült a tüzet elfojtani, mert e népnek bámulatos tüzoltói képessége van, felér sok tudicsért tüzoltósággal, oly elszántan, minden megdicséretes reménye nélkül, meg embertársa védelmére a veszedelemnek, hogy több esetben néhányat végleg kimerülve kellett elvitelni a helyszíneről s gyógykezelés alá helyezni. Ezek mentették meg Kottorit, de nem ám azok az urak, kiket a tudósító megevezett, kiknek egyike ott sem volt, másika pedig az utca közepéről nézte a tüzet s még is úgy vannak a tudósításban megeveztve, mint akik a tüzet localizálták és megfékeztek, erre itt mindenki csak mosolyog s nem tudja a dícséret, vagy a megdicséretet sajnálja e. — Hogy hogyan keletkezett a tűz, azt is a hírlapi közleményből tudjuk; s azt is kisütötte mindjárt, hogy a gyermekek pogácsa sütése okozta a tüzet; pedig ott a legett soron nincs is egyetlen gyermek, más mint egy kis csecsemő, kit öreg anyja éppen azon pajtában ringatott, hol állítólag a tűz keletkezett; az öreg anyja varrt és nem aludt, az éjszaka sebet azert kapta, mert midőn a gyermeket bédó helyre tette visszafutott, hogy a szekeret a pajtából kihuzza, akkor csapta meg a láng. A tudósítónak persze arról fogalma sincs, hogy nyári nagy melegben egy elszóródott gyufa, vagy egy üveg cserép is okozhat tüzet, kivéve a déli nap hevénék, azért figyelmeztetem, hogy mások higgadtan a valóságnak megfelelően írjon.

KELE GYÖRGY,
jegyző.

Különfélék.

— **Vizgák.** A diáksereg ezen s a legközelebbi héten jön a vizsgálatok keresztülte köze. Az érettségi vizsgálatok elmúltak már, s mondhatjuk szép sikerrel, a mi a kegyesrendi tanárok felkészítés munkájáról tesz tanuságot. A többi iskolák vizsgái e héten kezdődtek, osztályonként, csoportonként, s a vizsgálati biztosoknak kijutott a munkájuk különösen a népiskolákban, mert nem a legkönnyebb dolgok közé tartozik, az egyes osztályokban órahosszat hallgatni az apróságok feleletét. De hát ennek is meg kell történni, s az egész évi munkáról egyszer csak kell számat adni. Persze, persze, a mi tanügyi viszonyainkban még sok része van a dilettantizmusnak, de hát a szakismeret nem oly könnyű elsajátítani a laikusnak; de hát mindnyájunk ügye, még pedig drágán fizetett ügye a tanügy, és ebben sokat ér a laikus részéről a jóakarati és az ügy iránti lelkesedés, mely némelykor még a szakismeret is képes pótolni. Kívánunk tehát tanítóknak tanulóknak jó sikert, a szülőknak sok örömet, a biztosoknak sok türelmet s azután mindnyájuknak megérdemelt pihenést.

— **Alapítvány.** Ebenspanger Lipót, a helybeli kereskedővilág egyik derék tagja, annak emlékére, hogy Ernő fia az érettségi vizsgálatot sikerrel kiállotta a főgymnasiumnál kétszáz forintos alapítványi tét, s azt a főgymn. igazgatójának két darab 100.-os magyar járadék kölcsön kötvényben is fizette. A tőke esedékes kamatait a főgymn. kebelében fennálló gyakorló-iskolának szánta pályadíjjal; ha pedig ez valaha megszűnnék a természetrajzban legjárásabb növendék jutalmazására, legyen éltesse a derék alapítót!

— **Barcs pakráci vasút.** Folyó hó 26-án a barcs pakráci vasuton új menénd fog életbe lépni, mely valamennyi vonat gyorsítása és az szállat lehetősített, a Budapestről reggel 7 óra 30 perccel és este 10 óra 20 perccel, valamint a Bécsből reggel 8 órakor és este 7 óra 50 perccel Barcs felé induló személyvonatokhoz, továbbá megfordított irányban a Barcsról Budapest és Bécs felé délelőtt 11 óra 20 perccel és este 8 óra 32 perccel közlekedő vonatokhoz való csatlakozások folytán a kedvelt daruvári és lipki fürdőhelyekkel való összeköttetést igen előnyösen megval-

fontos. A barcsi pályán helyi érdekű vasúton az új menetrend szerint Pakrácz-Lipkéről reggel 6 órakor és délután 2 óra 35 perccel gyorsított vonatokat lognak indítani, melyek Barcsra délután 10 óra 53 perccel, illetőleg este 8 óra 5 perccel érkeznek és a Budapesti valamint Bécselel való összeköttetést közvetítik. Barcsról csatlakozással a Budapesti és Bécselel érkező vonatokkal reggel 8 óra 16 perccel és délután 5 óra 29 perccel indítva vonal, az előbb említett vonat délután 1 óra 57 perccel, és az utóbbi vonat este 9 óra 59 perccel fog Pakráczra érkezni. Mindeme vonatokhoz Slatinával való összeköttetés létesített. Továbbá az északi vonatokhoz való csatlakozással Slatina felől és felé különvonatok léptetnek életbe, úgy, hogy Barcs-Slatina között minden irányban 3 személyvonat fog közlekedni. Az Észékről érkező vonathoz való csatlakozással a vonat Barcsról Slatinára 11 óra 5 perccel indítatik, úgy, hogy Slatinára délután 1 óra 42 perccel érkezik, Slatináról ellenben a vonat délután 2 óra 10 perccel indulván, Barcsra délután 4 óra 40 perccel érkezik. Ez által a barcs-terezváci-slatinai utirányban a pécsi és északi vonatokkal való összeköttetése iránt előnyös intézkedések történtek. A közelebbi adatok a közléstől menetrend-alapragazatokból vehetők ki.

A „Balaton-egylet” kirándulása. A múlt lapunk olvasói a múlt számok egyikében közölt programból tudják a „Balaton-egylet” a pünkösdi ünnepek alatt kirándulást rendezett Balatonfüredre és Badacsonyra. Amott Kistaludy-szobrot koszorúztak meg, emitt pedig a Kistaludy Károly emlékére felállított táblát leplezték le. Az ünnepek kitűnően sikerültek s a kirándulás emléke feledhetetlen lesz azok előtt, kik benne résztvettek. A kirándulás rendezését Fenyvessy Ferenc, országgyűlési képviselő és Dr. Sziklay János, az egylet titkára eszközölte. A vendégek Balatonfüredre érkezéskor zajos éljenekkel üdvözöltettek, este pedig társas összejövetel volt. A kirándulás második napján a kirándulók a szerteszét látogattak meg s a Kistaludy-szobor koszorúztatták meg. Utánna banket volt, s délután meglátogatták Tihanyt, este hangverseny volt Balatonfüreden. Másnap reggel Badacsonyra rándult a társaság, hol az emléktábla leleplezése lélekemelő ünnepélyt tartott meg. A Badacsonyból való visszatérést azonban nagy vihar zavarta meg s a kirándulónak volt alkalmuk a Balaton háborgását egész letegezésben szemlélni. A vihar oly erős volt, hogy a hajónak a Balaton közepén kelle borgonyt vetni és egész éjjel vesztegetni. Az emléktábla leleplezése alkalmával szónokoltak Fenyvessy Ferenc, Dengi János és mások.

Námetti tanács. A helybeli kir. törvényszéknél a színeti tanács a következő tagokból fog állani: *Elnök:* Cseregyés Sándor, törvényszéki elnök; — *bírák:* Gróf Hugonnay Kálmán és Tóttóssy Béla, törvényszéki bírák.

Oltp Fái k. a esküvője, Hofmann Mór udinói gyárvezetővel, e hó 14-én hétfőn tartott meg a helybeli ízr. imaházban. Nagy számú közönség jelent meg ez alkalommal a templomban. Dr. Neumann Ede főbíró ur emelkedett székemű beszédeit intézett a fiatal párhoz, mely a közönséget is meghatóta. A fiatal házaspár még a délutáni vonattal indult nászutrá. Tartós boldogságot kívánunk e szép frigynek.

A vámháború Romániában — írja a „Magyar Pénzügy” — ugyiltszik elvételük a sulykot, és még csak most kezdik belátni, hogy elhárítandó dolog volt provokálni Ausztria-Magyarországot. A közvélemény máris azzal vádolja Brătianu miniszterelnököt, hogy készülettél vitte bele az országot a vámháborúba és mint III. Napóleon egy Sedan felé vezető a román kereskedelmet és termelést. A román kormány azonban még mindig bizik abban, hogy nem ő, hanem monarchiánk fog újabb lépéseket tenni egy kereskedelmi szerződés megkötésére nézve és azt főleg azáltal véli elérhethi, hogy nyakra-főre békül ki majd a Svájcossal, majd Franciaországgal. A döntő napok azonban nem keshetnek sokáig. Arra az előt állunk és közvetlenül azután fog kiderülni, nélföldszeli-e Románia az osztrák-magyar piacot vagy sem? Mi természetesen nyugodtan nézünk az eredmény elé.

Világ és tá. Rédiéről írják nekünk június 14-én kelettel, hogy ott e napon a világ lejtött egy házba, gyújtott és 3 ház lett a lángok martaléka. Tudósítónk hozzátett, hogy a tüzdök gyors kivonulása s a nagy szél szerencsére megakadályozták a tűz tovább terjedését.

Füredh látogatottsága. Új Tatravárosban mint a hozánk bejöttől nagyobb látók, június 10-én, 329-re növekedett a Füred vendégek száma.

Mulatók. A nagy-kanizsai főgymnáziumban érettségi telt ifjak néhány tagja 1886. június hó 19-én a „Polgári-Egylet” kertjében, rossz idő esetén pedig ennek termében zártkörű táncvizitát rendezett. Belépti díj 1 frt. Családjegy 2 frt. Kezdeté 1/2, 9 órakor volt.

A budapesti állami közép-iptartanodánál a gőzgépezélok és gőzkazánfűtők vizsgálására szervezett bizottság előtt ez után július és augusztus hónap vizsgálatok nem tartatnak.

Nyári Sándor előre jelzett felolvasását szombaton este tartotta meg a Szarvas vendéglő termében e czím alatt: Logika a képzőművészetben. A felolvasás erkölcsi és anyagi sikeréről csak jövő héten adhatunk számot.

Az „Udel-negyec” szombaton tartotta meg előre hirdett hangversenyét a Zöldia-kertben. Délután kedvezőtlen idő volt, de este-tele mégis kiderült annyira, hogy a hangverseny a szabadban tartathatótt meg. Meglehető számú közönség jelent meg ez alkalommal, mely a nagy praecisítással éneklő férfinegyes tréfás énekeit kedvtelével hallgatta és zajosan tapsolta.

Balaton-Fürednek június 5-ig 163 fűrdővendége volt. Ecsy László fűrdőigazgató mindent elkövet, hogy a Füreden való tartózkodást mentül kellemesebbé tegye.

Francia-angol és olasz nyelvek tanítására ajánljuk: Reisman Arnold nyelvmester. Lakik: Csengery-utca a Schönfeld-féle házban.

A nagy-kanizsai kózkórház környékén levő és közerkölesiséget mélyen sértő bordélyházakban történni szokott helytelenségek a kózkórházi orvos ur figyelmét nem kerültk ki, s már a múlt évben tett ez érdemben jelentést a hatóságokhoz. Azóta a környékbeli lakosok, úgy a temetkezésre hivatott lelkesi hivatal is folyamodott trutt évben ezen törhetlen állapot megszüntetéséért a városi hatóságokhoz, de eddig csak annyi történt, hogy sok sürgőtetésre kiadták az iratokat a rendőri hivatalnak. — Melegen ajánljuk ezen ügyet ugy a rendőri hivatalnak, mint a városi hatóság figyelmébe, mert nem törhető, hogy nappal a félmeztelen nymphák, éjjel pedig a folytonos lármál és zaj által a kózkórházban levő betegek és az azok mellé rendelt apácák, úgy a környékbeli lakosok és a naponként arra vonuló temetési menetek undorító módon zavartassanak.

Rövid hírek. Natália, szerb királyné, Szilacsra való utaztában, két napig fővárosunkban tartózkodott. — **Fiatalszerelmes.** Egy 18 éves kereskedő tanonc beleszeretett egy 14 éves lánykába. Ez azonban nem akarván viszonzóni szereimét 4 lövéssel véget vetett életének. — **Az utolsó napok** eszései folytán a Temes ismét kiáradt és nagy pusztításokat visz véghez. Oriási földrészletek, melyeken pompás vetések djazlettek, víz alatt állanak. Medves víz alatt áll, a veszély nagy. — **Strozmayer** püspök Karlócán bérált. De ez előtt a szerb görögkeleti templomba ment, a hol beszéde is tartott melyben a horvátokat és szerbeket egyetértésre intette, hogy erősek legyenek a veszély idejében. — **A magyar szabadságharc** egyik hajnoka Gresák József 70 éves korában Newyorkban meghalt — így olvassuk az „Amerikai Nemzetör”-ben.

Irodalom.

A babonáról. Közhasznú egykötésű dráma egy magyar nép és a verdülték ifjuság számára. Írta Sirisaka Andor pécsi tanító. Ára 50 kr. — Német 1886. Ramazetter-féle könyvnyomda.

Sirisaka Andor, pécsi tanító, lapunk által is jelzett munkája „A babonáról” megjelent, s egy nyolczoldrétű 110 oldalnyi csinosan nyomott és kiállított fűzetben előtűnk lekszik. A művecske átolvasása után jó lélekkel ajánlhatjuk azt a nép és ifjusági könyvtárak számára, s lelkészek tanítók valóban szép érdemet szereshetnek a jól írott s igen szép iránny művecske terjesztése által, melyet olcsósága is ajánl. Szerző helyes tapintattal állítja össze mindazt, a mi házámban a babona körébe vag, s a melylyel az egygyű népet megcsalják megfontják. Így szól szerző a következő fejezetekben: A babonáról általában. — A boszorkányokról. — A jarványos betegségekről. — Jarv betegségek az állatoknál. — Nagy szárazság. — Kik azok a garabonciás diákok. — A korpesszűlőtekről. — A lédérsekről. — Sírbeli kikelték. — Vannak e kísértetek. — A sárkányokról. — Kincskeresők. — Javasszonyok. — Álmoskönyv és lutri. — Kártyavetés és cigányasszonyok. — Babonás számok. — Babonás napok. — Babonás állatok. — Babonás növények. — Babonás ásványok, bűvereklyék, bűbajosság, varázslat, szellemidőzés. — A csilgagos égről és tűneményekről. — A jóslásokról. — Apróbb babonás szokások és mondások. — Imádság fele a babonások részére. — Az igaz vallás és a babonás tévhit közti különbség. — Néhány szó a tanítókhöz. — Bocsánat.

A fűzet 50 kr-ért csak szerzőnél Pécsen rendelhető meg. — Izzólól közzük a könyvből egy kis részletet a következőkben:

Babonás számok. Szekeresék Jókája azt tartja, hogy a számok közül mindig e páratlan a szerencsés. Kivétetik a szabály alól a 13, mely a legszerencsétlenebb szám a világon. Akárhány ember van, aki ha asztalánál tízenhárman ülnek, akár pénzért is fogad egy vendéget, tízenegyediknek. Azt tartják, hogy a társaság közül egyik, a 13 ik nem éri el a következő évet.

Az öreg Szekeres uram is nagyon babonás ember lévén, egyszer jól megrája a bolondját a fölfogadott tízenegyedik vendégével. Ugyanis vendégehez behívott egy hordárt 14-iknek s mikor a tiszteit hordár ur napszámához illő buzgóssággal teleöntie a bendőjét minden jóval Szekeres gazduram az ebéd végén meg 50 kr-t adott neki borralvalól. De biz a hordár keveselte a napszámot s azzal állt elő, hogy egy tal élelt ő 30 kron alul senkinek meg nem eszik! Még a Herko Péternek sem! Miután pedig az ebéd 7 fogásból állott, azért 21 hatos jár. Kér tehát alássan még 1 frt 60 kr-t az ebéd végig műveléséért. — Biz azt meg kellett fizetni, mert Szekeres uram nekudia ki a napszámot előre.

Igen sok okos emberben is van egy kis idegenkedés a 13-as szám iránt, miután egy társaságban rendszeren van egy két olyan egyén, a ki valami szerencsétlenséget hallott a 13-asról. Nevelti az e szám iránti ellen-szenvet azon eshetőség is, hogy néha csakugyan megtörténik, hogy egy társaságból, hol véletlenül épen 13-an voltak együtt, 1 elhal. Így a 43-as szám babonájára új lapot nyújtott a spanyol király halála, ki 1885-ben meglátogatta az ottani kolérbetegeket. Egy alkalommal a betegek látogatása után az udvari ebédnél épen 13-an ültek s ezt legelőször a király vette észre. Nevetve jegyzé meg az uralkodó, hogy majd meglátja, ki hal meg közülök egy év alatt. Az első 6 volt! — De hát ez igen természetesen dolog. Hiszen senkinek sincs az orrára kötve, hogy meddig él! — A 13-as szám babonájánál eszembe jut egy amerikai historia, amit ezelőtt egypár évvel az újságokból olvastam. Az amerikaiak nemcsak hogy nem lének a tízenhármasról, de még azt derekasan ki is figurázzák. Egy városban oly egyesületek alakítottak, melynek tagjai csak 13-an lehetnek. A ház, melyben az egylet helyisége létezik 13. szám alatt van és 13. ajtó. Évenként 13 gyűlést tartanak stb. stb.

A 13-as szám babonája egész Európában el van terjedve. És hol van az megírva, hogy a 13-as szám szerencsétlen? MASHol nincs mint a néphitűti álmoskönyvekben, nó meg a tudatlan, babonás emberek fejében?

A 9-es szám se kútya a babonák országában. Azt hiszik az olyan Szekeres-féle eszű babonás emberek, hogy a veszettség 9 nap, hét, hónap, vagy év múlva tör ki a veszett eb által megmárt emberen. Füves Mária híres javasszony is sokszor használja a 9-féle fűvet, 9 fának 9 termő rögyeit. Szekeresnek illasszony a telhen megrontásánál a 9 hangyaszombékot használja. Az is babonás aki azt hiszi, hogy az orvoságot 9-szer kell bevenni, 9-szer járódnai, a sargaságnál 9 kurát kitarítani stb.

A 7-es szám olyan extra a numerák közt, mint a boszorkány a rémséges babonás alakok közt. A magyar közép-zsidószámoknak nevez, amivel azt akarja kifejezni, hogy szerencsés. — Az átkok közt is megtordul a 7-es szám; ilyen a 7-rétű görös és 7 réű istennyila, mely valakibe bele ül!

A 3-as szám is babonás numerus, de ez csak ötlődik kerék a köcsökben. Azért ezzel nem sokat vesződöm. Szekeres gazduram se adna egy pipa dohányt sem a 3-as számért.

Papjaink és tanítóink nem hirdetnek szerencsés és szerencsétlen számokat. Iskolázott és vallásos ember nem hisz a számok szerencsétlenségében, vagy szerencsésében. Nincs szerencsés és szerencsétlen szám.

SIRISAKA ANDOR.

Mutatvány Sirisaka Andor pécsi tanító 1. hó 13-án megjelent „A babonáról” című közhasznú erkölcsi könyvéből.

Teljesek. Egy teljességgel megújított szerencsétlen szám a 13! Mert lotto jévedéki igazgatóságunk lotrik s hol a számok is lassan 13 helyen vannak csak Bécs Prága Linz Brünn Triest Budapest, Lemberg Innsbruck Nagyszeben, Párizs Triest Tebevár és Gráca.

Nem tudom hogy mit adnak ebben a társaságunknak?

Gabus árak. Nagy-Kanizsa, jun. 15-án. — Boza 7 frt 80 kr. 8 frt 25 kr. — Rozs 6 frt — kr. 6 frt 25 kr. — Arpa 6 frt — kr. 7 frt — kr. — Zab 6 frt 25 kr. 6 frt 50 kr. — Tengeri 5 frt 50 kr. 6 frt 50 kr.

Nyiltér

Farbige und schwarzeidene Grandinen 95 kr. per Meter. (In je 10 verschiedenen Qualitäten) verendet in einzelnen Rollen und Stücken szírfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot G. Hanneberg (k. u. k. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Farbiger, schwarz- und weissoidener Atlas 75 kr per Meter. (In je 15 verschiedenen Qualitäten) verendet in einzelnen Rollen und Stücken szírfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot G. Hanneberg (k. u. k. Hoflie in Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. 546.

Az e rovathan közzétett nem válll magára felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: VARGA LAJOS.

H I R D E T É S E K:

1501/ik. 1886. Érk. márcz 2. **ARVERÉSI HIRDETMÉNY.**

A nkanizsai kir. törvszék tkkvi. osztálya részéről közhírré tételik, hogy Jakabfi István pusztá-magyarodi lakos végrehajtónak Kis Victoria férj. Vörös Józsefnek végrehajtást szenvedő habóti lakos elleni 100 frt tőke, 1876. évi decz. 14-től járó 6% kamatok, 39 frt 60 kr. per, 7 frt 93 kr. végrehajtáskérelmi, 9 frt 50 kr. jelenlegi s még felemlendő költségek iránti végrehajtási ügyében a fent nevezett kir. trvszék területéhez tartozó habóti 714. sz. tjkvben A + 1190. hrsz: a felvett váltáságotételes 540 frtra becsült ingatlan

1886 évi július hó 24-én d. e. 10 órakor

Habótou a községbíró házánál Hertelendy Béla felperesi ügyvéd vagy helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ár a fennebb kitett bécsár. Árverési kívánók tartoznak a becsár 10% át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételár három egyenlő részletben, még pedig: az első az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 1 hónap alatt, a másodikat ugyanattól 2 hónap alatt, a harmadikat ugyanattól 3 hónap alatt, — minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módzatok szerint lefizetni.

Nagy-Kanizsán a kir. törvszék telek-könyvi osztályánál 1886 évi márczius 6-ik napján

CSERESNYÉS EVELL elnök. 668 1-1 jegyző.

2063/ikv. 1886. Érk. april 8-án.

ARVERÉSI HIRDETMÉNY.

A nagy-kanizsai kir. törvszék tkkvi. osztálya részéről közhírré tételik, hogy Rózsa Károly és neje Horváth Katalin kis-kanizsai lakos végrehajtónak Davidovics (Santivan) József végrehajtást szenvedő kis-kanizsai lakosok elleni 430 frt tőke, 1885. évi február 1-től járó 6% kamatok, továbbá 94 frt 76 kr. tőke erejéig bírói letétbe helyezés czéljából 29 frt 76 kr per, 8 frt 76 kr végrehajtás kérelmi jelenlegi s még felemlendő költségek iránti végrehajtási ügyében a fent nevezett kir. törvszék területéhez tartozó nagy-kanizsai 1068. sz. tjkvben A + 3556. hrsz. a felvett 106 frt. 3877 hrsz. a felvett 101 frt. 5147. hrsz. a felvett 81 frt. 5276. hrsz. a foglalt 62 frt. 8144. hrsz. a felvett 899 frtra becsült ingatlanok közöl-közöl az 538/886. sz. végzés szerint kérvényezőnek az előzőleg végrehajtási zálogot nyert nagy-kanizsai tszkarekpenztár részvénytársasághoz és Haba István esaktornyai lakoshoz csatlakozása folytán ezeknek érdekében is

1886. évi augusztus 19-ik napján d. e. 10 órakor

csengeri-utcai Henz házban ezen kir. trvszék helyiségében Varga Lajos felperesi ügyvéd vagy helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ár a fennebb kitett bécsár. Árverési kívánók tartoznak a becsár 10% át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételár három egyenlő részletben, még pedig: az első az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 1 hónap alatt, a másodikat ugyanattól 2 hónap alatt, a harmadikat ugyanattól 3 hónap alatt, — minden egyes részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal az árverési feltételekben meghatározott helyen és módzatok szerint lefizetni.

Nagy-Kanizsán, a kir. trvszék telek-könyvi osztályánál 1886. évi aprilis hó 10-én tartott ülésből.

CSERESNYÉS EVELL elnök. 669 1-1 jegyző.

Szerkesztőség: Buján-utca, 1. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény.

Kiadóhivatal: Városház-utca, 1.
Bérmentes levelek csak ísmert közlekedésből fogadják el.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

ZALA

Politikai és vegyes tartalmu hetilap.

A Zalamegyei ügyvédgyűlés, a Nagy-Kanizsai- és Déjzali takarékpénztárak, Bankégyesület az Alsó-muraközi takarékpénztár részvénytársaság és önsz. szövetk. hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre	5 frt - kr.
Felére	2 " 50 "
Negyedévre	1 " 25 "

Hirlevelnek jutányosan számítottak.
Arvavérsi s egyéb hivatalos hirdetéseknek 30 kr. helyszámláján felül 100 szög 1 frt. azontal minden szögért egy fél kr.

Nyilttter petitsora 10 kr.

Megjelenik Nagy-Kanizsán hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési felhívás

a „Zala”
1886. évi július-decemberi folyamára.

Julius 1-jével új előfizetést nyitunk lapunkra. Mídon ez alkalommal lapunk régi barátjait előfizetésük megújítására felkérnök, a t. közönséget is újból felhívjuk lapunk pártolására.

A „Zala” mint politikai és társadalmi lap eddig is mindig megfelelni iparkodott azon követelményeknek, melyeket mai nap egy vidéki lap iránt támasztani lehet. Közleményei irodalmi színvonalon állottak s változatosság tekintetében is kiállja a hasonmémű vidéki lapokkal a versenyt.

S habár első sorban különösen helyi érdekeket képvisel, figyelmét ezentúl még jobban ki fogja terjesztetni a megye többi vidékeire is, és a társadalom-vagy közügy terén bárhol felmerülő mozzanatokról gyorsan fognak értesülni olvasóink.

Ki sem fogja tagadhatni, hogy megyénkben és városunkban minden téren sok még a teendő. Ugy mint eddig, ezután is figyelmiztetni fogjuk intező köreinket a néláni mulasztásokra, sürgetni fogjuk a halaszthatatlan teendőket egyszóval önzetlenül tovább is megmaradnak a közügynek, a közönségnek szolgálatában, mely túllök elvárhatja, hogy minden irányban felvilágosítsuk.

E célra azonban nekünk is szükségünk van a közönség tömegesebb pártolására.

Buzdítani ott, a hol kell, sohasem szüntünk meg s mindig hangzóttuk, hogy szeretnök társadalmunkat a valódi haladás a perszó fejlődés útján látni.

Az enemi törekvéseiben hennünk mindig önzetlen támogatóra fog tallani.

Nincs kétség benne, hogy a közönség szórakoztatására sokkal többet tehet a fővárosi sajtó, melynek helyzete hasonlíthatatlan kedvezőbb, mint a vidéki sajtóé, de nincs olyan ember, aki bármely vidékre nézve fölötte szükségesnek nem tartaná a vidéki

sajtót, s nem mérlegeli a körülményeket, ki emettől annyit kíván, mint amennyi. A vidéki sajtóra szüksége van a társadalomnak, s kevés belátásra mutat, ha a vidéki sajtót csak úgy felvállról nézik, meg nem gondolva annak fontosságát és szükségét ott, a hol a vidéki lapok az ország gondolkodásának lokmérőjét képezik.

Azért újra kérjük a közönséget, hogy lapunkat pártfogolni sziveskedjék e pártolás értékéhez képest mi is mindjobban és jobban meg fogjuk közelíteni a vidéki sajtó egyedül nemes célját.

A szerkesztőség.

Az előfizetési árak a lap élen láthatók.

A kiadóhivatal.

A tanév végén.

Most mídon a tanévnek vége van, kötelességünknek teszünk csak eleget, mikor a közönségben felmerülő hangokat összegezve regisztráljuk azt az eredményt, melyet a népnevelés, az elemi oktatás városunkban feltüntet. Sajnálattal vagyunk kénytelenek kijelenteni, hogy ez az eredmény általánosán véve semmi arányban sem áll azzal az óriási költséggel, melyet a város adófizető polgárai megerőltetével is, közmívelődésünk ez ágára áldoz. Az eredmény mögötte marad a törvényszabta követelményeknek, vagy csak színleg éri el azt, s a tanulók jó részére nézve az iskoláztatás annyira magasztalt áldása a minimumra redukálódik.

Szükségtelen talán mondanunk, hogy eszünk ágában sincs rekrimínálni, hiszen már sokszor s a legutóbbi hetekben is bebizonyítottuk, hogy a tanügyi kérdéseket minden tényezővel szemben a legnagyobb lelkiismerettel és jó akarattal szoktuk megbeszélés tárgyává tenni. Bebizonyítottuk, hogy feltétlen dicsőréttel vagyunk városunk áldozatkészsége iránt. De ez koránt

sem ment fel bennünket attól, hogy akkor, mikor hibát vélünk látni s mikor a közhangulat nekünk ad igazat, meggyőződésünknek egyenes, őszinte és leplezetlen kitejezést ne adjunk.

Ugy hisszük tehát, senkisésem fog bennünket félreérteni.

Tudjuk és elismerjük, hogy a tanítónak nehéz és terhes hivatása van, hogy munkája silány díjazásban részesül, de ebből még nem következik az, hogy a reabizott tanuló nemzedéket csak éppen a silány fizetésnek megfelelő silány oktatásban részesítse. Mint tanítóknak megkellene gondolnia, hogy kiszámíthatatlan erkölcsi kár háramlik ebből magára a nemzetre, melynek fontos érdeke az, hogy tagjai ne magával tehetetlen, a kellő ismeretekkel nem bíró, rosszul nevelt tagokból álljon.

Nem ritkán hallani, hogy a kanizsai elemi iskola nem a jobbak közé tartozik. Hogy a tanítással együtt a nevelésre is, a melyek pedig együtt járnak, nem nagy súlyt fektetnek minden osztályban, azt mutatja az a naponkint még a főtűzácón is éktelen sikoltással, verekedéssel, lármával keresztül száguldo gyermekesereg, mely a járókelőket megbotránkoztatja, csak a tanítót nem, kinek ezen segíteni kellene. De ezt csak közbevetőleg említettük.

Hogy ennek az eredménytelen ségnek tulajdonképeni oka, forrása hol van, azt biztosan azért nem lehet meghatározni, mert számtalan tényező közreműködéséből származhatik ez.

Nagy-Kanizsán az elemi iskolában tudvalevőleg kizárólag képesített tanítók vannak alkalmazásban. Kevés kivétellel fiatal tanítók, kik a szorgalom kellő kifejtése mellett igen szép eredményeket érhetnek el. S nincs kétség benne, hogy az egyik másik osztály meg is felel jobban a követelményeknek, de ez még csak jobban

megeerősíti azt a factumot, hogy az eredmény nem általánosán dicsejtre méltó, a mint a város áldozatai és a tanítók képessége mellett bizton el lehetne várni.

Nincs kizárva az a lehetőség, hogy ez eredménytelenségben más tényezőknek épen annyi részük van, így hogy egyet is említsünk, ebben az évben nem volt még szerencsénk a tanfelügyelő urhoz, kinek buzgóságáról körültekintő figyelméről teljesen meg vagyunk győződve, hiszen tanulságos jelentéseiben látjuk, hogy fáradságtalanul működik a megyei tanügyi felvilágosztatásán, — de mégis szeretűk volna látni, hogyha ily emporiumba mint Kanizsa, egy évben legalább egyszer látogatna el a tanfelügyelő ur, ki behatóan megvizsgálván az iskolákat, a tapasztalt hiányokat a tanítókkal tartott konferenciában ezekkel tiszténél fogva közölné a javítás módozatait megbeszélne és őket munkájokban buzdítaná. Az ilyen érdeklődése a tanfelügyelőnek a silányul fizetett tanítóval szemben meglehetősen hatását, mert az erkölcsi elismerés sokszor többet ér, mint a dupla fizetés; — az ily biztató buzdítás az iskolázók tagjai és a szülők részéről is hiányszó. Az iskolának a bizottsági tagok által sürűbb látogatása emeli a tanítót a maga és tanítványai szemében, nagyobb erkölcsi súlyt kölcsönöz neki ezekkel szemben s az ön kán kívül lanyhát tette szerkenti; a tanulóra nézve pedig épen megbecsülhetetlen hatású. Mihelyt a gyermek észreveszi, hogy érdeklődnek iránta, azonnál nagyobb érdeklődéssel tanul. A szülők pedig kevés kivétellel nem sokat törődnek gyermekeik haladásával. A legkevesebben néznek utána, vajjon a gyermek megfelelő iskolabeli kötelezettségeinek, halad-e? tanul-e? A legtöbbben megelégszenek azzal, hogy a gyermek iskolába megy, a többi az Uristen dolga.

Tárcza.

Hogyan kezdődik nálunk az uborka saison.

— A Zala eredeti tárczája —
Beszélhetűnk a vidéken is uborka-saisonról? Nem turesa dolog az mikor a tél kellő közepén is kivirul nálunk sokszor ez a saison, a melyet magyarul legjobban úgy lehetne elnevezni: »Se ki se be».

De hát hódolunk a divatnak, s ha a farsang árnyékát elnyeszedjük igazi farsangnak, miért nem mondhatnok ez analogia szerint az uborka saison, uborkasaisonnak, habár ez is csak árnyéka annak a fővárosinak?

Legyen hát uborka saison, a csendes, permetező s némelykor szakadó eső dacára, mely Medart óta szép puhán tartja talajunkat, s nem engedi meg, hogy a jótékony nap sugar valahogyan felszikkassza. Fölöttünk borús ég, alattunk sáros nedves föld, s körülöttünk sok kétségbeesett arc, igazán olyan, mintha mindig savanyú uborkát ennék — ezetesse. A gazdák arczán kérdő jelet lát az ember, a kereskedően felkiáltó jelet s azokén, kik a nyári ruha árulásátával foglalkoznak, egy gondolat jelet meg egy kérdő pontot. Csak a fűszerátus mosolyog, mint mindig, örömben búban — enni mindig kell az embernek, minek bostana a bécsi petroleumvita, hiszen a legrosszabb esetben megnyeri a vámon, a mit elveszt a réven.

Az elmúlt szombaton is, e hó 19-én is oly esendően permetező eső volt. Két mulatság találkozott a publikumnak. Az egyiket az érettségi vizsgálati szerencsésnek néhány rendezése, az óriási fáradozás után, megszibbított tagjaitak egy kis spródó

tánczozal akarták teltrissíteni. A másik Nyári Sándor felolvasása volt, melylyel az irodalom- és művészetjáról egyesület irodalmi szakosztálya és ennek elnöke Batorfi Lajos akart kedveskedni a közönségnek, első sorban az egyesület nagyszámú tagjainak.

A mennyi publikumot Kanizsán az elefántok megtekintésére össze lehet hozni, annyi talán az egyik és másik mulatságra, szórakozásra kerülhetett volna, s ha annyi nem legalább a tele vagy a negyedrésze, hiszen nálunk a nemesebb fajú szórakozás megelégszik a hulladékkal, ha egyéb nem jut neki; de hát van mentsege a közönségnek, annak idején Vambéry Armin felolvasására is nagyon kevésen mentek, a miből azt a tanulságot lehet meríteni, hogy nyáron nem kell felolvasásokat rendezni, csak hogy az irodalmi szakosztály buzgó elnöke nagy idealista, s azt hitte, hogy egy egy pillanatra helyreáll a logika a saison életben, hogyha a »Logikáról» a képzőművészetben, fognak felolvasást tartani; de hát a közönség megmutatta, hogy az ő logikája, melylyel a felolvasások tekintetében bír, sokkal erősebb, mint az irodalmi szakosztály logikája.

Hogy magáról a felolvasásról is mondjak valamit, hát szokás szerint úgy kezd betnem: Nyári Sándor, fiatal műtörténeti irónk szombaton este tartotta felolvasását a Szarvas vendéglő termében kicsi de distinguált közönség előtt stb. stb.

De Isten látja a lelketem, mióta a vonal fölött és a vonal alatt írogatok, sohasem írtam a sorok között, nem tudok hazúdni; nagy hiba ez a mai conventionális világban, de hát csak elmondom őszintén, hogy számalmas képet nyújtott az a nagy disztieromszombaton e hó 19. este 7, 10 órákor.

Mert ugyan 9 óra volt a felolvasás hirdete, de mikor reporteri tiszténél fogva, mely némelykor oly nehéz, oly fájdalmas tisz, 9 órákor betekintettem a terembe, oly üresség vala abban, hogy szinte

megijedt az ember löle. Csak azután jött egy egy fiatal ember, míg végre összevérődtek vagy 25—30-an, egy pár nő is volt ott s ebbe maradt.

A felolvasó azonban mégis szembeállott ezzel a kis közönséggel, és fél tíz után elolvasta valóban érdekes dolgozatát, mely a jelenvöltak tetszésével találkozott.

Consequentiait nem akarunk ebből a dologból levonni. Ez azonban újra bebizonyítja azt, hogy a mi viszonyaink közötti experimentálni nem szabad.

De hát igen kis társaság volt a diák mulatságon is; ezek azonban vizagszabodhatnak: Gyöngyház ha leszakad, lesz más; és lesz is. Igaz, hogy a nyáron mindig a közelgő őszel és téli reménykedünk, s mikor a tél nem hozza meg reményeink teljesülését, akkor megint azt mondjuk, no majd a nyáron, de hát már úgy van ez; úgy vagyunk mi ezzel a reményekkel, mint a szegény ember, a ki nem szeret és nem akar elszégedni, — a reményével lakik jól, ha éhezik, s a reményével takarózik, ha fizik s hiú sokszor csúntkozik is, mindig avval hitegeti magát, hogy majd mégis csak másképp lesz, s így nincsen olyan időszak, a mikor általánosan nem lehetne az isteni gondviselést, hogy az élet sötét pontjában legalább egy kis fény van, a mely világit, sokszor lidérez ugyan, mely belecsat az elmerülésig a csalakozás posványába, de mégis fény. Már Kőlcseynek is énekelté:

Éltünk régis határain
Két genús veszt,
S félre borultunk utat
Nyajt mindenik kezét.

Remény s emlékezet.

Viszonyainkkal szemben hem marad más hátra, mint hogy e kétfőnek karjaiba fogódzunk; az elsőre mely biztatólag előre mutat, s azt látszik mondani:

»Nem marad mindig így, a másik, mely bátorosan látszik sültogni:

»Nem úgy van már mint volt régen».

Ennek az utóbbinak igazja van; az előbbi majd a haladó idő fogja igazolni.

Bár csak igazolná; mert habár így is meg vagyunk, úgy a hogy, a jobb mindig ellensége volt a jónak s a jobb még is csak jobb, akár a korról legyen szó, akár másról.

De tére a sentimentalizmussal; olyan időjárás mellett, még piyergő érzőség is. Most is szakad az eső az égről, mintha kelene, pedig ép oly kevés szükség van erre az esőre, mint a rossz politikára, még a rossz versre; mindaharom nedves, s mindaharomtól elázik az ember; de a három közül még is csak legrosszabb a rossz politika, mert valószínűs vizözön jön utána. Az ilyenről pedig óvjon meg a jó ég, elég volt egyszer belőle. Egyébiránt, a mi engem illet, valahogyan csak megszabadulnék a megsemmisüléstől, ha másképp nem, odaszegedném az új Noéh mellé bojtárnak párommal együtt.

A szegény embernek ugyan többnyire rossz dolga van, de mostanában legrosszabb dolguk van régis a nyári gyógy-és fürdő helyek igazgatóinak, no meg azoknak a vendégeknak, kiket a májusi forró hét kergetett a fürdőhelyek platánjai alá, s most a szűk szoba ablakából kénytelenek nézni a lehulló eső cseppeket, analom között irigyelven azokat, kik ezt a kellemes dolgot legalább otthon végzik s nem fizetnek érte; ime mindennek meg van a baja. Nem tudom hogy a »Borsszem Jankó» sógora, a Seiffens-jeiner Salamon felhasználta e már ezt az alkalmat, de jó kívánságnak csak megjárna ha azt mondja; keljen fürdődöd a hidegben s ledjen 40 napig e-ó.

Mai napság csak azok az emberek mondhatják magukat igazán boldogoknak, kik emlékeiket elleledve, reményeikről leléve, vágyaikról lemondva egykedvű pipászóval nézik a kor vajúdását, s csak mosolyognak mikor azt látják, hogy ebből bizony nem lesz, más mint — eger. MEPHISTO.

De még nagyobb része van az eredménytelenségnek abban a tényben, hogy az iskolai mulasztások nagy számauk, innen van azután, hogy azok, a kik sokat szoktak mulasztani, valószínűsége válnak az iskolának, s akadályozzák azoknak a haladását, kik szorgalmasan járnak iskolába. Ez kérdésbe helyez minden sikeres tanítást. A körültekintőbb felügyelet ezen a dologon is segítsen.

Azt is hallottuk, hogy ebben az elemi iskolában nagy mértékben divik még a lélekölő mechanizmus, hogy az értelem fejlesztésére kevés súlyt fektetnek, a mi miatt az iskolában elsajátított ismeret nem válik a tanulóknak valóban sajátjává. Talán részben a túltömött osztályok okozzák ezt, de mindenesetre baj, s ha másutt divik is. Nagy-Kanizsán nem szabadna neki divnia. Mindenesetre ezen a dologon is segíteni kell s ezen csak a tanítók maguk segíthetnek.

Mint laikus ember is elképzelhetem azokat a nehézségeket, melyekkel a sokszor rosszul nevelt, fogalom-szegény gyermekek tanítása jár, de a buzgóság sokat képes leküzdeni.

Nincs más hátra, mint hogy az összes erre hivatott tényezők azon legyenek, hogy a mi nagyra hivatott elemi iskolánk iránti panaszok megszüntjenek; hogy szívesen meghozván az áldozatokat, büszkén odamutathassunk virágzó iskolánkra, melynek jó hírnevét megtámadni senkise merje.

Tanfelfelügyelő, iskolaszék, tanító és szülő egyaránt buzgólkodjanak elemi iskolánk felvirágoztatásán. Ne engedjük meg, hogy a megyében minden más iskolának csak dicséretét zengjék, mindezt falusi iskolát a miénk elé helyezzék, a mienkről pedig hallgasson a krónika.

A szülőket pedig még saját és gyermekeik érdekében külön is figyelmeztetjük, hogy ha már oly olcsó iskoláztatás áldásaiban részesülnek, s a városi hatóság mindent elkövet, hogy iskolák és tanítókban ne legyen hiány, gyermekeikre nagyobb figyelemmel legyenek, küldjék rendszeresen iskolába s csak betegség esetén fogják otthon; neveljék otthon is és járjanak ebben a tekintetben az iskola kezére, mert a legbuzgóbb tanítónak törekvése is hajótörést szenved, ha a szülők mindegyik napra lerontják azt, a mit az iskola nagy nehezen épített.

A vidék és az erkölcsnemesítő egyesület.

Az erkölcsnemesítő egyesület, mely a puritan Irányi Dániel kezdeményezése folytán Budapesten létesült, melynek alapszabályai már a belügyminister ur által meg erősítették, s mely működését már megkezdte, legutóbbi ülésén olyan határozatot hozott, hogy az egyesületnek azon kell lenni, hogy hatása, működése az egész országra kiterjedjen, hogy tehát vidéken is fiókegyletek alakítandók, melyek szerves összeköttetésben legyenek a központi egyesülettel.

Idején valónk látjuk, hogy az erkölcsnemesítő egyesület eredményeit a vidék szempontjából saját nézetünk szerint megfontoljuk, mert jó lesz ezt a dolgot, mielőtt annak netáni létesüléséhez fogunk, a vidéken megbeszélés tárgyává tenni, nehogy azután az éretl megfontolás hiánya miatt létesüljön valami, a minek fogaratja nincs.

Hogy az erkölcsnemesítő egyesületnek alapszabályai körülírt céljaival teljesen egyetértünk, talán felesleges bizonyítani, mert mely igazán érő honfű ne óhajtaná a legmelegebben, hogy a valóban súlyos erkölcsi emeltesenek, hogy a közérkölciség hiánya folytonosan meg ne botránkoztassa az embert, egyáltalán, hogy a nép zömében a morális érzés nagyobb ápolásra, nagyobb támogatásra találjon. Ezt mindenki óhajja, a kinek csak némi fogalma van az erkölcsi és anyagi állapotoknak egymásra való kölcsönhatásáról; s ki tudja, hogy a társadalmi tevékenység minden tereén mily jótékony befolyást gyakorol a tisztá erkölcs.

Azok az eszközök, azok a tényezők, melyeket az Erkölcsnemesítő egyesület maga elé küldött, mind felhasználhatók a cél elérésére, s nem kételkedünk benne, hogy az ösztönöket akarunk sok nemes eredményt foglathozni, de pedagógiai szempontból tekintve a dolgot, a nélkül, hogy egyelőn kétségbe vonnánk a törekvés némi diadalmát, valami nagy reményt nem költünk hozzá, hogy gyors eredmény volna elérhető.

Pedig nálunk azokon a bajokon, melyek korábbi erkölcsiségünk által okoztak, s melyek forrásait, viszont, egyéb társadalmi és gazdasági bajokban lelük, gyorsan kell segíteni. Az erkölcsnemesítő egyesületnek vannak ugyan correctivumai erre is, arra is, de gyökeres orvoslásra nem nyújtanak reményt az ő eszközei.

Pedagógiai szempontból beszéltem a valóban ezt kell tekintetbe venni, hogyha az erkölcsnemesítő egyesület arra szolgáló tényezőit hatásossá akarjuk tenni. Mert csak akkor fog céljainhoz képest sikeresen munkálkodhatni, hogyha a nagy átalakítási munkához megnyeri magának azokon a társadalmi rétegeken jobbjait, melyekre hatni akar. De még akkor is, kell hogy segítségére legyen az állami törvény. Kegyes rábeszélésekkel, morális pressiókkal egyedül a botránkos frivolisoknak a saját és társadalmi a köz- és nyilvános élet tereén elejét nem fogja venni; az édes méreg sokkal jobban hatolt már, mintsem hogy igen sokan meg nem szerették volna. Azután gyökerestül kell kijusztatni a bajt, forrásait kell bedugni, hogy sisyphusi munkát ne végezzen, mely fáradságot eleget ad ugyan, de eredményre nem vezet.

Ha végig tekintünk azon, mit az Egyesület maga elé célul küldött, azt kell mondanunk, hogy óriási feladatra vállalkozott. Felek, hogy a feladattal magyar társadalmunk részint keleti indolentiájánál, részint egyéb hajámságnál fogva megbirkóznai nem lesz képes.

Hasonlítsuk csak egybe ugy képzeltben az Erkölcsnemesítő Egyesület feladatát más egyetével. Bizonyos, hogy pénz amott is szükséges lesz, ugy mint emezeken, de míg ezeken ugyszóval már elég van tere a tagsági díj lefizetésével, mely jótékony vagy egyéb célú támogat, addig az Erkölcsnemesítő egyesület tagjaira más kötelezettségek is hárulnak, s kell hogy háruljanak, hogy az egyesület céljait követhesse. Önmegtartózkodás, személyes áldozatok, fáradozások lesznek azok, melyek az Erkölcsnemesítő egyesület tagjaira hárulnak.

Az a kérdés már most, hogy meg egy új egyesület létesüljön-e vidéken, mint főképp a központi egyesületnek vagy nem volna-e jobb, ha azokon a vidékeken, hol nincsenek egyesületek, kisdednevelő egyesületek, v. népnevelési egyesületek vannak már, ezek kebelükben alakítanak meg egyszerűs mind az Erkölcsnemesítő egyesület fiókjait?

Megvallom, hogy a vidéken, hol amugy is szükségét tapasztaljuk már az egyesületi életnek, s ennek következtében az egyesületek megszűnését, ha meg is alakulna egy újabb egyesület, nem sok reményt költök működéséhez. Egyáltalán jól szemügyre kell venni a vidéki viszonyokat, ha ismét újabb egyesület alakításával akarunk fellépni. Bizonyos egyeteken megjárja, hogy csak egy két ember dolgozzék és tegyen, az alakítandó újabb egyesület mindenkinél kell tennie, szóval vagy tétlen. Mert ennek az egyesületnek magasabb céljait az egyéni aktivitás érdekében kérdésbe helyezni nem szabad, ha egyáltalán sikerülne is megalakítása.

Azonkívül pedig a központi egyesület helyesen fog cselekedni, ha gyakorlati oldalát fogva fel a dolognak s első sorban ama fehér rabszolgák erkölcsi felszabadulásán fáradozik, kik Budapesten oly nagy számmal vannak.

A cseledek iskolák igen kitűnő remediumoknak bizonyultak a terjedő erkölcsienesség megállítására. Ezekre ugy Budapesten mint a vidék nagyobb városaiban nagy szükség volna. Ott kell kezdeni az erkölcsnemesítést.

Azután következnek az iparos-segédék és tanoncok, kiknek hasznos foglalkozásáról gondoskodni kell s negatív eljárású távol tartani oly befolyásoktól, melyek az erkölcsi durvaságot nagyon is előmozdíják.

A cseledekkel illetőleg javaslattal szándékozom az erkölcsnemesítő egyesület elé lépni. Ebben a tekintetben a németországi négyzetek helyesebben fogják fel feladatukat, a mennyiben nem pusztán a pénzbeli segélyezés kultúráját, hanem mindenütt cseledek iskolákat alapítva, a cseledekkel nevelik, tanítják, a házi teendőket, a főzést, mosást, vasalást tanulhatják ott a leányok, kiknek azután helyet is szereznek stb. Az erkölcsnemesítő egyesület teendőit részletezem nem lehet ez alkalommal. Az ügyet a vidékre való tekintettel csak megpendíteni akartam, vajha szölgánának hozzá mentől többen, kik fontosságát félteni bírják.

BARNA

A tüntetők.

Budapesti levelek.

Hogy a kedves olvasó a czim után tölve elkésettlen cseledek gondolatokat vel a sorokban feltalál, az kétségtelen, pedig a tüntetésnek a nagy közönység előtt eddig ismeretlen részletét kívánják megvilágítani ezen apró részletek, t. i. azokat mik a tragico-media végkifejlesztését előidéző bíróság előtt csak a múlt heten játszottak le.

Valami 350 tüntető, bizony nem a legelőzgebb legények szállítottak be a bpesti 11-10. ker. büntető bíróságnak máskor sem néptelen udvarára mint elő tann bizonyosságai a rend. derek öre András bátyánk sokszor megénekelt m. kir. tapintata és erélyének.

Hogy mi úton módon cirkalmazta ki András bátyánk azt a veszedelmes hírt, hova a tüntetők zöme besoroztatott, hogy mily rohamosan nyerte vissza sikerült fogásával a nasszáji újságíró tennünk gyönyörlődésé miatt már-már veszni induló m. kir. tekintélyét, arról mintha rövid akarok lenni (már az önkényen átvész lesz gondolja magában a szerkesztő ur) mit sem szölok, elkezdem egyenesen a végén, a bíróság előtt lefolytak előadásán.

Mareczka alaku börtönőr fedezete alatt belep. Nagy Miska, 17 éves, nagymenyekre jogosító cipész tanonc s kerévsőt a következőkben önti ki.

Elküldötte a meister ur, hogy liferáljon haza két pár léz eszimat a kerévső uton lakó sunda meszárshoz. — A kilitásba helyezett berravaló megkötöztette léptét s a város vigfelé levő Retek-utczából csakhamar kiltözött czelja helyére ért. — Szerencsétlenségé ott kezdődött, hogy a gardár otthon nem találta s így a berravaló iránt fáljalt reményei fűsthe mentek; pedig ha tudná kedves úró ur, sőt ajt fel Miska, hogy mily éhezettel gondoltam azokra a titkon elszivandó szivarokra, miket a berravaló krajczárjai szerzendek!

Ej ej Miska, szölok magamhoz kárpótolni fogod magadat, ha már egész szivarhoz nem is jutottál, ki venne el tölde azon jeged, hogy szivarlarabok fáradságos összeszedése után, add át magad a tiltott élvezet gyönyöreinek.

Egy gyors körültekintés, ezzel a kerévső ut torkolatánál felfedezett nagy népmeg Miska tisztában volt azzal, hogy itt rá dús aratás vár.

Karcsos Virginia szivar darabok, talán hájos akak által élyezett cigarettának fosalányai, illatos havanna és megvettett rövid szivar csutkák bekés egyetértésben vándoroltak laildija zsebébe s ő mint a ki dologának emberül megfelelt, elakarja hagyni a nem is nagyon kizsákmányolt teret, midőn a körülzáró katonai cordon elvágja előle az utat fáradsága gyümölcsének élvezésé előtt.

Bevittek a rendőr laknyába, elazodtak a rendőrök tölde kedves szivarlarabjait, koplatt egy napig ágyra volt a laknyája udvarának közele s most itt van ime ez a helyzet signaturája.

Tüntetéssel vádolják? Énjye be jó! beismeri, hogy a szivar csutkákat az újszáról egy tüntette el, de egyéb vétké nincs.

A ráment 4 napban valahogy csak megnyugodott de hogy szivar darabjaitól megfosztották s ezeket helyette egy a szölcésel mit sem faradó András bácsi élvezend, ezért az égbekiáltó igazságtalanságot szereti felhozni a báró Splényi deaktív kapitány ur a nagyváról.

Kotnyeles Aladár horbelyi segéd, a bekés honpolgár, ki úrés idejében lyrál verselményeket gyárt tuczat száma, hajlandó, ön vallomása szerint — a vele történetek álomnak gondolni. — Hisz csak az ímit volt hogy Pitykés Bertalan uram Rózsikája ... az ő szíve va azöltött s mellesleg mondva farsjak hiányában egy szépségeti intézet jövendő tulajdonosnéje — örlébege az őt a világ legboldogabb emberévé s egy horbelyszel leendő tulajdonosává varázsoló igent, hisz most tártá szét ölelére boldogságtól reszkető karjait, most akarta csak a részegítő első csokot ellopni annak s perajkairól, midőn — a durva brutális elválasztat a a szerelm által öszefűzött sziveket köbör utca! abzugölöként bíróság elé állította személyében azt ki pástor úja megzavarása mellett a jogtalan önkény sajnálatot érdemlő martyrja.

Az ügyet ráadásul 5 napi elzárás, mit méla lemondással tudomásul vesz s magyugvással fogad.

A tárgy-ör bír. mellé beszállt s egy kicsinyt szerelmes jegyző talayomó sárhító körülményeket lát hese tragicus szerelmében de a rettenetes bíró, ez nem indítja meg furságos védelmi mesét lát a fent előadottakban s mint ilyen bír. figyelmén kívül hagyja. Könyvü neki! Ö boldog féj, élötte Kotnyeles Aladár epedő tárgya szerető szívének gyötreimét, teljese ismeretlenek.

Prykál Klekencs külföldi sármis kát a kiváncsiság útta a tüntetés helyére. A Kossuthyos balhabor csimert, Bukovay Abony által részletesen ismertett, vendéglőbe halbeszélés cimboráitól érte-

est arról, hogy ma este grand hecz közzül, a bekés indult, Magyaros Volk" hozult a hatalom vak eszkozot ellen elazodte az eddig sarokba dobott fokosot s öszön aprítja a rendőröket és lámpa üvegeket. — No már ezt neki látni kell, ahol ütnek, vágnak, önnét el nem maradhat.

Igy került leider a tüntető tomeg köze, én fel tesszem jó politikájáról hogy ő volt az első, ki részdel, mezt körülzáróttatunkat észre vévön egy a rendőrség érdemét magasztaló, féj-n-nel imponált, csak hogy a farsas csapdából kimozdult.

A fatum feltétlen híve lévén, bekés megadással fogadja a rá rít 8 napot, de hát hogy is se, midőn a bíróság oly jó szívű iránta, hogy ak láttában még arról is gondoskodott, miszerint büntetésé kiállása után minden utköltözés nélkül visszakállítasék hazájába.

Az igaz, hogy a hazatérülés per Schubb" s nem kéjvonás leend fogantatósítva.

A tüntetők közül sok nevezetes alak ezenvidi épen most 4-5-8 napig terjedő büntetését, jól lehet az mind ártatlán, a tárgyaláson sok mulatságos epizód ingerele kaczajra a máskor oly komoly bíróságot, ki győző mindezt leírni.

Ambar leírni csak lehetne valahogy, de az már bizonyos, hogy nem fogna rá olvasó t az önké már is sokáig untató

N. N.

Terefere.

Kutvizzel feleeresztve és szalonával spekelve.

Jaj istenem, de nagy fába is vágtam a fejszémét, mikor ebbe a tereferébe bele kaptam.

Egy darabig csak megy valahogy, hanem aztán, mikor az ember végig ment járdán, kanálison, kávéházon bolton, egyszerű csak ismét kikerül az utcára, s csaknem kezdheti újra megint újra a járdán, még a kanálison.

De hát a föld alól szedjem elő a themát, hogy le ne kelljen tennem a tollat, vagy a levegőbe kapkodjak, mint aki legyet akar fogni, hogy talán akad valami a markomban.

Igen, a föld alatt, és a levegőben, ott van még valami.

A föld alatt! — De ne féljenek hátok, hogy azt a sok kincset, amit az édes anyaföld rejt kebelében, mind ki akarom káparni, elküldök benne a tiz körmöm, azért hát könnyebbség okaért csak olyan gödrökbe lyukad ki az én tereferém, a melyeket már más megásott, más meg bele esett.

Kis-Kanizsán vannak ilyen gödrök, melyeket ott honi nyelvünkön kutnak neveznek. Ezeknek kétféle használati módjuk van, kinek-kinek a maga gustusa szerint; — egyik az, hogy vizet mernek belőlük, másik az, hogy bele esnek az emberek. Mindegyik igen könnyű dolog, mert a víz majdnem a kul tetejéig ér, s mert a kutnak kávjája nincsen.

De hát mért nincs a kutnak kávjája? Azért, mert a régiek nem csinálták, az új nemzedék meg azt gondolja, hogy a mi jó volt az apjának, meg annak az öregapjának, az neki is jó.

Csak hogy akkori időben nem szölt a kutakról semmiféle articululus, bele estek az emberek isten rendelése szerint, kihuzták őket isten rendelése szerint, s ha bele haltak, elfemették őket isten rendelése szerint.

Hanem most annyiféle törvény szörlök, közegészségi törvény, közrendészeti törvény, büntető törvény, — talán még városi statútum is.

S mind e sok törvény írott malaszt maradt eddig, nem raktak belöle kávat a kis-kanizsai kutaknak.

Pedig hát most már Kis-Kanizsa is nagy város, miöta Nagy-Kanizsával összeházasították, elkéne ott is egy kis városi rend. Talán csak nem az volt az egyesítésnek egyedüli célja, hogy a nagy-kanizsai kanász kürtöljön a kis-kanizsai legelőn.

E bajon csak közgazgatási uton lehet segíteni; mert a bíróság, mikor a kutba esés, mint lünüggy kerül előbe, alig tehet egyebet, minthogy szákerítővel szépen lepingáltatja azt a kutát a melyikbe valaki bele esett. — Már van egy pár ilyen aquarell, s ha nem jön orvoslás, lassankint minden kut le lesz pingálva, s ha valaki egyszer arra veti lejt, hogy Kis-Kanizsa a hydrographiai viszonyairól tanulmányt írjon, bőséges anyagot talál a bíróság actái között írásban és képekben.

A levegőről és a szalonáról majd jövőre.

Álásszolgája!

KO-HFA A.

Különfélék.

— Urnapja, a katolikus világ legnagyobb ünnepe, jelentőségének megfelelő pompával ment végbe Nagy-Kanizsán is. A körmenet ünnepélyes szertartása — a napos szép időben — roppant számu áhitatos hívek gyűjtött egybe, melyet festőleg megalenkített a zászlók alatt tömörült különböző társulatok, a honvédség és közös hadseregbeli, diszbe öltözött teljes tisztikar. Az ünnepély emelésére kivonult a helyben ál-

10. számú 48. gyalogezred két százada is, mely a város különböző pontjain épített hámsátorok előtt Úr felmutatásakor sorlázat adott. — A vallásos áhitat magas ünepességét csak azon megbotránkoztató körülmény zavarta, hogy főleg a főútcán több holt nyitva állott. Azt hisszük, nem fog talán vallási türelmetlenségnek vétetni, ha e föltűzött rosszaságunknak adunk kifejezést, mert kétségtelen, hogy vannak felsőbb tekintetek, melyeknek néha az üzleti érdeket alárendelni kell. — főleg miután jelen esetben nem tehetjük fel reményünkönkről, hogy az üzletvilágot elmozdítják, kik előtt a processió elvonult, bőljainknak az időre való bezárására fel ne hívta volna.

Gyilkosság. Folyó hó 18-án virradóra ifj. Gyergyák György letényi murparti csárdás gazdát a Hodosánból Leténye felé vezető út mentén, lakásától nem nagyon messze, az árokban agyonverte találták. A szomorú esetre vonatkozólag eddigelé a következő körülmények ismeretesek. Gyergyák akkor éjszaka üres szekérrel jött haza felé Varasdól, hovágonát szállított. Kocsijához elszakított zsákokból rögtönzött kötélekkel három idegen holt hozzákötve. — Az egész meglobbentő történetet aként magyarázzák, hogy Gyergyákot az uton lótolvajok érték el s az ő lovait is kére akarván kapták, őt magát, — ki mint erős fiatal ember, valószínűleg kétségbeesett küzdelmet vívott a zsiványokkal, — előbb agyonütötték s aztán a vezetéken volt lovakat bozzákötötték, a kocsijához, de mielőtt végezhettek s elhajthattak volna, valamely neszre megiramodva elmenekültek. Többen emlékeznek rá, hogy azon éjjel Letényen egy szekér örült vágatásban robotgolt keresztül, de a rajt ülőket senki fel nem ismerte. A csendőrség erélyesen nyomozza az ismeretlen tetteseket.

Tavaszi vigalom. A Nagy Kanizsai Polgári Egylet. I. évi július hó 1-én saját kerti helyiségében zártkörű tavaszi táncmulatságot rendez. Családjegy 1 ft 50 kr. személyjegy 50 kr. — Kezde 8^{1/2} órákor. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság az ipylet termében tartatik meg. — A tavaszi szép siker után, mely a polg. egyletnek első kerti vigalmát oly kedvesen emlékeztetése tette, bizony reméljük, hogy ez a mostani sem fog elmaradni s bizonyára szintoly válogatott közönség fogja ezt is népszerűvé tenni. Az egylet előzékesége, melylyel közönségnek ilyenmúl mulatságok rendezése által kellemes szórakozásokat szerezni iparkodik, meg is érdemli a legelénkebb érdeklődést.

52 forintért Párisba és vissza. A budapesti első magyar utazási vállalat társas utazást rendez Németországban át Párisba és a Svájcban át vissza. A vállalat megkeresett bennünket annak közlésére, hogy kedvezményül hajlandó Nagykanizsa városból is két iparost és egy ipartanodát tanári tejenkénti 52 ft viteldjért ezen nagy szabású utazásban részesíteni. Felhívjuk tehát a város iparosait hogy vállalkozás esetén forduljanak e hó 27-ig a fenti vállalatához. (Budapest, Ferenchiek bazárja.)

Szentek Makár tragédiája. Mint a szép apaink talospappjai, oly ihlettel arczszal állt ki tornázásra a tisztos öreg s mélyedő tekintettel vizsgálván a suhanó felhőket, az augur tekintélyével jelenté ki, hogy nem lesz több eső! Lett öröm izmos népe között vig Kis Kanizsának... Az urnapi nagy pompájú processió is elmúlt volna s a derült kisebb kanizsaiak tovább adták az ujjongó örömhírt, hogy nem lesz több eső: Szentek Makár mondta! De oh, jaj, mért, hogy az ember végzete, nagyra hivatlatni s a nagyság ormáról — lebuklenczezni. Szentek Makár nagyága már feltékenyette tette a természet erőit. Veszned kell, itélének odalent és a szigorú ég arczára sötét felhők borultak... Megeredt, csak egy szakadt az eső, hogy a szomszjas föld már beletáradt a rettenetes ivásban. Hah! mintha minden cseppe egy felhőszakadással lenne, mintha a szentegyház keresztje tornya dült volna Makár lelkére!... Hol az az öreg olvasó, oltárkö, bucsus zászló, fakereszt... Oh én búvárs hatalmam el ne hagyj... De sehol se talált meghallgatásra, még az emberek is elhagyták, mosolyogva majd haragosan nézik a bus Makárt, ki csak olyan tüzet pogárrá súlyadt, mint akár a kéthallábu Horcsusa Están... Oda az aktorítás még a társaság is kitesz rajt!

A Badacsony veszedelme. Hg szerint a napokban nagy jégeső pusztított a Badacsony hegy szőlőiben s a termetet károsította. — A hír nem léven eddigelé megerősítve, fontatással kösziük.

Gyilkosságokról híreletet tett Simon Irma orfőnyvi illetőségű 20 éves helybeli cseledeány. A szerencsétlen teremtes; hogy folytonos betegségétől megszabaduljon, e hó 23-án gyulaólatott ivott. Még élve beszállították a kózkórházba, hol ápolás alá vétetvén, már túl van a halálos veszedelmen.

Két község versenye. Szakasztott ugy kezdődik mint Kecskemét és Kiskörös, e két nagy alföldi civis-város, százados ellenségeskedése. A kiskörösiek ki olthafatlan ego gyűlölettel látják a kecskemétiakat, mert ezeknek van vasutjuk, állomásuk öneik meg csak úgy vágatás közben fűtyent oda egyet az a czudar masina. — Ez uttal két derek murakói község. Alsó-Domboru és Kottori akarnak hajba kapni. Említve volt lapunk június 6-iki számában a kottori tűzvész s tudósítónk akkoriban díszrettel említte fel az oltás és mentés körül a domboruiak érdemeit. Erre azután száfolat érkezett s jelenit meg a Zala legutóbbi számában a Kottori jegyző utóllából, mely viszont azt hangsúlyozza, hogy a Kottoriak maguk faradtak legelőbb s őket illeti az elismerés udója. Kele György jegyző ur replikája indokul szolgál arra, hogy több domboruiak aláírásával ellátott egy terjedelmesebb, polemikus hangú felszólalás küldetelt be hozzánk, mely a tűzoltás dicsőségét azért is a domboruiaknak akarja visszahódítani. — Mi azt a nyilatkozatot egész terjedelmében ki nem adhatjuk, mert okvetlenül újabb felszólalásra adna alkalmat s végeredményében káros perpatvar lorrásává válnék. — Az eltagadhatlan, hogy mindegyik községnek megvan a maga érdeme: a domboruiaké az, hogy sietve segítségül mentek másrészt azonban alig akadna, oiy naiv lélek a kívül ellifelhethetnek, hogy a kottoriak csak ő reakjuk bízták az oltást, maguk meg összefelt kézzel nezték, a mint pusztítja jóságukat a láng s tán csak a tűzoltók ügyességében gyönyörködtek volna. — Részünkről azzal fejezzük be ez ügy hírlapi történetét, hogy adandó esetben is — miől isten menesen — keljen versenyre a mentés munkájában a két község és ez bizonytal neumes verseny lesz. De örök haragot ne esküdjenek egymásnak, mert ha kötekedésüket lekapták a hír szárnya, nekik is sok bosszuság lenne mint a kis körösieknek.

A veteránok. Nem a közkedveltségű szindarabokról van szó, mely ugy ki figurázza ez érdemes uri embereket, kik czifra egyenruhába bujtatva aggharozos testüket, oly ünnepélyes lassu méltósággal rukolnak ki minden temetéshez. Oh nem! a megemlékezés a kanizsai hadastyánokat illeli kiknek alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta s leküldte. E szerint Kanizsának is lesz alkalma nemsokára elaggott harcos gyermekeinek látásában gyönyörködhetni. Mint hallottuk, az egyenruha szállítására nézve több szabócézég lelt ajánlataik benyújtására felhiva. Részünkről azt hisszük, méltányos volna a helybeli üzletemberek ajánlatait kiváló figyelemre méltatni. Ugy értesültünk, hogy már Szent-Isván napján az egész rokkant sereg plain-parade kivonul.

Gombamérgezés történt a n-kanizsai járáshoz tartozó Újlak községben. A dolog ugy esett, hogy mivel Horváth József gazdurnaknak gusztusa támadt a gombára, hát kiméne két társával, Zsovári János és Újvári Ferencz urainékkal a petőhidi erdőre vargányát cselekszeni. Az eredmény egy egész, telidesteli keskenőre való különféle gomba lett. Társai figyelmeztették Horváthot, hogy van am a zsákmány közt mérges gomba is, de az alvó oroszlan (már mint a Horváth gazda heresé gyomra) hatalmassan felebreedt és gombaért kiáltott, volt dolga otthon az anyjúnak. A gomba egyik edes felét a másikat savanyú létrekelletti elkészítetnie; így kívánta ezt az embőrrápitusa. És lett nagy gomba-oré, melyen az egész Horváth-család lakmarozott. — A tréfának aztán igen komoly lett a vége. Horváth József, ennek neje, egy 12 éves leányuk és 7 éves fiuk csakhamar megbetegedtek, s a két gyermek rövid szenvedés után meghalt, hó 11-én Horváth József a hivott orvosi segélyt kerekken visszautasította s 15-én szinten meghalt. Horváthnéval s i k e r ü l t az ellenmérget bevételn; minek folytán az meg menthető volt s már a teljes gyógyulás után van. A teljesített vizsgálat kétségtelen módon constatálta, hogy a három halálos mérges gomba evése által idéztetelt elő.

A nagykanizsai önk. tűzoltó egylet e hó 29-én érem kibosztási ünnepélyt tart, következő naprenddel: I. Reggeli 5 órákor ébresztő a tűzoltó zenekarral. II. Délelőtt 10 órákor a városban nagy termében disztyulés, köveikező tárgyszóval: a) Előnk megnyitó beszéd; b) Ernek kibosztása; c) Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag megválasztás. III. Este a Polgári egylet kertjében 2 zenekar közreműködése mellett táncvigalom, s közben tűzjáték. A táncvigalom kezdete 7 órákor. — Belépi személyjegy 40 kr. családjegy 1 ft. Kedvezőtlen idő esetén a táncvigalom július hó 4-én fog megtartatni.

Füredőre! Ez most a jészo azok ajkán, kik hosszús fáradsámat után jühenni vágnak a fűrdőhelyek dörte nyugalmában, — vagy n Wik olyan szerencsések, hogy a fűrdőzést csak mint az élvezetnek évszertümenét már megszokástól veszik elő. — Környékünk s különösen városunk közön-

sege iránti figyelemből, mely ezen fűrdőket látogatni szokta, megemlíttük, hogy a hozzáink beküldött vasuti menetrend szerint — melyről egyenként lapunk mult számában bővebben megemlékezünk — Kanizsáról reggel 5 óra 43 perczkor induló vonat Baruvárra délebb 12 óra 41 perczkor és a pakrácz-lipiki állomásra 1 óra 47 perczkor érkezik meg. Az utazás ezen könyelme bizonyára az eddigieknél is többet fog e nagyhatású gyógyfürdőkhöz vonzani. — Az utatrafűrdő fűrdővendégek száma — a beküldött névsor szerint — addigéle 136

M. P. Ez egyszer nem a megszokott sajátkezeséget jelent, noha nagyon valószínű, hogy valamilyen jómódárnak manu propria vöghetvitt cselekménye van a játékban. Rendőrségünk néhány gyanus lovat foglalt le Kis-Kanizsán, mert járuléveleiket gazdjáuk felmutatni nem tudta. Az alighanem lopott lovak balczombjára M. P. jegy van rástítve.

Hangverseny. A nagy kanizsai polgári iskolai ifjúság segélyegylete javára ma (szombat) esti 8 órákor tartja meg hangversenyyel egybekötött táncmulatságot a polgári egylet kertjében. Tekintve azon nemes czél, a helynek érdekében ezen mulatság megtartatik, a menyyben minden esztendőben szép számu szegénysorsu gyermek lattaik el karacsöny tájart a szükséges teli ruhával, hisszük, hogy közönségünk nemül tömegesebb megjelensévé támogatni fogja a jartólasra érdemes törekvést. — A belépti díj 50 kr.

Szerencsétlenség. Tapolezáról írja levelezőnk június 23-diki kelettel. Egy helybeli Nagy Muki nevű lakosnak 15 éves leánya ma 7 órákor este egy nyitott kútból vizet akart meríteni. Vagy a derek nem jól indult, vagy valami más igavítami való volt rajta, elég az hozzá, a leányka helyre akarja igazítani a hibát, de ezt őly szerencsétlenül tette, hogy a nehez egy akós veder a fejéhez ütődött. Elszegyenülve ügytelenségén az üres dézsával víz nélkül ment haza, hol azonnal ágyba kellett neki fekünie. Azonban valószínűleg nagyfokú agyrázkódást szenvedett, mert a szegény leány élelleg meghalt. Kisebb városokban, és faluhelyeken sok szerencsétlenség származott a nyitott kutak miatt. Ha már faluhelyen nem, kisebb városokban talán lehetne ezen a dologon segíteni.

Névmagyarosítás. Rosenblüh Lajos h. kanizsai polgári iskolai tanár, család névet belügyministeri engedéllyel Rogonyira magyarosította.

Kinevezések. A mkir. igazságügyminiszter kinevezte a n-kanizsai kir. illetékiszabasi hivatal főnökévé Halvax Mátyás II. oszt. pénzügyi titkárt Sopronból; a letényi kir. járásbírosághoz írrokka Ruesz József volt n-kanizsai kir. törvénytudó díjnokot.

A honvédség köréből. A Nagy-Kanizsán állomásozó 77 és 78 zászlóaljbeli honvédek tisztikarában változások történtek. Gruber József százados Saprónba Kelecz Gyula főhadnagy Kaposvárra, Javoznak. Hosszas itt tartózkodásuk alatt nemesek a tisztikarban, hanem a társas életnek is általános kedvelt alakjaivá lettek. Weiss hadnagy, Kappsvárra helyeztetelt át. Viszont az így megüresedett helyek aként töltetek be, hogy Kanizsára helyeztetnek Wiesner százados és Franyeczky főhadnagy Kaposvárról és Rogosinszky hadnagy Fiuméből.

Rövid hírek. A pápa a napokban adta át egy Rómában időző spanyol püspöknek, az arany érenyroszát Christina spanyol királynő számára. — Krazevszky Lengyel nő a lipsei állam ügyész körözött. — A debreczeni iparkör és a debreczeni iparos ifjúsági egylet jévo loban kirándulást rendeznek Erdélybe. Július 14-én indulnak el Debreczenből. — A megüresült vágvessei kerületben herczeg Odescalchi Arthur választottott meg országgyűlési képviselőnek nagy szöbbséggel. — Párisban a szenatus is elfogadta a tronkvetelő herczegek kintatására vonatkozó javaslatot. Ezek most már el is untak ki erre, ki arra. — A zoliasz kamarába Cipriani cályarai választottott meg képviselőnek. A kamara azonban megsemitette a választást. — A Svájcban munkás zavargások törték ki. — Risztics Joan kégyeszkette lon Milán királynal egy újságoskát miatt melyet amaz lapjában közöletelt. — A montenegrói fejedelem Fiuméba utazott. — Brüsselben még mindig nem szüntek meg a zavargások. Egész csapatok vonultak keresztül a városon kiabálva: Eljen a köztársaság! A rendőrök szemébe borsot szórtak. — A budapesti operaház megkezdte szünetét s csak augusztus 18-án nyílik meg ismét a közönség számára.

A népfelkelés és az életbiztosítás. Az Assicurazioni Generali igazgatósága arról értesít bennünket, hogy az általa jóváhagyás feltartásával elhasznált, hogy az életbiztosítási ágban, a biztosítottak érdekében több rendbeli újítást fog a kötvényfeltehető kése felvenni, különösen a legmagasabb menő eredményeket terelő a pénzügyelére kötelezőt meg érdekében. Ugyanú a könyve, ha a biztosított már legelőbb egy év óta érvényben volt, a népfelkelésre kötelezett biztosított iranyában jogorvosyvet minden pótlólagos nélkül az nekre is megtartja, ha az illető tényhossz hadi szolgálata forma behivatást és pedig 10,000 ft érejeig terjedő biztosítással a tel-

jes létszámra és az egy év ugyanazon egyén életér szözo nagyobb biztosítással 15,000 frtg. Ezen ked viszonyban a társaságnál már biztosítottak is részeselek, a mennyiben azoknak megengedtetik, hogy metani kötvényeket kicserélhessenek az újabb feltöteleknek megfelelőleg kiállított kötvényekkel. — Örömmel üdvözöljük ezen újítást, mely oly hatályos módon tesz eleget a mai kor kívánalmainak. A nagy iparos és közszádasági intézmények mívradó képviselőinek kétségtelenül nem csak üzleti feladatuk, hanem egy szerencsés kötelességük is, hogy lehetőleg számoljanak a napi kérdésekkel. — A népfelkelési törvény az életbiztosítási intézményit Ugy kötelességgé vált feladattal állítja szembe, melynek szabadelvű megoldására első sorban is a nagy a hatalmas belöldi biztosított társaságok kötelezők. — Hogy az Assicurazioni Generali tudatában az általa elfoglalt elsőbő állásnak ezen az egész népségre nézve kiválóan fontos ugyben is első való mely megtette az elhatározó lépést, teljes elismerést érdemel.

Irodalom.

Néhány vonás az ógörögök szellemi életének fejlődéséből. Irta Csereji József K. P. főgymn. tanár. Nagykanizsán Fischel Fülöp könyvnyomdájából 1886. N. S. r. 58 old.

Hazánkban a tudományos irodalom iránt a nagy közönségben még kevés az érdeklődés. Tudományos életünk, mely hatását szélesebb rétegekben nyilváníthatna, ugyszólván nincs is. Magának a tudományos akademiának kimagasló mozzanatai a nemzet zömére nézve hatástalanul tűnnek el, magában a főtárosban is csak mülo érdeket keltenek, a vidéki meg éppen azokkal a rövidebb hosszabb tudósításokkal elégszik meg, melyeket a napi lapok feljegyezni jónak latnak s marad minden a régiiben. Azért nálunk jelenheik meg tudományos munka, vagy füzet, nagyon kevesen vannak, kik az ilyen után nyulnak, eltekintve a szakköröktől, melyekben azonban szintén nem valami nagyon élénk az érdeklődés.

Bizony legtöbbnyire bus feleltség éjje takarja, az ilyen tudományosabb színűzetű munkákat, melyek pedig rendszeren jobb sorsra érdemsek. S talán így jár az előttünk fekvő füzet is, melyre jelen rövid, hezagos ismeretelünkben odamutatni akarunk, a nagyobb közönséget is figyelmeztetve ez érdekes dolgozatra, mely vastag és drága regénykötevekkel a melyekre nálunk van pénz, nagyon is felér. Az 58 oldalnyi füzet többet nyújt, mint a mennyit a czime igér. Az ógörögök szellemi életének fejlődéséből nem aután néhány vonást nyer az olvasó, hanem rövkden ugyan, de mégis eléggé tájékozottalag az egész fejlődést, s fejlődésnek egyes fázisait és ennek vonatkozásait a kelet egyéb népeitől jövőbe folyásokkal. A müvelt olvasó tisztá tájékoztatást nyer a görög mythologia, a költészet, szépművészetek és bölcsészet fejlődésére nézve Görögországban, az ellenható akadályokról, egyáltalán a görög szellem kiváló nyilvánulásáról az említett tereken, melyeknek kiválóságát az is bizonyíthatja, hogy azok tekintetében mestereiv lettek az utánok jövő századoknak, eszközei a tudományok és művészetek megújhodásának a kimerült Európában.

A füzetkötés, melynek bővebb jellemzésére hasábotok kellene összeírnom, anyiban akut érdeke is van, a mennyiben minden szándék nélkül belevilágít abba a vitába is, mely a klasszikusoknak tanítását illetőleg a tudományos világot újabban foglakodtatja.

A füzet közrebocsátását kegyeleti ténnyel kapcsolta össze a szerző, a mennyiben azt az irodalmilag ismert Vary Gellert kegyestrendi tanárnak, tanársága 25. évfordulója alkalmával kitünő tisztelete, ragaszkodása és szeretete jeleül ajánlja a hálas tanítvány. Azoknak, kik a komolyabb olvasmánytól nem riadnak vissza a legmelegebben ajánhatjuk a vonzon és érdekesen írt füzetet, melynek ára nincs feljegyezve a czimtapon.

Gabna Arak.

Nagy-Kanizsa, jun. 26. An.

Buza 7 ft 75 kr. 7 ft 90 kr
— Rozs 6 ft. — kr. 6 ft 25 kr. —
Arpa 6 ft. — kr. 7 ft. — kr. — Zab
6 ft. 25 kr. 6 ft. 50 kr. — Tengeri
5 ft 50 kr. 6 ft. — kr.

Felelős szerkesztő:
VARGA LAJOS.

Vasuti menetrend.
1886. jun. 1-jétől.

Kanizsa-Buda- post. Ind.	Kyusa vonal reggel	vagy. vonal reggel	sz. von. szem. vonal d. u. este
6 ó. 25 p.	7 ó. 30 p.	2 ó. 12 ó. 05 p.	
Budapest-Kanizsa Esk. Ind.	szem. vonal Jétkén	vagy. vonal este	Ky. v. szem. vonal este reggel
1 ó. 55 p.	1 ó. 42 p.	10 ó. 55	4 ó. 47 p.
Kanizsa-Pragerhof Ind.	szem. vonal d. u.		Ky. v. szem. vonal este reggel
2 ó. 45 p.	2 ó. 45 p.	11.30	5 ó. 30 p.
Pragerhof-Kanizsa Esk. Ind.	Kyusa vonal reggel		Ky. v. szem. vonal d. u.
6 ó. 17 p.	6 ó. 17 p.	1.15	11 ó. 35 p.
Kanizsa-Hécs Ind.	szem. vonal reggel	szem. vonal reggel	sz. v. d. u.
11 ó. 15 p.	11 ó. 15 p.	6 ó. 35 p.	2.15 sz. v.
Hécs-Kanizsa Esk. Ind.	szem. vonal d. u.	szem. vonal este	reggel
1 ó. 48 p.	1 ó. 48 p.	10 ó. 26 p.	4.12
Kanizsa-Ind.	szem. vonal d. u.	szem. vonal este	sz. von reggel
2 ó. 25 p.	2 ó. 25 p.	11 ó. 06 p.	5.45
Barcs-Kanizsa Esk. Ind.	szem. vonal este	szem. vonal reggel	sz. v. d. u.
11 ó. 75 p.	11 ó. 75 p.	5 ó. 53 p.	1.40

